

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér, vasúti állomásokon 12 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

Egy magyar katonai

Budapest, július 27.

Magyarország szomorú helyzetének egyik bajos jellemvonása az is, hogy itt örvendeni kell, ha egy honvédelmi miniszter tud magyarul beszélni. Hogy magyarul és magyarul is tudjon, azt még kívánni sem volt szabad. Honnan is hozhatná a magyar szót és a magyar érzést az a szakminiszter, akit rendszerint a katonaság gusztusa szerint küldenek ránk a közös hadseregből? Hiszen ott a magyar szó idegen idioma, a magyar érzés pedig még inkább fehér holló.

Nem is voltunk mi sohasem elkényeztetve honvédelmi miniszterek dolgában. Pattogóbb vagy szelidebb tábornokok kerültek a hadseregből a magyar parlamentbe, de elsősorban mindig tábornokok voltak, az bizonyos. És talán ezért hatott ma bizonyos fokig kellemes meglepetés gyanánt az új honvédelmi miniszter, aki az ujonczjavaslatok tárgyalása során először mutatkozott be a törvényhozásnak. Nem akarjuk eltagadni, hogy az első benyomás nem volt kedvezőtlen. Hazay Samu honvédelmi miniszter jól beszél magyarul, sőt bizonyos professzoros módortól eltekintve, majdnem parlamenti szónoknak is mondható. Mindenesetre ért hozzá, hogy anyagát egységesen csoportosítsa, hogy az elméket felül a szíveket is megrezgessesse, hogy

az alantas és egyoldalú katonai nézőpontokon felülemelkedve, magasabb szempontokból foglalkozzék a hadügyi kérdésekkel. Szívesen csatlakozunk tehát gróf Apponyi Albert elismeréséhez, melylyel a miniszter mai beszédéről, a szónok politikai látóköréről és sok tekintetben a magyar nemzeti gondolkodáshoz való közeledéséről megemlékezett.

Igaz, honvédelmi miniszter így még nem beszélt a hadseregről a magyar parlamentben. Elismerjük messzire kiható szociális jelentőségét annak a nyilatkozatnak, hogy a honvédelmi miniszter a katonai erőt nem kívánja külön mértékkel mérni, mert az is csak egyik erő a többi nemzeti erő között. S ha maga a honvédelmi miniszter hangsúlyozza, hogy a csatákat rendszerint eldöntötte már egy-egy nemzet kulturális fölénye, politikai érettsége, önmagával való harmoniája és gazdasági ereje, mielőtt a hadseregben rejülő nyers erők még csak meg is mozdultak volna: akkor ez a nyomatékos és illetékes nyilatkozat minden időkre kitűnő fegyver lesz azoknak kezében, akik a hadsereg egyoldalú fejlesztésével szemben a nemzeti erők egyéb forrásait, a kultúrát, a gazdasági függetlenséget és a béke áldásos munkáját nem tudják és nem akarják elhanyagolni. És abban a régi, máig el nem döntött, sokáig még sajnos mindig aktuálisnak ígérkező

harczban, melyet a magyar nemzet a hadseregnek magyar szellemmel való megtöltése s az ország kulturális és gazdasági erőforrásainak állandó felfrisítése iránt kénytelen folytatni a monarchia másik államával: jól esnek abban reménykedhetni, hogy a honvédelmi miniszter tetteivel is úgy fog a nemzet oldalán állani, mint ahogyan ma szavakkal, sőt elismerjük, hogy igazán magyaros szavakkal melléje állott.

De sajnos, erre a reménységre már kevesebb okunk van. A miniszter ma statisztikai adatok egybevetésével akarta igazolni, hogy a monarchia két állama aránylag kevesebbet fordít a hadsereg fejlesztésére, mint Oroszország, Németország, Franciaország vagy Olaszország. Lehet, hogy igaza van a miniszternek. De nem is ez a probléma. Oroszország, Németország, Franciaország vagy Olaszország, ha többet költ a hadseregére, a saját hadseregére költi. De olyan jámbor balek, aki a más gyerekére többet költ, mint a sajátjára, nem akad se az oroszok, se a németek, francziák vagy olaszok között. Hát nem költene-e Magyarország is szívesen a hadseregére, ha volna neki hadserege? Hát nem jelentette-e ki százszor és ezerszer a függetlenségi párt, hogy nincs az az áldozat, melyet örömezt meg nem hozna olyan hadseregért, mely a magyar hazáért védelmére esküszik, melynek szervezete a magyar kultúrát, a magyar gaz-

Férfiak következetessége.

Írta: Timár Szaniszló.

(Utánnyomás tőles.)

— Mit hajtod le a fejedet, Kálmán? — kérdezte a barátját Simeon Lajos, mikor a fürdőhely sétaterén végigmentek. — Eddig vidám és jókedvű veltél, különösen amióta...

— No, csak fejezd be — nógatta a kérdezősködőt Kálmán — ugye azt akartad mondani, hogy amióta reménységeim kivirágzottak?

— Valóban, azt akartam mondani. Azelőtt az volt az aggodalmad, hogy közönyös vagy előtte s udvarlásodat csak úgy fogadja, mint a többiekét. S most, miután tudod, hogy komolyan vesz, még nyugtalanabb hangulatban vagy.

Kálmán lehajtotta a fejét s jó ideig hallgatott. Barátja észrevette rajta, hogy szeretne valamit mondani, de nem erőltette a dolgot. Tudta, hogy majd csak előáll mondani-valójával, ha gondolatai megérették a közlésre.

— Bizony, bizony, kedves barátom, a mióta tudom, hogy jobban tetszem neki, mint más, erősebb kételemek vannak bennem, mint valaha. El is mondom; hadd halljam, mi a véleményed?

— Csak rajta!

— Rövid leszek. Tegyük fel, hogy szeret engem az a nő. Már amennyire szeretni tudnak azok a nők, akik férjhez akarnak menni.

Mert nem ámitom magamat. Szeretni és férjhez menni, az két különböző dolog. Férjnek mindenki jó, akinek jövedelmező állása, jó pozíciója és csak félig-meddig elfogadható külseje van. Nem hiába tartják azt, hogy aki csak valamivel szebb az ördögnél, az már beválik férjnek.

— Ebben van valami igaz — hagyta jóvá Lajos — a lányok úgy szeretnek férjhez menni, hogy e tekintetben nem válogatósak.

— Hm! ... Én nem ilyen férj szeretnék lenni. De, mint mondtam, tegyük fel, hogy engem ez a szép és büszke nő kiemel a tucatzból s most melegebb érzéssel van irántam, mint olyan nők, akik mindenáron férjhez akarnak menni. Azonban (és itt a punctum saliens) ki biztosít arról, hogy én vagyok az első szerelme? ...

De ezekre a szavakra már olyan viszhang támadt, amilyenre Kálmán nem számított. Barátja ugyanis kacagásban tört ki és úgy megrázkódott a nevetéstől, hogy az aggodalmaskodó szerelmes nem tudott hová ienni a bámulattól.

— Nem tudod, te vagy-e az első szerelme? — ismételte, miután nevetési rohama elmúlt — szerencsétlen! Mióta ismered?

— Nyolcz hónapja.

— No bizony, ez hosszú idő! — kiáltott fel Lajos új kacagással. — A leány most huszonegy éves. Hát tudd meg, ha eddig nem tudod, hogy a te szíved választotta, még mielőtt te az ő látóhatárán feltűntél, legalább tizenötöt volt szerelmes.

Kálmán szemében a rémület kifejezése jelent meg s nem tudta megérteni, mi nevetni valót talál ebben barátja.

— Oly régen ösmered Klárikát? ... Hisz ezt nem is említetted.

— Sokkal rövidebb idő óta, mint te.

— Honnan tudod akkor?

— Mert nem vagyok olyan vak idealista, mint te. A leány, kedves barátom, attól fogva, hogy serdülő korba lép, szerelmes. Előbb szerelmes az alakatlan semmisségbe, mert azt hiszi, hogy abban eszményi férfit lát. Aztán szerelmes a hitoktatójába.

— A hitoktatójába? ...

— Igen. Mert a hitoktató szája tulesurog a kegyességtől és beszélnek istenről, meg a tulvilág fényességéről és hasonló esinos dolgokról. És olyan szépen, hogy a leány megfeledkezik istenről, a tulvilág tündökléséről s csak a férfit látja a beszélőben s valósággal belé is szeret. De ki is ábrándul hamar. Azért, mert jön az irodalom-tanár. Ez már világi dolgokról beszél: gyönyörű költészetéről, eliziumi mezőkről, földi paradicsomról és pompás verselábokról. A hitoktató el, az új ideál meg feltűnik a leány szívében. Majd jön egy kadét, akinek alig ütöget a bajusza és csörög a kardja. A leány képzeletét fűti a férfi harci dicsősége s foglalkozásának fénye. Az irodalomtanár rendszerint házas ember s most a leány szívébe betölti a daliás kis legény. De ez sem tart sokáig. Jön egy férfi, aki busongni és tréfálni egyformán tud. A külseje is tetszetős s véletlenül mindig eltalálja azt a témát, mely a leányt legjobban érdekli. Azután

daságot, a magyar ipart szolgálja? Hát szabad-e és lehetséges-e Magyarország tartózkodóbb áldozatkészségét összevetni olyan országok áldozatkészségével, amelyek — hogy a honvédelmi miniszter nomenklaturájához igazodjunk — csakugyan nem „áldozatot” hoznak hadseregükért, hanem termékeny befektetést művelnek? De mi lelkesítsen bennünket e fajta befektetésekre? Katonákat adunk a hadseregnek s az nem minket, csak esetleg minket is véd. Pénzt adunk a hadseregnek s hosszú-hosszu harcokba kerül, hogy a hadsereg megrendelése legalább valamelyes részben a magyar ipart is táplálják s így legalább valamicske megtérüljön az állítólagos befektetésekből. S ez hason ránk olyan lelkesítően?

A honvédelmi miniszter beszéde, ismételjük, új hangot és kellemes változást jelent. De ez bizonyítja legjobban, milyen szomorú ország fiai vagyunk. Annyira nem vagyunk elkényeztetve, hogy egy tisztességes, magyaros hang már szinte mámorba ringat bennünket. Már annak a sovány kosznak is örülni tudunk, ha valaki megengedi, hogy a hadsereg nem állam az államban, hogy a hadseregnek is szeretnie kell a hazát, hogy a hadsereg nem tolakodhatik az élére a kulturális és gazdasági erőknél. De hogy a honvédelmi miniszter, mikor ennyire magyar és konziliáns akar lenni, még mindig csak annyit mondhat, hogy a kormány törekedni fog a néhai kilenczes bizottság katonai programjának megvalósítására, hogy erre a szomorú minimumra sem jelentheti ki, hogy áll vagy bukik vele: ez jellemzi legjobban a helyzetet. Gróf Apponyi Albert az elismerés pálmájával közeledett a honvédelmi miniszter felé, mert legalább másként és magyarabbul beszélt, mint elődei. De ez a pálma a mi nagy nyomoruságunk szimbóluma. Mi egy jó szóért is kénytelenek vagyunk

már olvadozni. Pedig hol van a jó szótól a jó cselekedet? És hol van a honvédelmi miniszter beszédétől csak az a nemzeti szellemű hadsereg is, melyről gróf Andrássy Gyula álmódzik és harcol? És hol van végül tőle az a külön magyar hadsereg, melynek vágyát a függetlenségi párt mindig ébren fogja tartani?

Azt a pálmát fogjuk még egy kis ideig. Ne adjuk át addig, míg a miniszteri szavakat miniszteri tettek nem követték. S ha akkor átadjuk is a pálmát: a fegyvert nem adjuk át akkor sem. Mert kell ez a fegyver, míg nincs olyan hadseregünk, mely csakugyan olyan nemzeti erő, mint a nemzeti kultúra s a nemzeti gazdagság. S ha majd az is meglesz, akkor nem is beszélünk többé pénz- és véráldozatról, mert akkor az nem lesz áldozat, hanem befektetés.

Az adóbehajtások.

Budapest, július 27.

Tegnap megszavazta a képviselőház az indennitási javaslatot, néhány nap múlva meg fogja szavazni a főrendiház is s így nemsokára már véget fog érni az az állapot, hogy nem kell adót fizetni. És ha nem akarunk hipokrizis vádjába esni, be kell vallanunk, hogy ez mindig a legszomorubb oldala annak, ha az exlex megszűnik. Tudjuk, hogy az állampénztárnak szüksége van az adóra, hogy az állam a polgárok adója nélkül nem tudná teljesíteni azt a sok és nagy feladatát, amely reá hárul és mégis nálunk nincs senki, aki az adófizetést ne tartaná olyan tehernek, amelylyel nem áll arányban az, amit a polgárság az államtól kap. Ez az oka annak, hogy nálunk nincs ugynevezett adómorál. Nálunk az adóalap eltitkolását nem tartja senkisémmé diffamálónak, mert az állam sem kulturális, sem szociális szempontból nem teljesíti kötelességeit a polgáraival szemben. Ha az ember a londoni

Times egy-egy számát végig lapozza, majd nem mindegyikben talál kimutatást arról, hogy egyik-másik állampolgár önmaga jelent be az adókvetó bizottságnál, hogy szándékán kívül, adóban megkárosította az államot s hogy ime azt a nyilvánosság előtt bevallani, utólag pótolni állampolgári kötelességének tartja.

Ha ezt egy magyar ember olvassa, azt hiszi, megbolondultak az illetők. És nem is csoda, hogy nálunk nem ez a felfogás uralkodik az adófizetési kötelességről. A magyar adózási rendszerrel igazságtalanabb, aránytalanabb és ezért terheesebb nincs a világon. Az az adóreform, amelyet 1908-ban szavazott meg az országgyűlés, sok mindenben segített volna a bajon, de az adótörvények életbeléptetését Lukács indítványára a képviselőház épen tegnap halasztotta el 1913 január 1-éig. Három évig tehát minden marad a régiiben. És addig, míg igazságos, méltányos adórendszerünk nem lesz s míg az állam az adófillérekéből nem fog nagy kulturális és szociális reformokat keresztülvinni, addig az adófizetést mindig tehernek fogja nálunk tekinteni mindenki. S ha az állambőlcsék és a politikusok örülnek is az exlex megszűnése felett, a nemzet zöme mindig eldorádói állapotnak tartja az exlexet, amikor nyugodtan találkozhatik az adóvégrehajtóval, nem kell tőle tartania.

Most, mikor az exlex megszűnik s az elmaradt adótartozásokat egyszerre kell megfizetniük a polgároknak, a helyzet annyiban nehezedik nagyobb súlylyal mindenkire, mert a be nem fizetett adók nem takarították meg, hanem elköltették. Ha tehát a kormány most szigorú behajtásra fogja utasítani az adóhivatalokat, az valószínűleg katasztrófa lenne az országra.

Epen az egyik miniszteri székéből hangzott el az indennitási vita alatt, hogy az egyenes adóbevételek csak elenyésző kis részét teszik az állami jövedelmeknek. Tényleg egész adórendszerünk a közvetett adókra van felépítve. Ezt a pénzügyminiszter-

jörnek a szinpad hősei. A leány ma a primo amorosóba, holnap a kómikusba szerelmes...

— Elég! — kiáltott Kálmán kétségbeesve. — Hát mi, akik nőül akarjuk venni, mikor következünk?

— Mi vágyunk az utolsóelőttiek.

— Csak az utolsóelőttiek? ...

— Valóban: csak. Ezt jól érted meg. Mitután a leány végig beléseretett minden valamirevaló férfősmerésbe (akik közé a bálí ösmereféseket is beleszámítom), következnek a kérők. Ezek közül (föltéve, hogy elegendő mennyiségben vannak) kiválasztanak egyet. Vagy szeretik valóban, vagy pedig elég komolyan tartják a szüleiükkel együtt, hogy életük hajóját hozzákössék. Denique, az egyik kérés okvetlenül beválik és boldog férj lesz belőle. Azonban, rendszerint utolsóelőttiek, föltéve, hogy nem bizonyulnak a házasságban valóban szeretni valóknak.

— Hogy érted ezt?

— Könnyű megérteni. A férj a mézeshepek után megváltozik. Előbb ő maga boszankodik a háztartás apró-cseprő hibáin; azután a feleségét boszantja. Hihetetlen az, mennyit mérgeződik a férj odahaza apró semiségeken, amelyek máskor föl sem tűntek volna előtte. Egy elkésett ebéd, egy elszótt leves, egy drága toilette, valamely ártatlanul elejtett szó elégséges arra, hogy patáliát csapjon és kedvetlenséget s boszuságot keltsen az asszonyban. Majdnem annyit boszankodik, mint amennyit mulat és szórakozik a házon kívül. Vannak férfiek, akik a legkedvesebbek s legszeretetre méltóbbak társaságokban, de

ugyanolyan arányban kiállhatatlanok odahaza. Mit gondolsz? ... Az ilyen férfiek érdemeinek arra, hogy az asszony állandóan szerelemmel szeresse őket s vakok, siketek maradjanak feleségeik idegen férfiak előnyei iránt? ... Tereferé! Az asszony szerelmének is megvannak a maga határai. Azt mondják: a vagyon megtartása éppen annyi gondot-munkát, körültekintést és bölcseséget kíván, mint a vagyon megszerzése. Nos, ami áll a vagyonra, az áll a szerelemre is. Nemesak meghódítani kell az asszony szerelmét, hanem meg is kell őrizni és tartani azt. A legtöbb férj erről megelégedezik s összes kiállhatatlanságaiiban is azt kívánja, hogy az asszony őt tartsa a férfi-főkéletesség eszményének. Jó is volna! Nincs csodálni való tehát abban, ha a férj lesz a nő utolsóelőtti szerelme. Mert rendszerint megjelenik a nő firmamentumán egy férfi, aki pótolja a férj hiányosságait.

— Valóban szépen tudod kifesteni a jövendőmet — szölt Kálmán sóhajtván. — De azt kérdezem tőled, hol a nő lelkiismerete, aki férjhez megy, tudván, hogy a férje előtt már annyi, meg annyi férfiuba volt szerelmes, ha plátóilag is?

— Ez a kérdés méltó hozzátok, hű és egoizmussal szaturált férfiakhoz. Hát mond csak, szépséges barátom, te hány-szor voltál szerelmes más nőkbe (nem is plátóilag), még mielőtt megismerkedtél volna a te Klárikáddal? Te hitvány! Hát nem jutott eszedbe, mivel tartozol neki?

— Hisz nem is ösmertem még akkor.

— Bravó! Hát ő ismert téged, mikor be-

leszeretett a hitoktatóba, az irodalmi tanárba, a kadétba, a causeurba, a bálterem hősébe és a többi szeretni való férfiakba? ... Vagy azt követeled tőle, hogy már akkor gondolt volna rád, amikor ott kóvályogtál a sötétségben s alakatlan semmiség voltál s csak most öltöttél látható alakot, amikor a kezét meg akarod kérni.

— A férfi, az más — vélte Kálmán.

— Azt ti mondjátok, önző férfiak. De soha napján nem mondják majd az asszonyok is. És mindaddig lesznek majd felszarvazott, mindenféleképen megcsalt férfiek, amíg azt az egoista elvet követik, hogy őket főbb jog illeti meg, mint a nőket. Most pedig eredd és ragódj azokon a dolgokon, amiket tőlem hallottál.

A nőismerő, aki ezeket elmondta, alaposan elvette a kedvét Kálmánnak a házasságtól. Mit? ... Hogy ő a megcsalás veszélyének tegye ki magát, amikor már megcsaltnak érezte magát, még mielőtt megösmerted volna választottjával?

— Inkább agglegény maradok! — kiáltott fel szászor is önmagában.

És negyednapra rá megjelent Klárka lakásán s annak rendje-módja szerint megkérte a leány kezét s meg is kapta.

Higgyék el uraim és hölgyeim: ilyen valamennyi férfi következetessége.

nek tekintetbe kell vennie most, mikor megkezdődnek az adóbehajtások. Elenyésző kis rész az, ami a be nem fizetett egyenes adók révén az állami jövedelmekből elmaradt a fogyasztási adók folytonos emelkedése ennek nagyobbik felét is pótolta. A pénzügyminiszter legutolsó kimutatása szerint mindössze harmincz millió koronával csökkent ebben az évben az adóbevétel tavalyhoz képest. Ezt az állampénztár igazán játszva kibírhajta, mikor másfél milliárdra rugnak az állami bevételek. Hisz 1905 január 1-től 1906 júliusáig, tehát másfél évig volt exlex s az ország mégis kibirta, sőt a Fejérváry-kormánynak mindössze csak száz millió korona folyószámlakölesőre volt szüksége a szelvények beváltására s ezt sem vette igénybe. Nem volna tehát semmi értelme annak, hogy most, hét hónapi exlex után egyszerre tatárok módjára düljék fel az adóvégrehajtók az országot.

Az idén igaz hogy jó termés lesz, de ma már a terméseredmény távolról sem olyan kedvező, mint ahogy azt még négy héttel ezelőtt gondolni lehetett volna. Időközben rengeteg sok elemi csapás tette tönkre egész megyékben a reményeket. Krassó-Szörény megye, Arvamegye, Szolnok-Doboka, a Hegyalja, a Dunántul egy része, az utolsó hetekben rendkívül sokat szenvedett jégtől, víztől, ezeken a vidékeken nem szabad várni, míg a lakosság maga kéri az adók leírását és a behajtás felfüggesztését, magának a kormánynak önként kell ezt megtennie. Ugy sem tett semmit ezekben a megyékben a szerencsétlenek felsegélyezésére, legalább azt tegye meg, ami módjában áll.

De az ország többi részén sem szabad végiggázolni az adóbehajtóknak. Nem a polgárság a hibás, hogy a király inkább válságba kergette az országot, semhogy nemzeti jogait érvényesíteni engedje. Méltatlan és bűnös dolog volna, ha most a választásokból győztesen kikerült kormány egy boszuálló hadjáratot vezetne a polgárság ellen. Mert ezzel csak olyan országos felháborodást idézne fel, mely nagyon is kétségessé tenné a nyugodt parlamenti munkát, amelyre állítólag olyan súlyt helyez. Mikor a koalíciós kormány másfél évig tartott exlex után megkapta az indemnitást, Wekerle pénzügyminiszter egyenesen kiméltre utasította az adóhivatalokat. Ez a kötelessége a jelenlegi kormánynak is s ezt elvárjuk tőle.

Budapest, július 27.

A képviselőház ülése. A képviselőház legközelebbi ülése holnap, csütörtökön délelőtt tíz órakor lesz. Napirend: az ujonczjavaslatok harmadszori olvasása, a Romániával kötött kereskedelmi egyezményhez tartozó pótszerződés beczikkelyezéséről, az 1910. évi népszámlálásról szóló törvényjavaslat tárgyalása. A magyar kir. központi statisztikai hivatal 1910. évi munkatervéről szóló kereskedelmiügyi miniszteri jelentés. A legeltetési forgalom megtiltásáról szóló törvényjavaslat és végül több állami beruházás költségeinek fedezéséről, a kamatozó állami pénztárjegyek beváltásáról és a pénztári készletek kiegészítéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása. A román kereskedelmi szerződés felett folyó vitában Szerényi József pártokivüli 67-es és Sándor Pál munkapárti szólnak fel, akik közül az utóbbi gróf Károlyi Mihály pártokivüli 48-as mai beszédére fog reflektálni. A Justh-párt álláspontját Barcsay Andor fogja kifejteni.

A bán s a horvát koalíció harca

Khuen-Héderváry Erődy főispán mellett.

Aláírták a szerb vámszerződés jegyzőkönyvét.

Budapest, július 27.

A mai nappal ismét előtérbe tolult a drávántuli konfliktus, mivel ma kezdte meg a horvát-szerb koalíció tanácskozásait afelől, hogy milyen álláspontot foglaljon a bánnal s a királyi kézirat folytán keletkezett új szituációval szemben. A mai értekezleten azonban határozatot nem tudtak hozni, de a kiegyenlítés aligha lesz lehetséges, mert Pribicevicsék a minden áron való harcot akarják proklamálni, ragaszkodván Aranciczy igazságügyi osztályfőnök elmozdításához. Valószínűleg szakadás fog emiatt a koalícióban beállni s így az sem lehetetlen, hogy a hosszúnak ígérkező válság Zágrábban egy új kormánypárt alakításával s a választások elrendelésével fog a télen végződni. Hogy ennek a kísérletnek milyen lesz az eredménye, erről jóslásokba bocsátkozni korai volna.

Érdekes és szenzációs eredménye a napnak a miniszterelnöknek az az intézkedése, amelylyel a marostordai alispán ellen szabálytalanságok, törvénytelenések és helytelen pénzügyi kezelés miatt elrendeli a fegyelmet megelőző vizsgálatot s egyben jogtalannak minősíti az alispán amaz eljárását, amelylyel a főispán által fölfüggesztett megyei tisztviselőket önkényesen visszahelyezte állásaikba. Gróf Khuen-Héderváry Károly ezzel egész testtel kiállott Erődy Sándor főispán mellett s az ennek nyomán a székely megyében támadó kavargás a dolgot hasonlóvá teszi, ha kisebb méretekben is, a horvát Aranciczy-üggyhez.

A nap krónikájához tartozik még az is, hogy Belgrádban az osztrák-magyar és szerb delegátusok ma este aláírták a kereskedelmi szerződés kötelező jegyzőkönyvét.

A miniszterelnök utazása.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök szombaton hédervári birtokára utazik és hétfőn tér vissza Budapestre. A képviselőházi tárgyalások befejezése után a miniszterelnök Ischlbe utazik, ahol öfélése magánkihallgatáson fogadjja. A szünet legnagyobb részét a miniszterelnök hédervári birtokán fogja tölteni, míg augusztus második felében nejjével rövid tartózkodásra Ostendébe utazik. A miniszterelnököt a belügyminisztériumban és a miniszterelnökségen szabadságideje alatt az államtitkárok fogják helyettesíteni.

A horvát válság.

Zágrábról jelentik: Abból az alkalomból, hogy ma délután a horvát-szerb koalíció tagjai értekezletre gyűltek össze, a kormánypárti lapok felhívást intéznek a horvát országgyűlési többséghez azzal a kéréssel, hogy egyes ellenzéki organumok azon felfogásával szemben, mintha a bán szakítani akarna a mostani országgyűlési többséggel, az igazság az, hogy ez a gondolat távol áll a bánától. Törekvése inkább arra irányul, hogy továbbra is loyális egyetértésben dolgozzék ezzel a többséggel. Felhívja a többséget, hogy az ország jelenlegi állapotát szem előtt tartva, még egyszer fontolják meg jól, mielőtt döntő lépésre határoznak el magukat. Ez a lépés esetleg veszélyes következményekkel lehetne, ugy a horvát nemzetre, de nem kevésbé magára a mai többségre. Végül rámutat a hivatalos lap arra, hogy a koalíció téved, mikor azt hiszi, hogy esetleges új választások helyzetét meg nem rendíthetik. Nem szabad elfeledni — ugymond — hogy a nemzet nagy része, különösen pedig a nagybirtokosok, a nagyiparosok és az egész papság sohasem szimpatizált a koalícióval és egész hatá-

rozottan az alkotmányosan eljáró bánhoz fog csatlakozni. Ilyen viszonyok között nem okos és nem politikai dolog újból alkotmányküzdelmet előidézni.

Az értekezletet fél hat órakor kezdték meg.

Az értekezletén 39 képviselő jelent meg. Gróf Pejacsevics Tivadar és számos más képviselő sürgönyileg mentették ki távolmaradásukat; többek közt Barcsics Erazmus képviselő is, aki a koalícióhoz intézett sürgönyében hangoztatja, hogy semmi körülmények között sem szabad engedni, sőt tárgyalni sem volna szabad azzal a bánnal, aki nem állott helyt azért, amit vállalt.

A koalíció tanácskozása, amelyen Tuskán Gergely elnökölt, késő esti órában határozat nélkül ért véget. A tanácskozásról hivatalos kommunikét nem adtak ki.

Hir szerint a szerb képviselők és a haladó-pártiak egyrésze egyelőre követeli Aranciczy osztályfőnök felmentését. A koalíció többsége a kormánnyal való meg egyezésre törekszik. A tárgyalások eredménye azonban ma még kétséges. Két javaslat felett vitakoztak. Az egyik békülékeny, a másik igen éleshangú. A javaslatokat nem bocsátották szavazás alá. Az eddigi rendelkezések szerint a bán holnap megjelenik a folytatólagos értekezleten, ahol megteszi előterjesztéseit; természetesen Tomasicis nem változtatja s nem is akarja megváltoztatni álláspontját. Magában a koalícióban azonban igen elentétes a hangulat abban, hogy miként fogadják a bán előterjesztéseit. A zágrábi „Obzor“ erre vonatkozólag a következőket írja: Valószínűleg szakadás fog beállni a bán és a koalíció között, ha a koalíció többsége megmarad ama követelése mellett, hogy a bán teljesítse a paktumban vállalt kötelezettségeit. Ha azonban most el is következik a szakadás, véglegesnek nem lehet azt tekinteni. Már csak azért sem, mert a kormány most nem is gondolhat a szabor felosztására, másrészt pedig a bán semmiesetre sem kapthat alkotmányellenes kormányzatra. A válság tehát hosszúéletű lesz, eltart jó novemberig. Addigra azonban bizonyosan lesznek változások Horvátországban és akad rá elegendő mód, hogy eloszlassák a bán és a koalíció közti differenciákat.

A főrendiház ülése.

A főrendiház a jövő hét első napjaiban, hétfőn vagy kedden tart ülést, a szerint, hogy a képviselőház milyen tempóban végez a napirenden levő törvényjavaslatokkal. Ez idő szerint úgy tervezik, hogy ha a képviselőház még e héten végez az összes javaslatokkal, akkor a főrendiház egy ülést tart s egy ülésen végez az összes javaslatokkal. Ha azonban a Ház nem végezné el az összes törvényjavaslatokat a folyó hét végére, akkor hétfőn lesz egy ülés, amelyen a Ház által már megszavazott javaslatok és pedig az indemnitás és az ujonczjavaslatok lesznek napirendre tűzve. A kormánynak ugyanis az ujonczjavaslat a legsürgősebb, mert ennek elfogadásától és szentesítésétől függ a sorozás megkezdése. A képviselőház érdemleges tárgyalásainak befejeztével még egy formális ülést fog tartani a jövő hét közepén, amikor a főrendiház üzenetét a javaslatok elfogadásáról fogja átvenni.

Vizsgálat a marostordai alispán ellen.

Marosvásárhelyről jelentik: A belügyminiszter ma leiratot intézett a megye közigazgatási bizottságához, amelyben elrendelte Köllő Ignác alispán ellen a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot. A leirat hosszasan részletezi az alispán működését és intézkedéseit, majd konkrét adatokat sorol fel s mindezeket súlyos szabálytalanságoknak és önkényes, tudatos s célzatos törvénytársításnak minősíti. A belügyminiszter azután kifejti leiratában, hogy a vármegye közigazgatásából az erélyes, szakszerű és céltudatos vezetés, valamint a megfelelő ellenőrzés teljességgel hiányzik, amely állapotnak tulajdonítható a vármegye tisztikarában uralkodó fegyelmetlenség, majd hangoztatja, hogy az alispán által folytatott helytelen gazdálkodás a vármegye háztartásában súlyos zavarokat okozott, mert az alispán közel 200,000 koronát utalványozott ki ren-

deletré szabálytalanul, ami a háztartás egyensúlyát még jobban megingatta. A leirat így végződik:

— Minthogy mindezek a terhelő adatok azt látszanak igazolni, hogy Köllő Ignác alispán számos esetben megsértette és általában hanyagul teljesítette a jogszabályokban előírt hivatali kötelességet, ennél fogva ellene a fegyelmi eljárást meg-előző vizsgálatot elrendelem.

A főispán már régebben felfüggesztette állásaitól Körössy főszolgabíró, mivel a választás idejébe a munkapárt ellen korteskedett, továbbá Reicher főszolgabíró, akinél nagyfokú hivatali rendetlenséget talált és dr. Szenner vármegyei aljegyzőt, mivel hivatalos minőségében függetlenségi jelöltnek lépett fel. Köllő alispán a nevezetteket annak idején a főispán ellenére visszahelyezte állásukba. A belügyminiszter fenti leiratában az alispán emez intézkedését súlyos törvénytársításnak minősítette és a nevezettek ügyét a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya elé utalta. A fegyelmi választmány ma délelőtt tartott ülésében kimondta, hogy a felfüggesztő főispáni határozat ismét jogerőre emelkedik és a három tiszviselőt felfüggesztette állásától.

Az időközi választások.

Ugrán ma volt a Tisza István gróf lemondása folytán szükségessé vált új képviselőválasztás. Mint jelöltek Bölöny József munkapárti és dr. Podhraczký Rezső Justh-párti álltak egymással szemben. A választás a délutáni órákban ért véget: Bölnyöt 1551 szavattal választották meg Podhraczký 66 szavattal szemben.

Dániel Tibor báró főispán és Seemayer János pártelnök vezetésével ma délután a verseczi nemzeti munkapárt tisztagu küldöttsége jelent meg Karátsón Lajos honvédelmi államtitkárnál, hogy neki a verseczi kerület mandátumát felajánlja, amelyről Láng Lajos ma leköszönt. Karátsón államtitkár köszönetet mondott az iránta megnyilvánult bizalomért és késznek nyilatkozott a jelöltség elfogadására. A küldöttség éljenzéssel fogadta az államtitkár választását. Karátsón szombaton este Verseczre utazik, ahol vasárnap délelőtt mondja el programbeszédét.

Körmöcbányán a függetlenségi érzelmű választópolgárok e hó 25-én pártgyűlésre jöttek össze, amely alkalommal felvetették azt a kérdést, hogy az augusztus 4-iki képviselőválasztásra állítsanak-e a maguk részéről is jelöltet? Abban állapotok meg, hogy ha a volt képviselő, Víz Ferenc hajlandó lesz a jelöltség elvállalására, akkor egyhangulag öt jelöltik ellenkező esetben, ha más ellenzéki lépne fel, akkor a párt egész erejével ezt támogatja. — Erre Víz Ferenczert egy bizottságot küldtek ki, hogy nyilatkozzék. Víz megjelent a gyűlésen és kijelentette, hogy boldognak érzi magát, mert polgártársai állandó bizalommal viseltetnek iránta, a személyhez való ragaszkodást szívből köszöni, azonban erős elhatározása, hogy a jelen viszonyok és körülmények között a függetlenségi elvekhez való odaadó ragaszkodást tovább is megtartva, mandátumot nem vállal. Miután azonban úgy hallatszik, hogy ellenzéki programmal Szemere Miklós szándékozik itt fellépni, azon esetben azt ajánlja, hogy ezt támogassák, mert így meg lehetne akadályozni. Hogy a kormány jelöltje itt győzedelmeskedjék. — Julius 24-én különben számos választópolgár tartott gyűlést, amelyen Víz megkérték, hogy munkapárti programmal vállalja a jelöltséget. Víz azonban visszautasította ezt a jelöltséget, mert — mint mondotta — ez a politikai irány a politikai meggyőződésével összeférhetetlen.

Szepesvármegye központi választmánya augusztus negyedikére tűzte ki az iglói választást. A választás elnöke Klug Ottó városi ügyész. Két jelölt küzd a mandátumért: Münnich Kálmán munkapárti és Máriássy Tibor báró Kossuth-párti. Mind a két jelöltnek erős pártja van.

A pécsi kerületben a választás augusztus hó 4-ikére, a marosvásárhelyi II. kerületben augusztus hónap 6-ikára van kitűzve.

Tárgyalás a románokkal.

A román nemzetiségi párt lapja, az aradi „Tribuna“ kijelenti, hogy amennyiben a kormány a románokkal való kibékülés céljából a főpapság és a világi pártokivüli vezérférfiak közül többeket anektra akarna meghívni, a nemzetiségi párti képviselőket azonban ez anektből ki akarná zárni, ez esetben az anekten részt vevők nem képviselhetik a romániség egészét, annak nevében azok semmi koncepczi-

sziokat nem tehetnek és határozataik a romániséget nem kötelezik. A Tribuna szerint különben dr. Mihó a romániségnek egyik vezetője, a múlt hét szombatján s most hétfőn már tárgyalt is Tisza István gróffal is és Khuen-Héderváry gróffal. Ez alkalommal állítólag azt tanácsolta volna, hogy a román nemzetiségi párt továbbra is fentartandó lenne.

Ertesülésünk szerint az aradi lap ez utóbbi állítása téves. Tény az, hogy az említett tárgyalás megtörtént és annak folytatása lesz. Dr. Mihó a legközelebbi napokban külön nyilatkozatban ki fogja fejteni politikai állásfoglalását. Mihó fellépéséhez különben a romániség nagy reményeket fűz, mert Mihó volt egyike a legelsőeknek, akik a passzivitással szembeállottak. Mihó a román hírlapírók körében is igen nagy tiszteletnek örvend, viszont ő azzal is kimutatja irántuk való nagyrabecsülését, hogy most is 25.000 koronás alapítványt tett a román hírlapírók javára.

Pánszláv izgatás.

Turóczenmártonból jelentik: A magyarországi tót nemzetiségiek, akik néhány év óta minden nyáron szoktak országos összejövetelt tartani, amelyre meghívják a szomszédos országok szlávjait is, az idén augusztus 2-án és 3-án jönnek össze Turóczenmártonban. Az ünnepélyen, amelyek célja voltaképpen a szlávosság összetartását dokumentálni, a magyarországi tótság vezető férfain kívül részt vesznek a tót nemzetiségi képviselők: Székács Ferencz, Juriga Nándor és Blahó Pál. Az idén Cseh- és Oroszországból is több vendég érkezik az ünnepélyre. Ez alkalommal tartja a Tót Múzeum-egyesület, a Tót Társulat, a tót nők Zsivéna nevű egyesülete és a szláv ifjusági egyesület évi rendes közgyűlését. Lesz tót színelőadás, az ünnepély befejezése után pedig a társaság kirándulást tesz a Tátrába s a tátravidéki községekbe.

A szerb kereskedelmi szerződés.

Lers Vilmos miniszteri tanácsos és Riedl osztrák kereskedelmi minisztériumi osztályfőnök Belgrádból ma reggel Budapestre érkeztek és Riedl osztályfőnök nyomban tovább utazott Bécsbe. Minkét delegátus referált miniszternek a tárgyalás eredményéről. A szerződés formai kiállításának munkálatai máig folyamatban voltak és ma este 6 óra körül volt az utolsó ülés, amelyen a megállapodások szövegét egyeztetették. Ez alkalommal is osztrák és magyar részről Forgách János gróf belgrádi követünk jelent meg, míg szerb részről Pacsu Lázár államtanácsos. Gróf Forgách már holnap utazik el Belgrádból és megkezdí rendes szabadságát. Ugyanakkor a lentmaradt többi magyar és osztrák delegátus is visszaindul Budapestre illetve Bécsbe. Minthogy a szerződési okmányok szolennis formában való kiállítása a belgrádi államnyomdában nehézségekbe ütközött, az okmányt valószínűleg a bécsi államnyomdában fogják kiállítani. A szerződési okmány aláírása is valószínűleg Bécsben fog egy-két hét múlva megtörténni. A Bécsben való aláírás azért is a legalkalmasabb, mert éppen olyan közel esik a Marienbadban időző szerb megbizottaknak, mint Kálmán Gusztáv államtitkárnak, aki a magyar kormány képviselőjében írja alá a szerződést és gróf Forgách követnek, aki magyarországi birtokain tölti el akkoriban szabadságát.

Belgrádból táviratozzák, hogy ott nagy az elégedetlenség az új szerződés miatt, de mégis elismerik, hogy politikai szempontból meg kellett kötni. Az egész ország sajtója hevesen agít az új szerződés ellen s azzal vádolja a kormányt, hogy feláldozta Szerbia érdekeit.

Budapest, július 27.

Képviselőházi reformok. A képviselőház gazdasági bizottsága ma délután öt óra körül Berzeviczy Albert elnöke alatt ülést tartott, melyen Dessewffy Arisztid elnöki tanácsos előadó javaslatára Molnár János, Fuss Nándor és Bujanovich Gyula hozzászólása után elhatározta a bizottság, hogy a szüknek bizonyult mostani felvonó gépek helyére a főbejáró két oldalán két új 8 szemlére

szóló express-felvonót fog készíttetni. Az elégtelennek bizonyult telefonfülkék kibővítése végett a büffék melletti ugynevezett fiókos szobában új fülkét fognak felszereltetni a szünet ideje alatt. Végül elhatározta a bizottság, hogy a Ház büfféjének megfelelő ellátása céljából javasolni fogja a Háznak, hogy a vendéglős évi tízezer korona szubvencziót kapjon. A háznagy hivatalba már be is érkezett egy ajánlat, amely szerint Deli S. fővárosi kávé és vendéglős részletesen kifejtí a képviselőház büffetjének műkönt való kezelését; be akarja hozni a couvert-étkezést, úgy hogy képviselők, hírlapírók és tiszviselők francia konyha szerint étkezhetnének. Deli a vendéglő átvétele esetében 12.000 K hozzájárulást kér a képviselőház pénztárából.

Küldöttségek a minisztereknél. Nagykikinda város ötven tagu küldöttsége tisztelettel ma délelőtt gróf Zichy János közoktatásiügyi miniszternél. A küldöttséget amelyben a torontálmegyei országgyűlési képviselők is résztvettek, Bogdán Zsivkó képviselő vezette. A kultuszminisztert a szónok arra kérte, hogy Nagykikinda rendezett tanácsu városban hétoosztályu polgári fuiskolát létesítsen, amelyben az általános tudnivalókon kívül a gazdasági képepitést is megszerezhessék a tanulók, hogy azután az iskola végeztével a gazdasági pályán működhesse nek. A város 150.000 korona készpénzt és 30 holdnyi területet szavazott meg Iyen iskola céljaira. Arra kérte tehát a minisztert, hogy legalább kísérletképpen nyissa meg az iskolát, vagy ha ezt sem teheti, az iskola kivánt átfurmálásáig vegye azt állami kezelésbe. Az iskola fentartásához a város hajlandó ugyanolyan arányban hozzájárulni, mint a többi város. A kultuszminiszter kijelentette, hogy ilyen iskola felállítása egyelőre precedens nélkül áll. Most dolgozik azonban az iskolák reformján s e reform megvalósulásáig keres módot arra, hogy Nagykikinda város legalább kísérletképpen megnyithassa polgári gazdasági iskoláját. A küldöttség ezután gróf Serényi Béla földmívelésügyi miniszter elé járult, aki megígérte, hogy tanulmány tárgyává teszi a dolgot s érintkezésbe lép ebben a kérdésben a kultuszminiszterrel. Tisztelettel még a küldöttség Székely Ferencz igazságügyi miniszternél is, akitől a nagykikindai börtön-épület áthelyezését kérte. — Székely Ferencz igazságügyi miniszter ma délben az oraviczabányai járás küldöttségét fogadta, amelyet Siegescu József országgyűlési képviselő vezetett a miniszter elő s a roskadozó állapotban levő oraviczabányai járásbirósági épület helyébe új épület emelését kérte. Az igazságügyi miniszter kijelentette, hogy amennyire csak lehetséges, már a jövő évi költségvetés keretében gondoskodni fog új épület felállításáról. A küldöttség ezután Rohonyi Gyula államtitkárt kereste fel.

A bosnyák tartománygyűlés. Szerajevóból jelentik: A tartománygyűlés ma tárgyalta a belügyi költségvetést. A költségvetési bizottság javaslatait illetőleg Bittner osztályfőnök tett kijelentéseket, amelyet hosszabb vita követett. Végül elfogadták a költségvetési javaslatot a bizottság által javasolt módosításokkal és határozatokkal.

Az interparlamentáris konferencia. A legutóbb Berlinben tartott interparlamentáris konferencia a belgák meghívására ugy határozott, hogy legközelebbi ülését Brüsszelben tartja meg. Belgium most nagyban készül a konferencia tagjainak fogadására és minden intézkedést megtesz, hogy a külföldi tagok brüsszeli tartózkodását kellemessé tegyék. A belga interparlamentáris csoport, amely az idei tanácskozás anyagát és programját állítja össze, elkészült már munkájával és a programot a következőkép állította össze:

Augusztus hó 29-én, hétfőn: délelőtt 10 óra körül interparlamentáris Conseil ujra alakulása. Este 9 óra körül az idegen tagok fogadása a Palais de la Nationban. Augusztus 30-án, kedden d. e. 9 óra körül a Conseil folytatólagos alakuló ülése. 10 és fél óra körül a gyűlés megnyitása teljes ülésben. 11 és fél óra körül a Conseil folytatólagos megalakulása. 2 és fél óra körül teljes ülés. Este 9 óra körül Brüsszel polgármestere a törvényhozó testület és törvényhatósági bizottsági tagok élén fogadja a brüsszeli városház dísztermében az interparlamentáris konferencia tagjait. Augusztus 31-én, szerdán: reggel 9 óra körül a Conseil tanácskozása. 10 óra körül teljes ülés. 2 és fél óra körül ünnepély a Parc Royal de Tervuerenben. Este soire. Utána a brüsszeli kiállítási bizottság rendez ünnepélyt. Szeptember 1-én, csütörtökön: reggel 9 óra körül a Conseil tanácskozása. 10 óra körül teljes ülés. 2 és fél óra körül az ülés bezárása. Este 7 és fél óra körül bankett a Madeleine dísztermében. Szeptember 2-án, pénteken: Kirándulás lesz Anversbe. Este 9 óra körül a polgármester a törvényhozó testület tagjaival és a törvényhatósági bizottságokkal az élén fogadja az interparlamentáris konferencia tagjait. Szeptember 3-án, szombaton: Kirándulás Spába. A polgármester a törvényhozó testület tagjai és a törvényhatósági bizottságok élén fogadja az interparlamentáris konferencia tagjait.

A belga bizottság felkéri a konferencia tagjait, hogy azok, akik az Anversbe és Spába rendezendő kirándulásokon részt kívánják venni, a szándékukat saját csoportjuk elnökének sürgősen jelentsek be, akik viszont legkésőbb augusztus hó 20-ig jelentik be a belga bizottságnak a névsort. A brüsszeli interparlamentaris konferencia alkalmából a belga kormány a konferencia tagjai részére kedvezményes áru 5 és 10 napra szóló és az összes belga vasutakra érvényes bérletjegyeket állít ki, abból a célból, hogy az érdeklődők egész Belgiumot megtekinthessék. Az öt napra szóló első osztályú bérletjegy ára 30 frank, II. osztályú pedig 20 frank. A 13 napra szóló I. osztályú 61, a II. osztályú bérletjegy pedig 41 frank. Akik ilyen bérletjegyre igényt tartanak, azok küldjék be fényképeiket és jelezzék azt, hogy milyen osztályú és milyen időtartamú jegyet óhajtanak.

Hazai és Apponyi napja.

— Elfogadták az ujonczjavaslatokat. —

A képviselőház ülése.

Budapest, július 27.

A képviselőház ma folytatta és befejezte az ujonczjavaslatok tárgyalását. Az utolsó két beszéd Hazai Samu és Apponyi Albert gróf ajkáról hangzott el. A honvédelmi miniszter, akit a Ház minden oldalán egyaránt szeretnek egyszerű, közvetlen s megnyerő modoráért, tagadhatatlan jóindulatáért s magyaros gondolkodásáért, mai szereplésével csak öregbítette az iránta őszintén megnyilvánuló simpatiókat. Hazai szakszerű, okos, alapos fejtegetéssel kelt a hadsereg védelmére s annak fejlesztésére, mint elsőrangú államszükségletet állította be, de ezenkívül mondott olyat, ami az egész Ház szívét megkapta:

— Az államban — szólott — amely foglalatja voltaképpen az ország minden erőntényezőjének, harczeszközként szerepel a nemzet kulturája, a nemzet energiája, a nemzet egyetértése, a nemzet politikai érettsége, azonkívül a nemzet fizikai állapota, gazdagsága. Ezekkel a harczeszközzel fogja az állam az élet nagy harczait, nagy csatáit szünet nélkül és ugyszólván észrevétlenül a háborun kívül megvívni más államokkal és ez az állami védelmi állapot amazokhoz képest fog győzni vagy bukni, mielőtt még a nyers erőszak terére lépne.

A népszerű miniszter, miután befejezte, nem győzte a gratulációkat fogadni, a feléje sietőkkel kezelt szoritani, akik között szép számmal voltak mindkét függetlenségi párt tagjai.

A Ház még Hazai beszédének hatása alatt állott, amikor szólásra emelkedett Apponyi Albert gróf. A legnagyobb örömmel honorálta ő is a miniszter jóhiszemű és érdekes nyilatkozatát, de rámutatott arra, hogy a nemzet mindaddig áldozatnak fogja tekinteni a hadsereg fejlesztését, amíg abban a nemzeti szellem nem érvényesül. Az ellenzék vezére kijelentette azt is, hogy nagyon örvendene, ha keresztül tudnák vinni a kilenczes bizottság programjának végrehajtását, mert szerinte a kisebbségnek nem az a kötelessége, hogy mindent, a jót is elvesse, mert a másik oldal hozza, hanem csak a szigorú bírálat és ellenőrzés gyakorlása. Most viszont a munkapárt helyeselt. A függetlenségi pártok pedig rajongó lelkesedéssel tapsolták, éljenztek Apponyit, akit az ováció a folyosóra is kikísért.

Az ülés végén megkezdtek a román kereskedelmi szerződés tárgyalását, majd az interpellációk következtek. Ezek során pikáns epizód játszódott le. A munkapárti Nagy Sándor asszisztált Lovász Mártonnak, amikor ez a zempléni főispán és ennek a veje, egy ottani főszolgabíró visszaélései miatt interpellált. Egy másik munkapárti, Molnár Béla, tiltakozott Nagy Sándor föllépése ellen, amiből esinos kavargás támadt. A magyarzata

az esetnek az, hogy Nagy Sándor, aki Medgyaszón akarta magát jelöltetni, ebben az a főszolgabíró akadályozta meg s Molnár Bélát választotta meg, Nagy Sándor pedig Nagyajtára volt kénytelen vonulni. A kínos ügynek alkalmasint folytatása lesz a Házon kívül.

Részletes tudósításunk a következő:

Jelentések.

Berzeviczy Albert elnök az ülést egynegyedik tizenegykor megnyitja.

A mult ülés jegyzőkönyvét hitelesítik.

Elnök jelenti, hogy Láng Lajos a verseczi mandátumáról lemondott, Zsilinszky Mihály, Zsibori József, Thaly Ferencz, Földes Béla és Kelemen Samu pedig végleg igazoltattak. Bemutatja a főrendiháznak az országgyűlés elnapolásáról szóló királyi kézirat késedelmes átküldése tárgyában hozott határozatát. Ezt a határozatot már a mult ülés elnöke is a Ház elé terjesztette ugyan, mert hogy azonban akkor elintézetést nem nyert, kéri annak újból való kinyomatását, szétosztását s előzetes tárgyalásra az igazságügyi bizottsághoz való utasítását.

A Ház így határoz.

Szinnyey-Merse Félix jegyző felolvassa az interpellációs könyvet, amelybe Lovász Márton a zempléni főispán visszaéléseiről, Szabó István (nagyatádi) az elemi iskolai tanítók nyugdíjáról szóló miniszteri rendelet, Pajzs Gyula a közegészségügyi törvény módosításáról szóló 1898. évi XXXVIII. t.-czikk 28. szakaszának végrehajtása tárgyában jegyzett be interpellációt.

Benedek János a házszabályokhoz kér szót. Hangoztatja, hogy a határozati javaslatok a képviselőház napirendjében teljes szövegükben szoktak eddig kinyomtatni. Minthogy ettől a szokástól eltérőleg Bakonyi Samu javaslata nincs kinyomtatva a napirendben, kéri az elnököt, hogy a jövőre ilyen esetekben a régi gyakorlatot követni sziveskedjék. (Helyeslés balról.)

Elnök: Minthogy a rövidebb indítványok egyszeri hallásra is megérthetők, másrészt minthogy a szóban forgó javaslatról már a mai nap folyamán ugys döntés történik, a pótlást mellőzni kéri. Benedek János nem lát okot arra, hogy megszüntessük a régi gyakorlatot, ezért kéri az elnököt annak fentartására.

Elnök kijelenti, hogy a jövőre gondoskodni fog, hogy a kérés teljesíthessék.

Az indemnitási javaslatot ezután harmadszori olvasásban is elfogadják.

Az ujonczjavaslatok.

Következett az ujonczjavaslatok folytatódó tárgyalása.

Haller István a néppárt álláspontját fejtja ki. A véderőreformnak a közel jövőben való tárgyalását tartja alkalmas időnek arra, hogy a nemzeti kívánságok érvényesülését követeljék. A néppárt akkor azok között lesz, akik a nemzeti aspirációknak a hadszerzetbe való bevitelét követelik. Minthogy azonban nagy szociális érdekek fűződnek ahhoz, hogy a sorozás minél hamarabb megtörténjen, a régi keretekben mozgó javaslatokat a néppárt elfogadja. Sürgősi a legénységnek gazdasági oktatását. Szükségesnek tartaná a póttartalékosok családjának segítését. A két éves katonai szolgálat behozatalát a néppárt most is követeli. De aggasztják egyes nyilatkozatok. Azt mondják, hogy a harczképes kiképzéshez nem elég két esztendő. Utal a honvédségre, amelynek legénységét két esztendő alatt harczképesé tudják tenni. Ugy látja, hogy a két éves szolgálat népszerű köpenybe akarják elbujtatni azt a sok katonai követelést, amelylyel egyentessen nem mernek előhozakodni. A néppárt nem fog abba belemenni, hogy a hadvezetés ezen a réven a népet újabb súlyos teherrel rójjja meg. (Éljenzés a baloldalon.)

Elnök: A honvédelmi miniszter kíván szólni.

Hazai Samu beszéde.

Hazai Samu honvédelmi miniszter: A közjogi ellenzék mindkét iránylatának szónokai kijelentték felszólalásaikban, hogy nincsenek abban a helyzetben, hogy a szövegben levő törvényjavaslatokat szavazatukkal támogathassák; és pedig azért nem, mert ők az önálló magyar hadsereg hívei. Ezt indokolták azzal, hogy ez a nemzetnek előnyére, a jelenlegi szervezet pedig a nemzet hátrányára szolgál.

A t. közjogi ellenzék ezen kijelentéseivel csak következetes marad 1867 óta elfoglalt álláspontjához és pedig éppen olyan mértékben és épp úgy, amint következtetések maradtak a közjogi pártok abbéli felfogásukhoz, hogy a közös hadsereg, mint a honvédség tagjai nem nemzetellenesek, hanem azt a rajongó szeretetet, amelylyel viseltetnek az uralkodó és a hadur iránt, a maga teljes egészében átviszik edes hazánkra is.

Benedek János: Emezt kellene odaát vinni! Megfordítva. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Hazai Samu honvédelmi miniszter: A mostani, azonkívül pedig úgy az indemnitási, mint a felirati vita során hallottam azt a kifejezést, hogy a hadsereg fejlesztése révén a nemzetből nagy pénz. és véráldozatot — ezt aláhuzom — követelünk. Megvallom őszintén, hogy ezt a kifejezést: áldozat, nemcsak a tulajdonló hallottam, hallottam én már ezt a kifejezést kormányparti körökben is, a társadalom minden rétegében, sőt még katonai személyektől is. Ezt a kifejezést: áldozat, — őszintén szólva s nem politikai czélzattal — nem tartom szerencsésnek. Mert mit nevezünk mi áldozatnak? Az áldozat fogalma abban áll, ha valaki olyasmiről, amit nehezen nélkülözhet, minden ellenérték nélkül lemond. Már most kérdem, t. Ház: hogyha valaki a házat tűzkár ellen biztosítja, vajjon áldozatot hoz-e a biztosító intézetnek, és nem fogja-e megkövetelni ezen biztosító intézettől, hogy azon 2—3 százalék díjtétel ellenében a háza biztosítva legyen? (Éljenzés helyeslés és taps a jobboldalon.) A hadsereggel is ugyanígy vagyunk. A hadseregre költött pénz nem áldozat, hanem fruktifikáló befektetés, mert egy jól felszerelt, jól organizált és minden atributeummal ellátott hadsereg az, amely képesítve van a nemzeti életet, az állami létet, akkor, amikor a veszélyes pillanat bekövetkezik, biztosítani.

Novák János: Hazai biztosító! (Derűtség a baloldalon. Zaj a jobboldalon.)

Hazai Samu honvédelmi miniszter: Nézzük a külföldi államokat. Összköltségvetésének Oroszország 24.5, Olaszország 21.5, Németország 20 és Franciaország 27 százalékát, a monarchia két állama csak 15 százalékát költi el katonai czélokra. Ennek következtében a monarchia mindkét állama Németországgal szemben 240, Olaszországgal szemben 296, Oroszával szemben 407 és Franciaországgal szemben 518 millió koronával kevesebbet költ katonai czélokra. Az a körülmény t. Ház, hogy a külföldi államok és mint itt bemutatni bátorítottam, költségvetésük 20—28 százalékát fizetik katonai czélokra, természetesen azt eredményezi, hogy a külföld haderejét bizonyos tekintetben fejlesztette. Ez a fejlettség mutatkozik először is haditengerészetükben, másodsor mutatkozik a nagy békelétszámokban, továbbá abban, hogy nagy tűzéri erővel rendelkeznek, azután erődítési munkálatokban, a hadi anyag beszerzésében és a tiszták és altisztek jobb javadalmazásában. Dicséri a nagy békelétszám előnyeit, majd pedig a védszerkezetre: a szolgálati kötelezettségre tér át s ismerteti a két éves szolgálati idő behozatalának fontosságát. Ezek után azt mondhatnánk konkluzióképen, hogy akárhogy állunk a védképesség szempontjából, ha meg akarunk felelni mi, katonák a hivatásunknak, feltétlenül azon kell lennünk, hogy fejlesszük hadseregünket és honvédségünket. Ez a fejlesztés azután abban áll, hogy mérsékelt mértékben nagyobb békelétszámot adjunk különösen a honvédségnek, hogy tűzértséggel lássuk el, szervezzünk közlekedési csapatokat, nevezetesen táviró-osapatokat, talán az aviatika terén léggömbcsapatokat stb. stb. Amidőn ezt jelzem egész őszintén a t. Háznak, természetesen azt is ki kell jelentenem, hogy távol áll tőlünk a gondolat, hogy mi a tullicizálás elvére helyezkedjünk. (Helyeslés.) Ezt mi nem tehetjük, mert hiszen mi katonák sem vagyunk analfabéták, mi is gondolkodó lények vagyunk, mi is tudjuk, hogy az országnek összes erőntényezőit harmóniába kell hozni. (Éljenzés helyeslés.) De még tovább megyek és azt mondom, hogy a hadsereg nem képezi egyedüli harczeszközét az országnak, és a háboru nem képezi a mérközésnek egyedüli formáját. Az államban, amely foglalatja voltaképpen az ország minden erőntényezőjének, harczeszközként szerepel a nemzet kulturája (Ugy van! Ugy van!), a nemzet energiája (Igaz! Ugy van!), a nemzet politikai érettsége (Igaz! Ugy van!), azonkívül a nemzet fizikai állapota, gazdagsága. (Taps a Ház minden oldalán.) Ezekkel a harczeszközzel fogja az állam az élet nagy harczait, nagy csatáit szünet nélkül és ugyszólván észrevétlenül a háborun kívül megvívni más államokkal és az állam fog győzni vagy bukni, mielőtt még a nyers erőszak terére lépne. Ezekből az általam igazán egészen őszintén, leplezetlenül, szívből elmondott dolgokból láthatják, hogy mi a szándékunk. De ezekhez még hozzáfűzöm azt, hogy az u. n. véderő-törvényjavaslatot idáig még csak a szakreferensek tárgyalták és még a magyar kormány nem volt abban a helyzetben, hogy ezen törvényjavaslattal foglalkozzék, annál kevésbé volt abban a helyzetben, hogy, amiként az 1867:XII. t.-cz. előírja, az osztrák kormányval tekintetben tárgyalásokat folytathasson. Ami pedig azt a kérdést illeti, hogy mi van a kilenczes bizottság programjával, bátorítom jelezni, hogy amint méltóztatnak tudni, a kormány a kilenczes program álláspontján áll (Éljenzés helyeslés a jobboldalon.) és ennek következtében azon is lesz, hogy azok a pontok, amelyek még eddig nem hajtattak végre, igenis perfektuáltassanak. (Éljenzés helyeslés és taps a jobboldalon.) És végül felkérem

a Ház, hogy ne fogadja el Bakonyi Samu határozati javaslatát.
Báró Podmaniczky Endre: Nem is fogadjuk el! (Zajos derültség.)

Hazai Samu honvédelmi miniszter: Kérem ezuttal a Házat, hogy a szövegen levő törvényjavaslatokat szavazza meg. (Hosszantartó élénk éljenzés és taps a jobboldalon. A szónokot számosan üdvözlölik.)

Apponyi válasza.

Gróf Apponyi Albert: Nem frázis, ha azt mondom, hogy nem szándékoztam a vitában részt venni; hanem, hogy kizárólag a nagyrészt és sok tekintetben elismerésre méltó beszéd készített a felszólalásra, amelyet a t. honvédelmi miniszter ur részéről hallottunk. Teljes mértékben honorálni kívánom azt, ami a felszólalásnak úgy tartalmában, mint szellemében mindnyájunkra nézve örvendetes. (Élénk helyeslés.) Honorálni kívánom a széles látkört, amelynek megnyilvánulása valóban mindnyájunknak jól esik, mert nem utolsó dolog arról a helyről oly gondolatok hangsúlyozását észlelni, mint pl. azt, hogy egy nemzetnek önvédelmi harcra nem csupán a csatatéren dől el, nem csupán a hadsereg fizikai erejétől függ, hanem azon társadalmi és nemzeti erőtevézőktől is, amelyek békében is a nemzetek versenyénél e versenyek eldőlését előkészítik. Ezt a Ház ezen oldaláról is elismeréssel honorálni erkölcsi kötelességemnek tartom, de kötelességemnek tartom fixirozni is e tételeket, mert a jövődőlő fejleményekre nézve, sőt magának a véderő szellemére nézve is, amelynek ügye, amint hallottuk, csak az előkészítés stádiumában van, igen nagy befolyással kell, hogy legyenek azok az igazságok, amelyek mindnyájunk megalégedésére a honvédelmi miniszter ur lelkét is áthatják. (Élénk helyeslés.) Éppen azért, mert most hallottuk a honvédelmi miniszter urtól, hogy az új véderőtörvényjavaslat még nem haladt annyira, hogy a kormány végleg állást foglalt volna az ezzel kapcsolatos nagy kérdésekkel, éppen azért, amikor ezek még a vajadás stádiumában vannak, nem tartom feleslegesnek, hogy a t. honvédelmi miniszter ur nagyrészt felszólalásához fűzött néhány megjegyzéssel bizonyos gondolatokat, bizonyos olyan eszméket, melyek teljesen beillenek az általa felépített keretbe, a t. kormánynak is figyelmébe ajánljak, nem hogy azokra nézve most nyilatkozzak, hanem azokat szívelelve meg és ezáltal abba a helyzetbe jussom, hogy olyan véderő-reformot készítsen elő, melynek legelőbb kilátása lesz arra, hogy az egész nemzet megnyugvására és ebben a parlamentben is nagyobb nehézség nélkül is keresztülvihető legyen.

Az áldozatok mértéke.

T. Ház! Nagyrészt azok az adatok, melyekkel az igen t. honvédelmi miniszter ur élénke tártta azt, hogy az a pénzügyi és anyagi áldozat, bocsánat, hogy ezt a kifejezést mégis használom, hiszen vissza fogok térni azokra az igen elmés fejtegetésekre, melyekkel az igen t. honvédelmi miniszter ur ezen kifejezéseknek nem egészen megfelelő voltát akarta előtűnk bizonyítani, de mivel én is használom, — mondom, nagyrészt azok a fejtegetések és teljesen megfelelnek a tényeknek, melyekkel a honvédelmi miniszter ur igazolta előttünk, hogy a monarchia mindkét államának pénz- és véráldozata a véderő számára sokkal csekélyebb, mint azok az áldozatok, melyeket hasonló célra a többi nagyhatalmak hoznak. Tudjuk, hogy ez így van, magam is úgy ezekről a padokról, mint a kormány padjairól, mikor ott voltam szerencsés ülni, nem egyszer hangoztattam, hogy nálunk nem lehet beszélni a véderő-pénzügyi áldozatainak túltengéséről, ha azt más államokéhoz hasonlítjuk. Vagyok azonban bátor itt megjegyzést tenni és ez az, hogy az áldozatoknak mértéke, melyet valamely állam a véderő terén hozni kénytelen, összefüggésben áll annak az államnak, annak a hatalomnak politikai hivatásával, helyzetével, úgy, hogy olyan nagyhatalmokkal, melyeknek egész összealkotása, természetesen politikája nem lehet agresszív, nem lehet hódító és amelyek kevésbé vannak is kitéve éppen az ő helyzetüknél fogva, épp ezen hivatásuknál fogva mások támadásainak, nagyon természetesen anélkül, hogy ezen a téren hivatásukat és kötelességüket mulasztanák, nem szükséges a véderőnek oly nagymértvű kvantitatív kifejtése, mint aminő szükséges olyan államoknál, amelyeknek agresszív céljai vannak és amelyeket helyzetük arra utal, hogy minden pillanatban bizonyos veszélyekkel szembeállani kénytelenek legyenek. Ahol azonban feltétlenül ki kell állnunk a versenyt a mindenkivel, az véderőnknek a kvalitatív természete. (Igaz! Ugy van! balfelől.) és azért, azt hiszem, hogy akkor jár helyes uton technikai szempontból is. Amár ezen a téren szakember nem vagyok, de a jónak és felfogása szerint a mi hadügyeinknek vezetősége és minden tényező, amely arra befolyást gyakorol, ha nem a kvantitatív expansio fokozá-

sára, hanem a kvalitatív tökéletesítés legnagyobb mértékének elérésére törekszik. (Helyeslés balfelől.) Nem mondom, hogy ez nem kerül pénzbe. Ez is pénzbe kerül. Tudom, konstátálom, elismerjük mindnyájan, hogy a pénzügyi és vérbeli áldozatok terén nem panaszkodhatunk arról, hogy többet, túlságosat követelménck tőlünk, sőt e tekintetben elmaradunk a többi nagyhatalmasságok mellett. És mégis honnan van az, hogy az áldozatok fogalma kapcsolódik a köztudatba azokhoz a kiadásokhoz, melyeket hadügyi téren hozunk, és amelyeket a vérbeli teljesítés terén hozunk? Honnan van az, hogy ezen, a honvédelmi miniszter ur szerint helytelen — és elismerem, elméletileg az okfejtése megzafolhatatlan — hogy ez a helytelen kifejezés éppen nálunk a közönségnek gondolatvilágába úgy beleéltte magát, hogy még a leg gondosabb okfejtéssel sem lehet kiirtani.

A lelkesedés hiánya.

Miért van az, hogy Franciaországban vagy Németországban ezzel a kifejezéssel sokkal kevésbé találkozunk? Miért van az, hogy Franciaországban vagy Németországban, vagy más alkotmányos államokban a hadügyi kiadások fokozása egy bizonyos közlekedés által előmozdítva nagyon könnyen megy, hogy az a hazafiság által alá helyeztetik, a hazafiság egész ereje által vitézik? Honnan van ez, t. képviselőház? Itt kell valaminek lenni (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon), itt kell valami tényezőnek lenni (Ugy van a szélsőbaloldalon), amely a különbséget előidézi. És ez a tényező nem lehet az, hogy Magyarországon kisebb a hazafiság, kisebb a lelkesedés azért a gondolatért, hogy a hazát minden külső támadás ellen megvédeni és erre a megvédésre egy erős eszközzel bírni kell, hogy ebben a hazában esekélyebb volna az eszmék felfogási képessége, hogy ebben a hazában ezt kevésbé látnák be, kevésbé éreznék át, mint más nemzeteknél. Nem t. képviselőház. Ennek a hadügyi költségvetésekkel szemben elfoglalt álláspontnak, ennek a nagy különbségnek, hogy míg másutt ezek könnyen keresztülmennének, Magyarországon pedig minden véderő-reform és minden többkötetés egy kisebb-nagyobb politikai katasztrófával jár együtt (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon), melyek okának kell lennie. Az a mélyen fekvő ok pedig semmi egyéb, mint azok az ellentétek, amelyek Magyarországnak egész közjogi struktúrája, Magyarországnak mint önálló, teljes állami életre vágyó nemzetnek, a maga államiságát teljesen kiépíteni óhajtó nemzetnek létektana közt és azon intézmények közt vannak (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon) amelyek katonai szempontból bizonyára kiválóak, amelyekben oly szellem lakik, hogy a katonai kötelességeknek minden körülmények között eleget fognak tenni, amelyek ebből a szempontból teljesen tiszteletüket kiérdemlik és bírák is, amelyeknek azonban egész struktúrája merev ellentétben áll az önálló magyar nemzettel. (Élénk helyeslés és taps a bal- és a szélsőbaloldalon.) Ezen az ellentétben nem visz minket át semmiféle okoskodás, még a politikai opportunizmusnak teljesen jogosult tekintete sem, mert ez mélyen benne van a lelkekben, mélyen benne van a nemzet érzelmi világában (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon), benne van azokban az organikus vágyódásokban és törekvésekben, amelyek csak akkor fognak megszűnni, ha megszűnünk nemzet lenni vagy ha megszűnünk akarni nemzet lenni. (Taps a bal- és szélsőbaloldalon.) Ha azt akarjuk, hogy nálunk is a hadügyi kiadások iránt és a hadsereg fejlesztésének tárgyilag megokolt követelménye iránt a könnyűséggel — és ebben a könnyűségben nagy erkölcsi erő van — menjenek azok át nálunk is, mint másutt, ha azt akarjuk, hogy a hazát, — ha ugyan valamikor oda kényszerít minket a Gondviselés — a hazát, melyet a győzelmet már békében előkészítettük, ha azt akarjuk, hogy mindazon elemi a győzelemnek érvényesüljenek, amelyekre tág és államférfiai látókörrrel a t. honvédelmi miniszter ur rámutatott, ezeket az ellentéteket küszöböljük ki, ezeket az ellentéteket szüntessük meg. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) És ezeket az ellentéteket nem lehet megszüntetni az által, ha mi azt dekretáljuk akármekkora többséggel, hogy ezen ellentétek felett szemet akarunk hunyni; nem lehet megszüntetni azáltal, hogy dekretáljuk azt, hogy ezek az ellentétek nincsenek; mert akárhányszor mondjuk, hogy nincsenek, az nem igaz, ezek megvannak és ha letagadjuk, épp úgy működnek tovább is a lelkekben, mintha nyíltan elismerjük. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.)

Nemzeti irányu haladás.

T. képviselőház! Hiszen az igaz, hogy akik a Ház ezen oldalán ülnek, a közjogi ellenzék ideáljaként az önálló magyar hadsereget látjuk szemünk előtt. De hogy ezek az ellentétek megszűnjenek, hogy ezek legalább odáig enyhüljenek, hogy az okokkal szembeálló lélektani tényezők nagyobb erővel érvényesülhessenek, chez még az sem szükséges,

hogy a mi közjogi programunk elfogadtassék. Hiszen megmondottuk felirati javaslatunkban, hogy a létező törvények keretén belül akarjuk a magyar nemzeti élet teljes kivívását elérni, ezen kereteken belül akarjuk első sorban éppen azért, mert a királylyal egyetértve akarjuk Magyarország előrehaladását, a nemzeti szellemet érvényesíteni és nemcsak azért foglalnunk most állást a jelen törvényjavaslat ellen a Ház ezen oldalán, mert a mi ideálunk az önálló hadsereg; Tóth János barátom egész világosan megmondotta, hogy azért, mert eddig legalább a jelenlegi kormányzatban semmi nyomát nem láttuk a törekvésnek arra, hogy ezek a nagy ellentétek nemzeti struktúrája, nemzeti lélektana, nemzeti közjogi kialakulása és hadi intézményei között megszüntessenek vagy enyhíthessenek. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

A kilenczes bizottság programja.

Először is a kilenczes bizottság programjában, még pedig azon alakjában, amelyet Tisza István t. barátom, amikor miniszterelnökké kinevezett, magáévá tett és az akkori többséggel elfogadtatott, van az a tétel, amelyre Bakonyi barátom rámutatott, amelyre soha még nem fogok barátkozni (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon), amely tétel ellen én egyénileg — t. képviselő társaim emlékezni fognak arra, midőn oly politikai okokból, melyeket mostan nincsen idején és helyén részletezni, benmaradt a szabadelvű pártban, dacára annak, hogy a kilenczes bizottság programja megcsontított alakban került előnk, mely tétel ellen akkor is fentartással éltem, azzal a fentartással, hogy abban a pillanatban ott fogom hagyni azt a pártot, amelyben ezen tétel érvényesítésére kísérlet történik, t. i. az a tétel, mely szerint a hadsereg vezényleti és szolgálati nyelvén meghatározása az 1867: XII. törvényzikk 12. szakaszában körülírt fejedelmi jogok közé tartozik. Ez az egy tétel maga az, amely miatt a kilenczes bizottság programjában megnyugvást nem találhatunk, de azután a kilenczes bizottság programja csak egy keret, abban oly tételek foglaltnak pl. mint a hadsereg czimerének és jelvényének a magyar közjoggal való összeegyeztetése. Ez igen helyes, de ez magában véve még semmiféle megnyugtató hatással nincs mindaddig, míg nem látom, hogy mily módon akarják ezen czimer és jelvényeket Magyarország közjogával összhangba hozni. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Megtörténhetik az is, hogy én ezzel szemben kénytelen volnék azt mondani, hogy inkább maradjon a régi minden, ahol legalább mindnyájan tudjuk, hogy ez csak ideiglenes és helytelennek elismert állapot (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon), mintsem hogy helyesnek és fentartandónak hozzunk be valamit, ami szintén közjogilag sérelmes. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Ez a kilenczes bizottsági program magában véve a megnyugtatóra nem elég, de mondjuk, hogy valami. Én azt elismerem, hogy attól az egy sérelmes ponttól eltekintve, amelyet pozitíve nem jónak tartok, jelent valami haladást nemzeti irányban. De mit hallunk erre nézve? Ugy a feliratban, mint a kormány nyilatkozataiban azt, hogy törekedni fognak ennek megvalósítására, (Derültség a szélsőbaloldalon.) Bocsánatot kérek, ha azt mondják, hogy a 9-es bizottság programját meg fogjuk valósítani és enélkül nem megyünk be a véderő fejlesztésébe, ez már beszéd volna. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) De azt mondani, belemegyünk a véderő fejlesztésébe, mert kell, a felirati bizottság előadója pedig kioktat minket, hogy a véderő fejlesztését nem kell junktimba, nem kell feltétlen nexusba hozni a kilenczes bizottság programjával, akkor azt mondani, törekedni fogunk arra, hogy ezt érvényesítsük, ez annyit jelent, mint megpróbáljuk: ha meg jó, ha nem megy, úgy is jó lesz. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Én hallottam egy városi közmunika kiadásáról, melyről a hirdetményben az volt kitéve, hogy ezt kiadjuk annak a vállalkozónak, aki 80.000 koronáért átveszi, ha azonban nem akad, aki 80.000 koronáért átveszi, akkor hajlandók vagyunk 100.000 koronáért is díjazni. (Derültség balfelől.) Természetesen, nem akadt olyan ember, aki 80.000 koronáért átvette volna.

Az ellenzék hivatása.

Hát mikor bizonyos reformok, bizonyos előhaladások, nem mint feltételek tüzetnek oda, hanem csak mint jámbor óhajások, akkor előre tudjuk, hogy azokból legalább mindaz, ami lényeg, mindaz, ami életbevágó, létesülni nem fog. Adja Isten, hogy ebben a feltevésben tévedjek. Én is azt mondom: nem az a mi ellenzéki hivatásunk, hogy mi mindent feltétlenül rosszaljunk, ami onnan jön, hanem hogy tárgyilagossá, szigorú bírálatot gyakoroljunk. (Helyeslés jobbfelől.) Ezeket is azért mondom, hogy most, midőn a véderő előkészítése még a vajadás stádiumában van, a t. kormány szívelelve meg, hogyha igazán békét akar té-

remteni ebben az országban, ha igazán egyetértést akar teremteni király és nemzet között, ha igazán el akarja látni hadseregünket nemcsak a harcra, hanem a győzelemre is minden faktorával, ha igazán fel akarja fegyverezni ezt a nemzetet és ezzel a nemzettel együtt a monarchiának mindkét államát a győzelemre és az érvényesülésre, a hatalmi állásnak mindazon tényezőivel, melyeknek már békében létezniük kell: akkor tekintse feladatának a véderőterv előkészítésénél azt, hogy ezen intézményeinkből kiküszöbölje mindazt, ami ellentétet teremt ezen intézmények szervezete és a nemzeti szellem közt. (Élénk helyeslés és taps balfelől.) Ha ezen a t. kormány sikerrel ér el, akkor a legjobb szívvel fogom neki a sikernek pálmáját átnyújtani; ha nem, kénytelen leszek mindazok daczára, amit a t. honvédelmi miniszter ur mondott, a legerőteljesebb ellenzésnek terére lépni. (Hosszantartó, meg-megújuló zajos helyeslés, éljenzés és taps a bal- és szélsőbaloldalon. Élénk felkiáltások: Éljen Apponyi!)

Elnök: A vitát bezárja.

Bakonyi Samu kijelenti, hogy gróf Apponyi Albert beszéde után ő is a zárószó jogától.

Az ujjonczajavaslatait ezután általánosságban és részleteiben elfogadja.

Elnök az ülést tíz percre felfüggeszti.

Szünet után

A román szerződés.

Náray Lajos alelnök az ülést újból megnyitja.

Következik a Romániával 1893-ban kötött kereskedelmi egyezményhez tartozó pótszerződés tárgyalása.

Elnök jelenti, hogy az esetleges felvilágosításokat a kereskedelmi minisztérium nevében Lers Vilmos miniszteri tanácsos adja meg.

Pap Géza előadó ismerteti a javaslatot. A pótszerződés megkötését hosszas harcz előzte meg. A vámháború oly súlyosan befolyásolta ugy Románia, mint Magyarország viszonyait, hogy még áldozatok árán is, amelyek nem tulságosak, meg kellett kötni a szerződést, ami csak 1909-ben sikerült. Rámutat azokra az ipari cikkekre, amelyekre nézve sikerült kedvezőbb vámteteleket biztosítani. Majd azt bizonyítja, hogy állattenyésztésünk rovására nem hoztuk akkora áldozatot, hogy ezzel állattenyésztésünket súlyosan károsítottuk volna. Kéri a javaslat elfogadását.

Gróf Károlyi Mihály hangoztatja, hogy a Romániából a szerződés értelmében behozható 35.000 szervasmarha és 120.000 sertéskontingens súlyos áldozat a magyar mezőgazdaságra. Az agráriusok mégis honorálták Darányi Ignác volt földművelésügyi miniszter nehéz küzdelmét, amelyet a szerződés megkötésekor nemcsak Romániával, de különösen Ausztriával folytatott. Ausztria a szerződés megkötésekor minden áron a magyar mezőgazdák rovására akart iparának előnyöket biztosítani. Ilyen méltánytalan eljárással nem lehet a közös vámterületet fenntartani. (Élénk éljenzés a baloldalon.) De ilyen méltánytalan az eljárása Ausztriának a gazdaságpolitika minden terén, hűt akkor hol vannak azok az előnyök, amelyek ránk nézve a közös vámterület fenntartását kívánatosá teszik. (Igaz! Ugy van!) Tiltakozik Sándor Pálnak ama vádjá ellen, hogy az agráriusok az okai a drágaságnak.

Szmrecsányi György: A közvetítő kereskedelmet kell megrendszabályozni.

Gróf Károlyi Mihály: Tessék a húst a külföldről be nem ereszteni s tessék az állattenyésztést fejleszteni, akkor meg fog szünni a drágaság. De kérde, hogyan lehet az ország adóképeségét emelni, ha a mezőgazdaság érdekeit elhanyagolják, másrészt az iparnak és a kereskedelemnek nem adja meg a szükséges támogatást. Ilyen körülmények között csak nagyon természetes, hogy olyan nagy a kivándorlás, mint ahogy azt sajnos tapasztaljuk! (Igaz! Ugy van!) Bizonyítja azt, hogy önálló vámterület nélkül nem védhetjük hathatósan mezőgazdasági érdekeinket. A mai viszonyok között csak nagy anyagi támogatással lehet állattenyésztésünket fejleszteni. Nem hallgathatja el aggodalmát, hogy a szerbiai szerződést megint csak a magyar mezőgazdák megkárosításával fogják megkötni. Megnyugtatóst kér arra nézve, a földművelésügyi minisztertől, hogy legalább akkora összeggel támogatja a kormány a magyar állattenyésztést, mint ahogy az osztrák kormány teszi az osztrák állattenyésztéssel. Ugy szintén megnyugtatóst kér a szerbiai szerződés dolgában is. Ha kielégítő választ kap, megszavazza a szerződést; ellenkező esetben a legélesebb harcot veszi föl ellene. (Zajos éljenzés és taps a baloldalon. Szónokot számosan áldvözik.)

Elnök az idő előrehaladott voltára való tekintettel, félkétókor holnapra halasztja a vitát.

Következik az interpellációk.

Egy kis kavarodás.

Lovász Márton interpellációjában Zemplénvármegyének kulturképét akarja megfesteni. E megyének és székvárosának a nyugalma és kozbékéje teljesen fel van dülva, mióta a megye főispánja a régi rendszert restaurálja. Minden közérdeku dolgot pártszempontból bírálják el. A főispán áll mindezeknek az élén. Elmond néhány esetet. Ilyen a sátoraljaujhelyi polgármesteri állás betöltése. Székely Elek, hivatalvesztésre elítélt volt polgármesternek azt ígérte a főispán, hogy újra visszahelyeztetik. De ugy látszik, a belügyminisztériumban súlyosnak találtak az ilyen visszahelyezést s ez a dolog megakadt. Ellenben Reichard Salamon lemondott polgármestert nem mentették fel állásától s így ő végzi a polgármesteri teendőket, emellett azonban ügyvédi működést is fejt ki, miután az az álláspontja, hogy lemondott. Elmond egy másik esetet, amelyben Gáthy Géza sikkasztások miatt elcsapott közigazgatási tisztviselő ellen hozott fegyelmi ítéletet a főispán nem kézbesítette, mert az illető a munkapárt kortese volt. Ez a Gáthy újabb sikkasztások után föbelőtte magát. S amikor a helyi sajtó méltó kritikában részesíti annak a főispánnak és az ő klikkjének tevékenységét, akkor azt kell látnunk, hogy az a főispán, az ő családtagjai és az ő környezete terrorizálni próbálják a sajtót. Megtörtént, hogy mikor ezekről a dolgokról az ottani lapban Buza Barna habár élesen, de semmi esetre sem úgy, hogy a jogos kritika határát túllépte volna...

Molnár Béla: Minden egyes szavával! (Zaj.)

Lovász Márton: ... akkor megtörtén, az, hogy a főispán veje egy átvirrasztott éjszaka után elment ehez a hírlapíróhoz és azt mondta neki: hogyha pedig az ur merészel a főispánról tovább írni, akkor én tetleg inzultálni fogom. (Nagy zaj.)

Tagányi Sándor: Ez magánügy! (Felkiáltások jobbról: Magánügy!)

Gróf Bethlen István: Balkán stilus! Az egész országban így van! (Nagy zaj.)

Justh János: El kell csapni azt a főispánt! (Zaj.)

Lovász Márton: És habár az a terrorizmus nem ért célzt, kérde, vajjon helyes és jogos módja-e a sajtószabadság megővésének az, ha hírlapíró köztisztviselőkkal szemben kénytelen igazságát fegyverrel megvédelmezni?

Nagy Sándor: Gyáva az a főszolgabíró! (Mozgás a jobboldalon. Nagy zaj és felkiáltások a baloldalon: Kire értette? Ki a gyáva?)

Molnár Béla: Hogy meri ezt mondani! (Nagy zaj.) Itt az immunitás védelme alatt mondja! (Folytonos nagy zaj.) Fentartja-e a Házon kívül is? (Folytonos zaj.)

Nagy Sándor: Fentartom én ott is! (Felkiáltások balról: Rendre! Ki az a gyáva? Kire értette? Nagy zaj.) Gortvayra mondtam! A főszolgabíróra értettem. (Mozgás és nagy zaj jobbfelől. Éljenzés a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Nagy Sándort inparlamentáris kifejezése miatt rendreutasítja. (Helyeslés jobbról.)

Lovász Márton a következő interpellációt intézi a belügyminiszterhez:

„Van-e tudomása a t. belügyminiszter urnak azokról a súlyos visszaélésekről, amelyeket Zemplénvármegye főispánja a sátoraljaujhelyi polgármesteri állás betöltése, Gáthy Kálmán volt közigazgatási gyakornok, közgyám és ipartestületi titkár sikkasztásainak palástolása, valamint a sátoraljaujhelyi ipartestület ügyei rendezésének meggátolása tekintetében elkövetett? Hajlandó-e ezeket a visszaéléseket vizsgálat tárgyává tenni és megtorlás iránt intézkedni? (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Az interpellációt kiadják a belügyminiszternek.

Még két interpelláció.

Szabó István (nagyatádi) az öreg tanítók kényszernyugdíjazása tárgyában kiadott miniszteri rendelet sérelmes intézkedését panaszolja. Azok a tanítók, akik az 1868-iki népiskolai törvény előtt lettek tanítók, de az utánvizsgát leveték, a rendelet értelmében az 1893. évi minimális nyugdíjban részesülnek, amiben igen nagy igazságtalanságot lát. Felvilágosítást kér erre nézve a kultuszminisztertől.

Gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter nyomban válaszol az interpelláción. A rendelet nem érinti azokat, akik a 68. évi törvény életbeléptekor már hivatalban voltak és jártasságukat igazolták. Kívánatos dolognak tartja, hogy azok az öreg tanítók, akik a tanítás szempontjából már nem felelnek meg a kívánalmaknak, nyugdíjaztassanak. Azon lesz, hogy ezek az 1907. évi XXVII. t.év. szerint megillető javadalmában részesíttessenek. Foglalkozik azzal a tervvel, hogy a képesítés nélküli tanítók a tör-

vényes képesítés megszerzésére záros határidővel nyerjenek és velük szemben minden tekintetben a legmehszobbmenő elnézés gyakoroltassék. (Helyeslés.)

Szabó István tudomásul veszi a választ, a Ház is.

Pajzs Gyula a községi és körorvosok ügyében interpellált. Megfelelő nyugdíjintézet létesítését határozta el az országgyűlés, de ez még ma sincs meg, holott 1909-re meg kellett volna lennie. Kéri a belügyminiszter megnyugtató választ, hogy a szükséges állami hozzájárulást már tárczájának jövő évi költségvetésébe folvette.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök nem ad végleges választ, de beszámol az ügy mostani állapotáról. Az 1908. évi XXXVIII. tezik rendeli el a nyugdíjintézetnek rendeleti uton való életbeléptetését. Még abban az évben az akkori miniszter elrendelte a matematikai számítás. De ez oly nagy koeficiens állapotú meg az orvosok hozzájárulását illetőleg, hogy ezek a belügyminisztériumtól ennek leszállítását kérték. Erre újabb számításokat rendeltek el, amelyek azonban még nem eredményezték azt a bázist, amelyen a nyugdíjintézetet biztosan fel lehetne építeni. Ezek a számítások még ma sem fejeztettek be s miután az államháztartás viszonyai sem engedik meg az állam nagyobb mérvű hozzájárulását, így ma sem ígérheti, hogy a jövő évre felvegye az állami hozzájárulást. De reméli, hogy sikerülni fog mielőbb ezt az intézményt létesíteni az államkincstárnak mostani hozzájárulása nélkül. Az intézet megkezdheti majd a működését s az állam csak később fogja megadni hozzájárulását. Mindenesetre szándéka a nyugdíjintézet mielőbbi felállítását s a megfelelő munkálatokat haladék nélkül elvégeztetni. Kéri az ideiglenes válasz tudomásul vételét.

Pajzs Gyula a belügyminiszter választát tudomásul veszi, mert látja a miniszter jóakarátát az ügy iránt, de kijelenti, hogy az előző kormány igenis gondolt az államsegélyre.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ismételtelen kiemeli, hogy az előző kormány az államsegélyre nem is gondolt, ezt az akkori pénzügyminiszternek a belügyminisztériumhoz intézett átiratával bizonyítja, de ő a maga részéről szükségesnek tartja az állami hozzájárulást s ez néhány év múltán meg is lesz.

A Ház a választ tudomásul vette s ezzel az ülés egynegyed 3 után véget ért.

Budapest, július 27.

A boszniai horvát-szerb koalíció bomlása. Szerajevéből jelentik, hogy a bosnyák tartománygyűlés nemrégén alakult horvát-szerb koalíciójában a bomlás küszöbön van. A horvát-szerb koalíció programjában ugyanis benne van a kötelező kmet-megváltás, míg a kormány a fakultatív kmet-megváltást tűzte ki célul. A tartománygyűlés többsége a horvát-szerb koalíció s így ennek támogatása nélkül a kormány működése meg van akasztva. Ezért a kormány a koalíció meggyöngyítésére és arra törekszik, hogy a koalícióban szakadást idézzem fel, ami a hírek szerint sikerül is. A legközelebbi jövőben a koalíció bomlása biztosra vehető.

A képviselőház bizottságaiból. A közigazgatási bizottság ma dében Perczel Dezső elnöklésével ülést tartott, melyen tárgyalás alá vette Zenta és Nagykanizsa városok kérvényeit önálló törvényhatósági joggal való felruháztatásuk iránt. Haydin Imre előadó tüzetesen ismertette a kérvények tartalmát és javasolta, hogy tekintettel a kérvényekben felhozott adatokra, melyek a két város kulturális és anyagi előrehaladásáról, ugy szintén további fejlődésképeségükről tesznek tanúságot, a kérvények további tárgyalás és ennek eredményéhez mért javaslattétel végett a belügyminiszternek adassanak ki. Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök és Lukács György képviselő felszólalása után a bizottság elfogadta az előadó javaslatát és annak a Házban való előterjesztésével az előadót bizta meg. — A negyedik bírálbizottság ma Márkus József elnöklésével ülést tartott, amelyen a Sümegi Vilmos választása ellen beadott panasz előadásával Haydin Imrét, a Justh Ferencz választása ellen beadott panasz tárgyalásával pedig Jankovich Bélát bizta meg s a panaszok tárgyalását az ősi ülészakra halasztotta.

A görög-török feszültség.

— A helyzet komolyra fordult. —

Budapest, július 27.

A görög-török viszonyról ismét komoly hírek érkeznek. A feszültség a két ország között nagyobb, mint valaha. Sőt most, hogy mindjobban közeledik a görög nemzetgyűlés egybehívásának napja, az idegesség a tetőpontját éri. A török kormány, mint azt már többször megírtuk, casus belli-nek fogja tekinteni a krétai képviselőknek megjelenését a nemzetgyűlésen. Abban a pillanatban, a melyben a krétaiak Görögország területére teszik lábukat, a török hadseregek bevonul Theszáliába. Ezt nagyon jól tudják Athénben is, de azért semmit sem tesznek annak megállítására. Sőt minden jel arra mutat, hogy Athénben nem is akarják megghusítani a krétaiak partraszállását. Sőt mintegy válaszképpen Törökország fenyegetésére, egyre-másra küldik a csapatokat a határra.

Ilyen körülmények között természetesen Törökország sem nézhet összetett karokkal az események elé. Azon a czímen, hogy a Macedoniában garázdálkodó bandákat kell féken tartani, olyan intézkedéseket tett a szaloniki-i III. hadtest területén, amelyek közülbeül egy jelentőségűek a mozgósítással. Nagyon is háborus színezetet ad az eseményeknek az is, hogy az athéni török követet Konstantinápolyba rendelték, hogy a minisztertanácsban részletes jelentéseket tegyen a görög katonai intézkedésekről.

Az újabb fejleményekről ma a következő tudósítást kaptuk:

A porta és a lapok már foglalkozni kezdenek azokkal a kombinációkkal, melyek előállhatnának abban az esetben, ha a krétaiak a görög nemzetgyűlésen részt vennének. Nagy bég, az athéni török követ, aki szabadságát tölti Konstantinápolyban, kijelentette, hogy ő ismételtlen figyelmeztette a görög kormányt, hogy Törökország nem kerülhet el a háborúellenében abban az esetben, ha a krétai követeket fölveszik a görög nemzetgyűlésbe. Az Ikdám figyelmezteti a görög kormányt, hogy óvakodjék Venizelos jelöltségét a nemzetgyűlésbe elfogadni, mert Törökország ezt kihívásnak tekintené.

Athéni jelentések megerősítik azt a hírt, hogy az utóbbi napokban nagyon csökkent a béke fontosságának reménye. A helyzet nagyon megrosszabbította az athéni török követnek konstantinápolyi utazása s az a jelentés, amelyet kormányának a görög fegyverkezésről tett. Nagyon aggasztó Dragumis miniszterelnöknek az a nyilatkozata, hogy Görögország a békét akarja ugyan, de háborus bonyodalmakra is el kell készülnie lenni. A török kormány erősen fegyverkezik a görög határon. A görög kormány különben értésére adta a királynak, hogy csak úgy mehet el külföldre, ha csak a kiszemelt furdőhelynek meglátogatására szorítkozik és nem látogat meg egyetlen fővárost sem, nehogy a lakoságot ismét családja érje. A király ennek következtében lemondott külföldi utazásáról s ezt az udvari körök azzal okolják meg, hogy a politikai helyzet nem engedi meg a király elutazását.

A porta utasította képviselőit, hogy a krétai nagyhatalmak figyelmét Venizelosnak a görög nemzetgyűlésbe való jelölésére és utalva a porta békés szándékaira, kérjék fel a kormányokat, tegyék meg a szükséges intézkedéseket, hogy esetleges komplikációk elkerültesse.

KÖZIGAZGATÁS.

Orvosok és betegpénztárak. A maros-tordamegyei és marosvásárhelyi főköszövetség f. hó 23-án tartott közgyűlésén elhatározta, hogy tagjai nem lépnek be a tervezett országos pénztárorvosi egyesületbe és kiküldte azt az egyezkedő bizottságot, amely egyedül jogosított a kerületi munkásbiztosító pénztárral való tárgyalásra. Maros-Torda megye orvosi kara elhatározta továbbá, hogy ha a pénztárral szeptember 15-éig nem létesül egyezés,

csak mint magánorvosok gyógyítják a pénztári tagokat.

Két körjegyző egy körjegyzőségben. Érdekes helyzet állott elő a nagysemlaki (Temes megye) körjegyzőségben, a közigazgatási bíróság ítélete folytán. A körjegyzőségnek ugyanis eszentul két körjegyzője lesz és mind a kettő érvényesen megválasztott körjegyző, ugyanazzal a hatáskörrel. Temes vármegye törvényhatósági bizottsága 1908-ban nyugdíjazta Krepil Jakab nagysemlaki körjegyzőt, mert a tisztí főorvos tudóveszesnek találta és ezért munkaképtelennek nyilvánította. Krepil panaszát a közigazgatási bíróság elutasította és így a nyugdíjazás jogerőssé válván, a nagysemlaki körjegyzői állást még ugyanabban az esztendőben betöltötték. Utóbb Krepil Jakab az egy évi elévülési határidőn belül ügyének újrafelvételért folyamodott és két egyetemi magántanár által kiállított orvosi bizonyítvánnyal igazolta, hogy egészséges és munkaképes. Az országos közegészségügyi tanács megerősítette az egyetemi magántanárok véleményét, mire a közigazgatási bíróság most hozott ítéletével az újrafelvételi panaszuk helyt adott és az előbbi ítéletét hatályon kívül helyezve, felhívta Temes vármegye törvényhatósági bizottságát, hogy Krepil Jakab nagysemlaki körjegyzőnek állásba visszahelyezése s nyugdíja és jegyzői rendes fizetése közötti különbözet kiszolgáltatása tárgyában hozzon határozatot. Temes vármegye törvényhatósági bizottsága legközelebbi közgyűlésében fog határozni a fogas kérdésben és határozata méltán tarthat igényt országos érdeklődésre. Ha visszahelyezi állásába Krepilt, akkor két körjegyzője lesz a nagysemlaki körjegyzőségnek, mert a mostani körjegyzőt, akit élethossziglan és érvényesen választottak meg Krepil nyugdíjazása után, nem mozdíthatja el állásából.

KÜLFÖLD.

Kiderlen-Waechter és Aehrenthal.

Budapest, július 27.

Németország újonnan kinevezett külügyi államtitkárja, Kiderlen-Waechter volt bukaresti követ, ma Marienbadba érkezett Aehrenthal gróf külügyminiszter látogatására. A két miniszter ma már hosszabb tanácskozást is folytatott, mert Kiderlen-Waechter meclott hivatalát elfoglalná, tudni akarja kollegája politikai nézetait.

Kiderlen-Waechter neve különben nem ismeretlen. A balkáni konfliktus idején egy-ideig ő vezette Németország külügyeit a beteg Schön államtitkár helyett. Mint a Balkán alapos ismerője, a német császár egyenes kívánságára bizták meg őt akkor a külügyek ideiglenes vezetésével, tehát a legnehezebb időben, amikor ugyszólván előestéjén állottunk egy európai háborúnak. Most, hogy Schön államtitkár végleg bucsut mondott a diplomáciai pályának, ismét ő reá esett a császár választása. A külügyi államtitkárváltozásnak különben is az az oka, hogy Schön bárónál erősebb embert akarnak a külügyek élére állítani. Bülow kancellársága alatt ugyanis a külügyi államtitkár csak másodrangú szerepet játszott, mert maga a kancellár irányította Németország külügyeit. Bethmann-Hollwegről azonban köztudomású, hogy nem nagy diplomata és a birodalom belső ügyei különben is annyira igénybe veszik tevékenységét, hogy idejéből nagyon keveset szentelhetne a külügyeknek. Báró Schön e nehéz feladatára nem alkalmas és így helyébe Kiderlen-Waechtert nevezték ki, mint a német diplomáciai kar legtehetségesebb tagját.

Kiderlen-Waechter kinevezéséhez különféle kombinációkat fűznek. Többek között azt hiszik, hogy Németország erőteljesebb balkáni politikát akar folytatni, azért esett a választás olyan emberre, aki elsőrangú balkáni szakértő. És ebben lehet valami igazság. A krétai kérdés ismét annyira elmérgesítette a viszonyt Törökország és Görögország között, hogy ma már ismét háborúról beszélnek. Bár Németország és a monarchia nem tartoznak a védőhatalmak közé és a krétai kérdésben teljesen passzív magatartást tanusítanak, háboru esetén mégis kénytelenek volnának kilépni a passzivitásból. Valószínű tehát, hogy a két külügyminiszter mai tanácskozásán nagy szerepet játszottak a krétai kérdés nyomán keletkezett újabb bonyodalmak. Ez annál is in-

kább feltehető, mert néhány nap mulva Haki pasa nagyvezér is Marienbadba érkezik, ahol találkozni fog Aehrenthalal. Külügyminiszterünk akkor már abban a helyzetben lesz, hogy Németország álláspontját is megismertetheti. Haki pasa nagyvezérrel.

Kiderlen-Waechter látogatásáról a következő tudósítást kaptuk:

Kiderlen-Waechter, az új német külügyi államtitkár ma Marienbadba érkezett. A pályaudvaron báró Franckenstein udvari és miniszteri titkár és Bubricius alpolgármester fogadták. Az államtitkár Marienbad város vendégeként a város tulajdonát képező Lugisland kastélyban lakik. Délelőtt tíz órakor az államtitkár meglátogatta gróf Aehrenthal külügyminisztert, akinél délig maradt. Liechtenstein herceg kerületi kapitány délelőtt látogatást tett az államtitkárnál. Délután félkettőkor gróf Aehrenthal és neje a Weimar-szállóban a vendég tiszteletére lunchot adtak.

Kémrendszer Törökországban. Konstantinápolyból jelentik nekünk: Hogy mennyire életre kelt a kémkedés és a régi besugár rendszer, annak élénk bizonyossága a következő eset, amely a napokban történt. Egy előkelő stambuli ügyvéd, Mustafa Serif egy barátjával a kabaré-társaság előadása közben a legutóbbi összeesküvésről beszélgetett s mikor közben Serid pasa nevet kiejtette, egy hallgatózó titkosrendőr letartóztatta. Abulul Hamid exszultán leánya, Sabieh hercegné váltig tagadja, hogy része lett volna az összeesküvésben, a gyanusítás még sem akar elmúlni. A hercegnő gyűlöli az ifjutörök-uralmat s ebből nem is csinál titkot. Gyűlölete onnan ered, hogy az ifjutörök-bizottság meghusította házassági tervét. Sabieh hercegnő feleségül akart menni egy őrnagyhoz, aki Albániában van helyrőségen, de az ifjutörök komité ellezte a házasságot, mivel az illető őrnagy fia Izmail pasának, a kémkedési szervezet volt főnökének. Sabieh hercegnő most minden eszközt jónak lát az ifjutörök uralom megbuktatására, mert csak ez az egy módja van annak, hogy nőül meheszen az őrnagyhoz.

Angolelles propaganda Egyiptomban. Alexandriai jelentések szerint az angolelles propaganda, amelyet az egyiptomi nacionalisták újabb időben fokozott erővel indítottak meg, sir Edward Grey nyilatkozata lényegesen tompította, de rendezett viszonyok csak akkor lesznek, ha Nagybritannia az okkupációt véglegesen nyilvánítja. A mohamedán lakosok ebbe hamar beletörődnek, de míg a helyzet ideiglenes, nem fognak megszűnni a zavarok.

A kubai forrongás. Újabbán érkezett jelentések megerősítik azt a hírt, hogy Kuba szigetén a fölkelés nagyon aggasztó mértékűt ölt. A szerencsének különösen azért elégedetlenek, mert társadalmi tekintetben nem egyenlőjogúak. A fölkéleknek igen jó fegyverük és kitűnő vezéreik vannak. Tegnap kétezer katona indult el Santiagóba.

Az arab törzsek lázadása. Tunisz és Tripolisz határára véres harc volt arabok és francia katonák között. A veszteség több száz halott és sebesült. Melina mellett török csapatok harcoltak arabok ellen. Az arabok vesztesége igen nagy, a törökök közül hárman estek el.

Ezzel szemben párisi jelentések szerint a tuniszi határon előfordult francia-török incidensről szóló hír alaptalan. Ezzel szemben a tripoliszi kormányzó jelentést tett egy összeütközésről, melyet egy francia különítmény Tuniszban nem ottomán beudinokkal folytatott.

AZ „EGYETERTES”

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. alatt van.

A szerkesztőség telefonja 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

Sztrájk és kizárás.

8

A kereskedelmi minisztérium jelentése leszámol arról, hogy ezerkilencszáznegyvenben úgy a sztrájkok, mint a munkás-kizárások lényegesen megfogyatkoztak, s hogy a tőke és a munka harcában évről-évre kevesebbszer kerül sor ezeknek az ultima rációknak az alkalmazására. Vagy hogy precízebben szóljunk: a szociálisztikus mozgalmak első szakaszában a sztrájkok száma rohamosan emelkedik; második szakaszában kezdődnek és szaporodnak a kizárások, amivel együtt jár a sztrájkok hirtelen fogyása; végül a harmadik szakaszban a sztrájkok további fogyásával együtt a kizárások száma is csökken. A munkások szervezkedésének első sikerei után föllendült a munkások harcai kedve, ezek a sztrájkok azonban maguk után vonták a munkaadók szervezkedését és védelmi berendezkedését is, melynek csakhamar megtermett a maga eredménye: a sztrájkok csökkenésében. Mit jelent ez? A munkásszervezkedések letörését, amint ezt sokan hinni szeretnék? Aligha. Vagy az optimista reménykedőknek van igazuk, akik azt vallják, hogy az adatok tanúsága szerint a munkaadók és munkások érdekei kezdik megtalálni a helyes kiegyenlítés útját s az, hogy kölcsönösen kevesebb alkalommal fegyverkeznek föl egymás ellen, a szociális béke közel léteét jelzi.

Azt hisszük, hogy ezeknek az optimistáknak van a legkevésbé igazuk. Addig, amíg a kapitalista termelési rendszer megmarad, a tőkés és munkás érdeke merőben ellentéte: marad. Méltányosságnak, kölcsönös belátásnak pedig a lehető legkevésbé szerepe jut ebben az ellentétben: a tőkés belátja azt, hogy a munkás joggal szeretne tisztességesebben lakni, jobban táplálkozni, de az ábrándja mégis a lehető legolcsóbb munkaerő marad. Egyes érző szívi tőkés talán hajlana is a méltányosságra, a szív törvénye azonban nem daczolhat a gazdasági törvényekkel, a legderékabb kapitalista is kénytelen számítani a konkurrenciával és hogyha a konkurrens cég munkauszorítás, vérvő szívvvel maga is kénytelen lenyomni a munkabéreket. A munkás pedig hogyan és miért lenne méltányos? A konjunkturák akár-hogyan szorítják azt a gyárost, a munkás azt mondja, hogy az én gyomromnak semmi köze a konjunkturához, mi élni akarunk és pedig minél jobban és minél emberibben élni. S a munkásoknak igazuk van.

A kereskedelmi minisztérium számadatai tehát eommissetire sem a közelgő szociális béke jelzőlámpái. Mit jelentenek tehát? Egy nagyon egyszerű szociális törvény visszatükröződését. Két megütköző erő kibalanszírozza egymást: a munkásszervezkedés diadalmas sikerről diadalmas sikerre száguldozott előre addig, amíg nem találta magát szemben a munkaadók szervezkedését. A szociális harc fejlődése most már ennek a két erőnek az eredője lesz: hogy ha a munkásszervezkedés megőrzi vagy visszaszerzi eddigi tulsúlyát, a munkások maradnak agresszívok és győzelmesen előrenyomulók, hogyha a munkaadók kegyelmednek felül, ők kezdenek harcot harcolni, hogy visszaesik a munkásoktól azokat az előnyöket, amelyeket azok eddig megszereztek. Ez a pillanat úgy látszik a farkas-zemnézés, ugrásra készülés, erőgyűjtés pillanata mindakét részről, egyáltalában nem szociális béke, csak szélesedő, mely a vihar előtt jár.

A szolnokdobokamegyei árviz-katasztrófa.

— Felhőszakadás és jégvihar mindentelé. —

Budapest, július 27.

Már hírt adtunk Szolnok-Dobokamegye pusztulásáról. Megbecsülhetetlen az árviztől elpusztított anyagokban a kár. Még fájdalmasabb az emberélet tömeges pusztulása. Már eddig közel ötven halottat számoltak össze, de mind a kár nagysága, mind az áldozatok száma egyre növekedik. Annál megdöbbentőbb, hogy Sztarmárvármegyéből, sőt más vidékről is újabb pusztulások, újabb veszedelmek rémhírei érkeztek be hozzánk.

Árviz- és vihar-pusztítások.

Déstről jelentik: A Szolnok-Dobokamegyében az Ilosva völgyében pusztított felhőszakadás áldozatainak száma állandóan növekszik. Hivatalos megállapítás szerint, Nagydebreken harmincegy ember esett a felhőszakadás áldozatául. Huszonegy hullát már megtaláltak, s ezeket ma temetik. Négy felnőtt és hat gyermek hulláját az ár elsodorta. Ispánmezőn kilenc ember fullt a vízbe, hetet megtaláltak. A pusztító árviz három nagy és több kisebb hidat teljesen elsodort, s az utakat járhatatlanná tette. A kár különösen a mezőgazdasági terményekben megbecsülhetetlen. A tengeri és kalászos növények az egész környéken elpusztultak. Az árviz a földeket nagy köhalmazzal hordta tele és eliszapolta. Sok termőföld emiatt teljesen használhatatlanná lett. Nagydebreken az ár tizenegy házat egészen elsodort és tizenhárom megromlott. Egy egész, hét tagból álló család pusztult itt el.

Az óvónó halála.

Az árviz több áldozata közül legnagyobb megdöbbenést és részvétet Farkas Ilona felőri óvónó halála okozta. Az óvónó vasárnap este hét órakor a református kántoroknál volt látogatásban és hazafelé menet közben érte utól az ár. Nővérevel együtt menekőket keresett a tanítóék lakásánál, de a tanítóék házat is megtámadta a víz. Otthon csak az asszony volt kis fiával. Az ajtón át a ház szobáiba ömlött a szennyes ár. Benn nem mertek maradni, négyen összekarolták egymást és nekirohantak a víznek, ki az utca felé, hogy az árok tulsó oldalán szárazra jussanak. Pere Károly tanító háza előtt hid állott az árok felett. A hidra akartak lépni a térdig érő vízben az óvónók, de belezuhantak a víztömegbe, mert a hidat mindenestől elvitte a víz. A három nőt és a fiút sodorta az ár, hasztalan sivitottak, ordítottak, nem férközhettek senki közel hozzájuk. A közeli házakban halottak a segélykiáltásukat. Pere tanítóné összeölelte a fiát s kettőjüket egy koresmaépület falához nyomta az ár. A kapkodó asszony megragadta a koresma ablakának párkányát s a házbellek kinyitották az ablakot. Többen lenyultak utánuk és behúzták az asszonyt és a fiút az ablakon. A koresmában tértették eszméletükhöz a görcsösen egymásba kapaszkodó anyát és fiút. Mind a kettő megmenekült a haláltól. Farkas Ilona óvónó átölelte a hugát és nem tudott sokáig sikoltozni. Utolsó szava volt:

— Mentésük meg!

Órák múlva indulhattak a két szerencsétlen leány felkeresésére. A kisebbikre találtak rá először egy szénaboglya tövében. Még élt s berohantak vele a Betege Imréné udvarára, hol dörzsölve élesztgettek. A halállal vívdők s minden porczben várják a halálát. Az óvónóra csak később akadtak rá, akkor is a holttestére. Az iszap ellepte s csak nagy kelesztés után fedezték fel. Sárosan, felismerhetetlenül feketén rohant a nőstettel hat béres az iskola felé. Orvost vittek, de csak a halált állapíthatta meg. Az óvónót ma temették el.

Az alispán elbeszélése.

A megrendítő árvizkatasztrófáról Bándy György alispán a következőket mondotta:

— Minden jel nélkül hirtelen, mint a villám, hatalmas vízár rohant le a völgyön végig. Jötték nem előzte meg fokozatos vízemelkedés. Egy pillanatot volt az egész és ez a pillanat életet sodort magával. A zúgó ár mindent elöntött. Emberek, akik látták közeledni a nagy víztömeget, nem értek rá elmenekülni. Hullájukat messze elsodorta a víz. Számtalan megdöbbentő epizódja van a nagy katasztrófának. Beszélnek egy földhözragadt oláh családról, amely a vihar kezdetén kinn ült a nyomorúságos, számfafedeles háza előtt. A pusztító orkán láttára rémülten menekült be a házba, valamennyien: az apa, az anya és három gyermekük. Ez a menekülés volt a haláluk. Alig néhány perc múlva jött a rettenetes vízár és úgy elsodorta a házat, mint egy pelyhet. Mind az öten

nyomorultul elpusztultak. A ház helyén, mikor az ár leszállott, semmit sem lehetett többé látni. Az iszapos földből kiálló néhány szilánkos karómaradék jelzi, hogy ott szombatn még békében és nyugodtan élt házában a család. *Öt egész telepet olvastunk meg az orkánverte vidéken, melyet teljesen elsöpört a rohanó áradat.* A helyükön iszap, minthé a teljes pusztulás képe. Eleinte alig egy pár halottról volt szó, a mostanig hozszám beérkezett jelentések már óriási pusztulásról adnak számot. A legnagyobb csapás Nagydebreket érte. Itt huszonhét emberhalál történt. Ezen azonban sokkal nagyobb az áldozatok száma, mert igen sokan vannak az eltűntek, akiknek hullájára eddig nem sikerült ráakadni. Némelyek szerint huszonnyolc, mások szerint harminczhárom az eltűntek száma. A kárt most még hozzávetőleg sem lehet felbecsülni. Annyi mindenesetre bizonyos, hogy az istenítélet a *termést teljesen tönkretette.* Nemcsak száz meg száz földhözragadt oláh gazda, hanem Barsay Tamás, Thorma Miklós és Betege Imréné nagybirtokait is teljesen tönkretette. Csaknem az összes háziállatok elpusztultak. Nagydebrek község bikáját úgy elsodorta a vízár, hogy még sejtetni sem lehet, merre találhatni a nyomát. Azonkívül éppen ilyen nyomtalanul tűnt el egész sereg bivaly és disznó. Megindult a segítő-akció is. Az első adakozó maga Barsay Tamás volt, akit talán a legjobban sújtott a katasztrófa. Azonnal ötszáz koronát adott a segítő-akció céljaira és még ötszáz koronát fog adni. Sokan deszkákat adnak. Deszkára van most a legnagyobb szükség. Már *ácsolják a koporsókat*, hogy a nagy elemi csapás szerencsétlen áldozatait eltemessék.

Árviz és jégeső Sztarmármegyében.

Sztarmármegyéből jelentik: A nagy esőzés következtében a Szamos erősen árad. Sztarmárnál 3 méterrel magasabban áll a rendesnél. Sok helyen a vetést elöntötte. Ujnemeti és Akos községek határában nagy felhőszakadás volt. Ujnemetit és Szarvapatokot elöntötte az ár és több házat szétrombolt. *Az egyik házból egy fiatal házaspár odaveszett.* A ház éjjel rájuk szakadt és maga alá temette őket.

A sztarmármegyei Nagykolcsról írják: F. hó 24-én vasárnap délután félkettőkor óriási jég és eső volt Sztarmármegyében, mely kiterjedt Nagykolcs, Kiskolcs és Szamosköröd határára is. A jég negyedóránig esett. Azután két ízben iszonyu eső ömlött le. A jég mogyorómagyságtól tyuktojás nagyságu volt. Az utcaik mintha fehér kavicssal lettek volna borítva. Sok kárt okozott a mezőn, kertekben. A gyümölcsöt levverte, a fákat összetörte, a mezőn mindent széthányt. A sok esőzés miatt még a hordáshoz sem foghattunk.

Pusztulás Szepesmegyében.

Lőcséről jelentik: Szepesmegyében, Kristályfalva határában félelmetes felhőszakadás pusztított. A hegyi patakok megdagadtak és elöntötték a községet. Helyivágás és Kristályfalva közt az áradat elsodorta a hidat, úgy hogy a két község közt lehetetlenné vált a forgalom. A felhőszakadás széles területen tönkretette a vetéseket. Neczpálon és Folkusfalván is hatalmas zivatar dühöngött. Felsőstubyán jégeső volt, amely mérhetetlen károkat okozott a szántóföldeken.

Forgalmi zavarok.

A Máv. igazgatóságától vett értesítés szerint árviz okozta pályarongálás miatt a bethlen-óránai vonalon Szálva és Magyarnemenye állomások között az összeforgalom körülbelül hét napig szünetel. Személy-, podgyász-, gyors- és romlandó árúk forgalmát azonban átszállással, illetve áthordással a 442. és 441. számú vonatok fenn tartják. A 401., 402., 403. és 404. számú vonatok nem közlekednek. Utban levő árúk feltartandók és rendelkezésre boesátandók.

TÁVIRATOK.

A török Dreadnoughtok.

Konstantinápoly, július 27. A Németországtól vásárolt Dreadnought hajókról szóló hírek alaptalanok. A tengerészetiügyi minisztérium köréből származó hírek szerint Törökország Németországon két készen álló 12.000 tonnás páncélos hajót vásárolt. A Dreadnought-hajók építését az Armstrong-esoporra bízzák.

A montenegrói trónörökös lemondása.

Belgrád, július 27. A Dnevni List jelentése szerint Danilo montenegrói trónörökös a fejlődési jubileum alkalmából Mirko öccse javára le fog mondani, mivel utóbbinak gyermekei vannak. Ez a hír megerősítésre szorul.

Ítélet a Rochette-ügyben.

Páris, július 27. A rendőri büntetőbíró-ság 25 napi tárgyalás után ma hozta meg ítéletét Rochette bankár és társainak bűnügyében. Rochette két évi fogházra és 3000 frank pénzbírságra, Lecacheaux négy havi fogházra és 1000 frank bírságra, Crevecoeur és De Mayert 5000—5000 frank, Cap de Villet 2000 frank pénzbírságra ítélték. A bíróság visszautasította Pichereau részvételét, mint magánpanaszosát a pörben, tekintettel arra, hogy vádjára nem volt őszinte és nem is saját elhatározásából adta azt be.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárata.

Newyork.		Jul. 27.	Jul. 26.	Jul. 25.
Buza	helyben	109 $\frac{1}{4}$	110 $\frac{1}{4}$	110 $\frac{1}{4}$
	júliusra	111 $\frac{3}{4}$	113 $\frac{1}{2}$	—
	szeptemberre	109 $\frac{3}{4}$	110 $\frac{1}{2}$	111 $\frac{7}{8}$
	decemberre	112 $\frac{1}{8}$	112 $\frac{3}{8}$	114 $\frac{1}{4}$
Tengeri	júliusra	75 $\frac{3}{4}$	76	76 $\frac{1}{4}$
	szeptemberre	74 $\frac{1}{2}$	75	75 $\frac{3}{4}$
Chicago.				
Buza	júliusra	107 $\frac{3}{8}$	108 $\frac{3}{8}$	106 $\frac{3}{8}$
	szeptemberre	104 $\frac{3}{8}$	104 $\frac{3}{8}$	106 $\frac{3}{8}$
Tengeri	júliusra	65 $\frac{3}{8}$	64 $\frac{1}{2}$	64 $\frac{1}{2}$

Newyork, július 27. Gyapot Newyorkban, helyben 15.85 (15.50). Gyapot júliusra 16.24 (16.—). Gyapot szeptemberre 14.61 (14.21). Gyapot New-Orleansban, helyben 14 $\frac{3}{4}$ (14 $\frac{1}{2}$). Petroleum Stand white Newyorkban 7.65 (7.65). Petroleum Stand white Philadelphianban 7.65 (7.65). Petroleum Refined in Cases 10.05 (10.05). Petroleum Credit Blancs at Oil City 1.30 (1.30). Zsir Western steam 12.40 (12.30). Zsir Rohe és Brothers 12.45 (12.55).

Chicago, július 27. Zsir júliusra 11.97 (11.87). Zsir szeptemberre 11.87 (11.80). Szalonna short clear 13.12 (13.12). Sertéshus szeptemberre 21.17 (21.02).

EGYHÁZAK.

— (A pápa és a protestánsok.) Rómából jelentik nekünk: A katolikus lapok felháborodással adnak hírt arról, hogy egyes svájci töképezesek a Szent Péter-templom előtt nagyobb telket vásároltak meg és ott protestáns templomot akarnak építeni. Ha ez a terv megvalósul, akkor a pápa tiltakozni fog a katolikus hatalmaknál.

— (Csak azért is Borromeus!) A Borromeus-encziklika körül támadt háborúság példáján nem okulva, Stadler érsek Bosznia-Hercegovina klérusának hivatalos lapjában közzétette a Borromeus-encziklikát. Egy kanonok nyilatkozata szerint, a plébánosok ezek után kötelesek hivatkozni a szószékéről is kihirdetni az encziklikát. Stadler érsek ezzel a megokolással tette közzé az encziklikát, hogy annak történelmi tartalmát senkise vonhatja kétségbe, ezenkívül pedig nem tudja, miért ne lenne szabad egy püspöknek kihirdetni egy encziklikát csak azért, mert a katolikus egyházon kívül álló egyének, kik a katolikus egyház fejének minden intézkedését kifogásolják, ellenzik az encziklika kihirdetését. Stadler érsek még azt mondotta, hogy már csak azért is kötelessége minden püspöknek, hogy az encziklikát egyházmegyéjük nyelvén kihirdessék és a katolikus hívekkel a szószékéről is megismertessék annak tartalmát, mivel az encziklikát felhasználta a katolikus egyház és a pápaság ellenségei a katolikusok elleni izgatásra. A bosnyák országos kormány egyik nagyobb rangú tisztviselője kijelentette, hogy az encziklika kihirdetése Bosznia-Hercegovinában alig fog nagyobb izgalmat kelteni, mert ott olyan kevés protestáns van, hogy nagyobb akciózt nem is fejthetnének ki. A bosnyák országos kormány különben tisztán a katolikus egyház belső ügyének tekinti ezt az ügyet és ezért nem is tartja szükségesnek semmi közbelépését. Annak az egyházi lapnak a lefoglalása pedig, melyben Stadler érsek közölte az encziklikát, már csak azért se történhetett meg, mert az encziklikát más osztrák egyházmegyében is kihirdették, anélkül, hogy a hatóság ezt kifogásolta volna. Az ellen se tesz semmit az országos kormány, hogy Stadler érsek a szószékéről is kihirdeteti az encziklikát.

— (A sárosi ev. egyházmegye új felügyelője.) A sárosi ág. ev. egyházmegye ma iktatta be Eperjesen újonnan választott egyházmegyei felügyelőjét, Bánó Miklós cs. és kir. kamarást. Az új felügyelő letette az esküt, mire az egyházmegye nevében Hajdu János főesperes, az egyházfelügyelői kar nevében Tahy Emil, a lelkesítői kar nevében

Liptai Lajos és még sokan mondtak üdvözlő beszédet.

Az evangélikus református egyházmegyei közgyűlés végeztével a városi vígadó nagytermében 200 terítékű bankett volt, melyen az eperjesi evangélikus református egyháznak, továbbá a katonai és polgári hatóságoknak képviselői is megjelentek. Bánó Miklós, az új egyházmegyei felügyelő a királyra, Semsey Boldizsár főispán pedig az új felügyelőre mondott pohárköszöntőt.

— (Változás a minorita-rendben.) A magyar konventuális minoritarend tartományi főnöke, dr. Lakatos Ottó, az 1910—11. iskolai évre a következő változásokat tette a rendtartomány területén. Áthelyeztettek: Bercsényi Elemér Miskolcra, Bergi Bertalan Nyírbátorból Kézdivásárhelyre, dr. Csabai Paulin Szilágysomlyóráról Nagybányára, Csáky Özséb Nyírbátorból Aradra, dr. Chrappa Sándor Aradról Marosvásárhelyre, Gogl Rezső Kolozsvárról Lugosra, György László Imregről Aradra, Harsányi Vincze Miskolcra, Marosvásárhelyre, Heisser Szilárd Pancsováról Szegedre, Máhig Berard Kézdivásárhelyről Aradra, Staubert Benedek Aradról Nyírbátorba, Tizedes Tóbiás Szegedről Miskolcra. Az áthelyezett rendtagok augusztus 1-én foglalják el új állomáshelyüket.

A nagy gyakorlat.

— Nincs változtatás. — Végleges döntés a jövő héten. — A járvány csak részleges. — Budapest, július 27.

A bécsi hadügyminisztériumban ma délelőtt Hötzendorfi Conrad gyalogsági tábornok, vezérkari főnök vezetése alatt értekezés volt. A konferencián az idej nagygyakorlatok eddigi diszpozícióinak esetleges megváltoztatását tárgyalták. Előterjesztették azokat a jelentéseket, amelyeket a przemysl-i 10-ik hadtest parancsnokságától küldtek be, s amelyek a takonykór esetek jelenlegi állásáról és a járvány terjedelméről számoltak be, valamint azokról az egészségügyi rendszabályokról, amelyeket a gyakorlat színterén a politikai hatóságok hoztak.

A tanácskozás eredményéről hírlik, hogy sürgős elaboratumon dolgoznak, melyet a trónörökös elé terjesztenek, aki t. i. főintézője az idej nagygyakorlatnak. Ha a trónörökös az elaboratumot elfogadja, nyomban a katonai irodának juttatják, amely a maga részéről jelentést tesz arról a királynak. A végleges döntés, hogy az eddigi intézkedéseken mely irányban változtassanak, minden eddigi hiradással szemben, csak a jövő hét elején fog megtörténni. A hadgyakorlatot aligha fogják lemondani. Változtatás csak a gyakorlótér nagyvonalú eltolását és a csapattesteknek az Ordre de bataille-ban való újabb elhelyezését illetőleg várható.

Azokat az előkészületeket, melyeket egy hónap óta folytatnak, hogy az udvart a sztróki és felső-vízközi kiszemelt helyiségekben elhelyezzék, mindezekig nem szüntették meg. A király főhadiszállásra, Sztrópkóra, csak a legutóbbi napokban érkeztek meg a bécsi udvari butoraktárból a szükséges berendezési tárgyak.

A 10-ik hadtestparancsnokságon ma kijelentették, hogy a takonykór csak a Jaroslavban állomásozó lovasdivíziók egyes csapattesteinél lépett fel. A hadgyakorlati intézkedésekre vonatkozóan eddig semmiféle felsőbb ellenintézkedések nem történtek.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök az őszi királygyakorlatokon a főhadiszállásra a magyar sajtó hivatalos képviselőjeként dr. Gonda Henriket, a Magyar Tudósító felelős szerkesztőjét küldte ki, míg báró Bienerth osztrák miniszterelnök az osztrák sajtó hivatalos képviselőjeként dr. Kovács képviselőházi titkárt delegálta.

Az őszi nagygyakorlatra egyébként három hadtestet vonnak össze. A kassai, przemysli és lembergi hadtestek csapatai végzik a farsztó munkát. Összesen 118 gyalogzászlóalj, 96 lovas-század és 288 ágyu vesz részt a hadijátékban. Együttvéve kilenczven ezer ember és tizenhárom-tizennégyezer ló. A gyalogsági csapatokat százötven gépfegyverrel szerelik föl. Az északi támadó fél a két osztrák hadtestből alakul és két külön csoportban indul el. A kassai hadtest, Ziegler altábornagy vezetésével

a védekező fél. Itt lesz a miskolci gyaloghadosztály Pfeifer vezérőrnagy vezetésével, a kassai gyaloghadosztály, Meixner altábornagy vezetése alatt, a kassai honvédhadosztály, amelynek Rónay Horváth altábornagy a parancsnoka, továbbá a miskolci és debreczeni honvéd-lovasdandár és megfelelő tüzérség.

Egy szalmaözeveg

keserves életéből.

Jutka (ravaszul): Mikor utazik a nagyságos ur?

A nagyságos ur (mégiesen): Vasárnap reggel... Különböztet mit mácerál, maga dunapentelei mezitlábba, hiszen tudja, hogy minden héten vasárnap reggel utazom arra a drága helyre. Most pedig gyorsan guruljon ki a szobából.

Jutka: Miért olyan dühös a nagyságos ur? A nagyságos ur: Csak ne vágjon olyan ártatlan képet. Tudja maga nagyon jól, hogy én miért vagyok dühös... Maga bakák öröme... Maga ligeti tündér... Csak azt tudnám, hogy a maga fajtáját és a szunyogokat miért teremti a jó isten.

Jutka (nevet): A nagyságos ur: Hát pakkoljon ki gyorsan, hány mászat kell megint cipelnem.

Jutka (nevet): A nagyságos asszony azt írta, hogy küldjek el két téli bluzt, mert hideg van, azután küldjem el a sárga szalmakalapját, mert meleg van...

A nagyságos ur (dühösen): Ez a küldjem: ez én vagyok?

Jutka (szemtelenül): Eddig is a nagyságos ur hordta a komissiókat.

A nagyságos ur (rárival): Menjen ki maga dunapentelei, mert...

Vasárnap reggel.

A nagyságos ur (sötét arccal): Málházzon föl, de úgy rakja rám a dolgokat, hogy egy kis levegőhöz jussak... (Észreveszi a csomagokat.) Mi ez?... (Ordít.) Mi ez? Ez mind jön?... Ez mind? (Rémülten hátrál.)

Jutka (egy kis csomagot ad át): Ez a kalodont a nagyságának...

A nagyságos ur (egy nagy pakkot néz): Abban mi van?

Jutka (rendíthetetlen nyugalommal): Ez itt egy pár keztyű a nagyságos asszony számára.

A nagyságos ur (rémülten): Abban a nagyban mi van? És abban a másik nagyban? És abban a harmadik nagyban?

Jutka: Az egyikben van a nyári kalap...

A nagyságos ur: Ekkora a kalap?

Jutka: Nem, de hozzápakoltam öt kiló kékit, mert mosás lesz, azután ott van a kutya számára egy fürdőkád, a gyerekeknek a kocsija, azután ott vannak az ebédülő szőnyegek, mert a nagysága nem hiszi, hogy jól beaftalinoztam őket, hát nézze meg. Ebben a másik csomagban van tizenkét spanyol ruha, mert műkedvelői előadás lesz, van továbbá nyolcz pár csizma, mert vadászok is vannak a darabban, van...

A nagyságos ur (már nem dühös, már csak mosolyog): Mi van még, fiam?

Jutka: A Zólyomiéktól is hoztak egy kis csomagot.

A nagyságos ur (énekelt): Add ide, te drága, add ide, te szent...

Jutka (fölpakolja a csomagokat a szerencsétlen emberre): Tessék, nagyságos ur...

A nagyságos ur (bambán énekel): Több nines, te édes, ninesen több, te kitünő? (Nevető göresüt kap.) Tizenkét spanyol ruha... műkedvelői előadás... jönnek a vadászok... trara. (Hirtelen.) Ez mind kell?... Sürgősen kell!

Jutka: Azt írta a nagyságos asszony, hogy mindent tessék elvinni okvetlenül. Holnap már próba lesz.

A nagyságos ur: Akkor jó... (Veszi a kis csomagot, amelyikben a kalodont van.) Ezt viszem, fiam, mást nem... Ne mondják, hogy nem vagyok udvarias férj. Majd egy szál szegfűt is veszek, fiam. Pá fiam.

Jutka (ijedten): És ez a sok holmi mind itt marad?

A nagyságos ur: Ne féljen fiam, azért nem lesz baj.

Jutka: Nem lesz baj?

A nagyságos ur: Nem, majd azt fogom tanácsolni, hogy utazzanak föl. Ez sokkal egyszerűbb.

Ray.

Husz huszár megszökött.

— A nyiregyházi katonai botrány. —

Budapest, július 27.

Husz huszár megszökött a nyiregyházi garnizonból, mert nem bírta az őrmestere brutalitását. Ez az osztrák armádia legújabb botránya, a katonai erőszakoskodások legfrissebb fejezete. A megkínzott legénység ilyen tömeges demonstrációjára nálunk a bratkoncai eset volt a legutolsó példa. Ez azonban tragikusabban is végződött a mostaninál: a felháborodott legénység akkor — tizennégy évvel ezelőtt — agyonvagdosta a kegyetlenkedő őrmestert.

A nyiregyházi eset ennek a véres szencziónak a halványabb másolata. A táviró jelentése szerint a nyiregyházi közös huszárvezretől tizennyolcz közlegény és két altiszt szökött meg tegnap azért, mert őrmesterük kegyetlenkedéseit elviselni nem tudta.

A huszárok később egy csendőrségnél önként jelentkeztek és szökésük okául az őrmester elviselhetetlen bánásmódját hozták fel, aminek alapján a katonai hatóság szigorú vizsgálatot rendelt el a megvádolt őrmester ellen.

A tömeges szökésről tudósításunk a következő:

Nyiregyházán a 15. huszárezred állomásozik. Az ezred tizennyolcz közlegénye és két altisztje tegnap engedelem nélkül eltávozott a helyőrség állomásáról. A huszárok katonaruhában voltak, de fegyvert, kardot nem vittek magukkal.

Hajdudorogig mentek és ott önként jelentkeztek a csendőrségen. A vezetőjük elmondta, hogy túrhetetlen volt a helyzetük az ezrednél és ezért hagyták ott a kaszárnyát.

Tolotics László őrmester, állításuk szerint, már évek óta kinozza a legénységet. Többször feljelentették a parancsnokságnál, de a panasznak nem lett semmi fogantatja. Azt hitték, hogy a huszárok engedelmenek és ezután még szigorubban bántak velük. Elmondták, hogy később már egy hadnagy is segített az őrmesternek a huszárok gyötrelében, mert az is azt hitte, hogy a huszárok engedelmenek.

A huszárok régóta készülődtek arra, hogy segítsenek magukon. A legsötétebb tervekkel foglalkoztak. De végül abban állapodtak meg, hogy a szökéssel vonják magukra az ezredparancsnokság figyelmét.

— Nem akartunk elszökni — mondta a huszárok vezetője a csendőrségnél. — Csak azt akartuk, hogy tudja meg mindenki, milyen tarthatatlan a helyzetünk és hogy felhívjuk rá az ezredparancsnokság figyelmét.

A hajdudorogi csendőrségtől a huszárokat minden elertállás nélkül a pályaudvarra vitték, ahonnan a legközelebbi vonattal Debreczenbe szállították őket. A szökévény huszárokat átadták a debreczeni 7. közös huszárezred parancsnokságának, ahol a katonák ismét egybehangzóan elmondták, hogy a miért szöktek el és hogy szívesen oltszonvedik a büntetést, de igazságos vizsgálatot kérnek, amelynek során be akarják bizonyítani, hogy a helyzetük csakugyan elviselhetetlen volt. Ma délután a szökévény huszárokat visszakisérték Nyiregyházára.

A nyiregyházi ezred az esetről semmiféle felvilágosítást nem ad. Annyi azonban kiszivárgott, hogy mielőtt Debreczenből a huszárok letartóztatásának híre hivatalosan Nyiregyházára érkezett, azonnal megindították a vizsgálatot *Tolotics* őrmester ellen és hír szerint őrizet alá is helyezték.

Junga Sebő Budapesten.

A merénylő századost szabadon bocsátották.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, július 27.

Junga Sebestyén honvédszázadost, aki még a múlt év augusztus 28-ika óta volt Székesfehérvárott vizsgálati fogságban a *Mátyássy* Zoltán kassai százados-hadbíró ellen elkövetett pokolgépmérnylet miatt, ma délután szabadlábra helyezték. A Junga szabadonbocsátását elrendelő leiratot a honvédfőtörvényezék ma küldte meg a székesfehérvári kerületi parancsnokságnak, mely azt nyomban fogantositotta is. *Junga* Sebestyén ezivil-ruhába öltözve hagyta el a katonai fogházat és a délutáni vonattal Budapestre utazott. Beavatottak szerint, szabadonbocsátása még nem jelenti azt, hogy megszüntették ellene az eljárást, de a kiszabandó büntetés nem lehet oly nagy, hogy a vizsgálati fogság továbbra is indokolt volna.

(Az előzmények.)

A múlt év augusztus 24-én történt, hogy *Mátyássy* Zoltán kassai honvédhadbiztos-százados csomagot kapott postán. A szállítólevél szerint a csomagot *Bachruch* L. budapesti ékszerész adta föl megbízásból, tartalma ezüst, értéke kétszáz korona. *Mátyássy* fessegette a doboz födelét, amely fölnyilt és a következő pillanatban explodált. A dobozból lángok csaptak ki és hatalmas füstfelhő borította el a szobát. A butorok összetörték, a századost szilánk érte és földre zuhant testtel jajszókat. Arca, feje, háta, melle csupa égési seb. A robbanásra összerfutott a ház nép és kimentette az eszméletlen századost. A pusztítást egy csempészett pokolgép végezte el, amelyet augusztus 23-án adtak föl postán Budapestre.

A feladót lázasan kutatta a rendőrség. A nyomozás folyamán *Junga* Sebő százados terhére *Halasy* Károly budapesti ellenőr két fia, *Tibor* és *Károly*, a rendőrségen elmondták, hogy a pokolgépet, mint ártatlan ékszerküldeményt *Junga* Sebő nagykanizsai honvédszázados bízta rájuk, hogy adják föl a postán. Erre megindult a nyomozás. *Junga* tíz évig szolgált Kassán és akik ismerték a családi életét, úgy tudták, hogy *Mátyássy* udvarolt a feleségének. A kapitány a merénylet idején szabadságon volt. Augusztus 26-án tért vissza nagykanizsai ezredéhez és másnap már a honvédfőparancsnokságtól rendeletére letartóztatották.

Jungát augusztus 28-án Nagykanizsáról a székesfehérvári honvédkerületi fogházba szállították. Viselkedése oly különös volt, hogy állandó orvosi megfigyelés alá vették. Augusztus 31-én megjelent a fogházban a százados felesége és édesanyja. Megható találkozás: *Jungáné* sirva borult férje nyakába s jödeig szólni se tudott a zokogástól. Néhány hét múlva a budapesti honvédkerületi fogházba hozták föl a kapitányt, hogy elmebeli állapotát megvizsgálják. Csakhamar kiderült, hogy *Junga* épelméjű. December ötödikén visszavitték a székesfehérvári fogházba, ahonnan most szabadon bocsátották.

(A százados jelentkezik.)

Junga Sebő százados Budapestre érkezve a *József*-utca 48. szám alatt lévő kir. honvéd-terpáncsnokságnál jelentkezett ma reggel félkilenc órakor, teljes díszben, karddal az oldalán. Tizennyolcz hónapig nem hordott kardot a szerencsétlen százados.

A hivatalban természetesen zárkóztak. Az inspekeziós százados kijelentette, hogy nincs tudomása róla. Nem adhat információt.

Hohenberger Antal tábornok, az igazságügyi osztály vezetője a következőket mondotta:

— Igen, *Junga* Sebő századost a székesfehérvári hadbírószág szabadlábra helyezte. De ebből, no vonjanak következtetéseket. Ez nem jelenti azt, hogy az ártatlansága kiderült, az ügy tisztázva van, hiszen a hadbírószág még nem mondott ítéletet. A végtárgyalás a Junga-ügyben feltétlenül augusztus végén lesz. Részletekről nem nyilatkozhatom, ez szigorúan hivatalos titok.

(Látogatás Junga századosnál.)

Junga Sebő százados felkutatására elsősorban a *Korona*-utca második számú házában érdeklődtek. Ott lakott valamikor a felesége. A második emeleti lakás azonban zárva van. Tulajdonosa a doktorkisasszony *Bártfafürdőn* nyaral. S így a

nyomokon tovább indulva felkerestük *Halasy* Károlyt, *Junga* Sebő százados féltestvérének *Sziv*-*utcai* lakását. *Halasy* mérnök már a *Hegedüs* *Sándor*-utca 17. számú házában lakója. A lakás itt is zárva.

Tompa József házfelügyelő azonban bőszéges felvilágosítással szolgált.

— Gyermekkoruk óta ismerem *Halassy* Károly urat, meg a százados urat is. Szolgáltam az apjuk, *Halassy* százados ur keze alatt. Ismerős vagyok teljesen a családi viszonyaikkal és lelke-re mondhatom, hogy annak a szerencsétlenségnek tulajdonképpen okáról még az öreg szülék sem tudnak. Ugy *Halassy* ur, mint *Junga* százados ur gyermekkoruktól fogva kiválóak voltak, mindig kitünték a többiek közül. Éppen azért nem értem azt a kassai dolgot. De talán nem is követett el olyan nagy bünt, hiszen kieresztették. *Junga* százados ur nagyon boldog családi életet élt, imádta feleségét és gyermekeit. A századosné nagysága két hónap előtt volt utoljára Budapesten, akkoriban a *Korona*-utca 2. szám alatt lakott. Minden gondolata, minden igyekezete az volt, hogy az urát kiszabadítsa. Hál'á Istennek ez sikerült is.

Az egész család, *Halassyék* is lent vannak az *Adria*-menti *Izolán*. *Jungáné* fel akart jönni az ura elé Budapestre, de a család féltette a betegeskedő asszonyt az izgalmaktól és nem engedte. Hanem oda várják a százados urat. Isten segítségével most csak rendbe jönnek és ismét boldogok lehetnek. Megérdemlik. Jó emberek.

A derék *Tompa* bácsitól felkerestük *Junga* Sebő századost budai lakásán. Polgári ruhában volt és éppen sárga bőröndjének csomagolásával volt elfoglalva. Arcszíne beesett, alakja *Ejssé* megtört, a vizsgálati fogság szenvedési nyomot hagytak a magányosságra és töprengésre utalt férfun. Ahogy az ember okos homlokát, intelligens szemét, higgadt férfiaságát — amely nem az energiafékező fogság hatása — szemügyre veszi az összenyomás alig engedni elhithet, hogy ebben a szimpatikus egyéniségben megfogamzhatott volna a kassai merénylet gondolata. Nem lehetett észnel, valami különös rögeszme éjthette hatalmába, valami szomnambulikus erő működhetett benne.

Az újságírókat idegenkedve, tartózkodva fogadja és megtagad minden felvilágosítást.

— Ügyemre nézve minden felvilágosítást meg kell tagadnom. Köszönöm a sajtó szíves érdeklődését — tette hozzá mintegy engesztelőleg előbbeni határozott magatartásáért. Katona vagyok, eljárás alatt állok és így nem lehet semmi mondanivalóm sem. Már a saját érdekeimben sem. Banalitás lenne kijelentem, hogy most minden boldogságom abban áll, hogy családomat viszontláthatom a nekik és velük ébetelek. Nincsenek és nem is lehetnek terveim. Egyetlen tervem az, hogy megtérjek családomhoz.

És érthető is, hogy a férj, az apa a szabadság éltető levegőjében csak családjára gondol és érthető az is, hogy minden nyilatkozattól tartózkodik. — Budai pihenését a százados feleségének és gyermekeinek szenteli.

UIDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár: csütörtök, július 28. — Róm. kath.: Ince p. hv. — Prof.: Ince. — Görög-orosz: július 15. Quisik és Jul. — Zsidó: Ehamusz 21. — A nap két reggel 4 óra 32 perczkor, nyugszik este 7 óra 39 perczkor. — A hold két este 10 óra 30 perczkor, nyugszik délelőtt 11 óra 27 perczkor.

A miniszterelnök mint belügyminiszter fogad délután 5 órakor.

Az igazságügyminiszter fogad délelőtt 12 órakor.

A honvédelmi miniszter fogad délelőtt 10 órakor.

A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor.

Országos papíros-, tanszer- és iskolaszertkiállítás a Városligeti Iparcsarnokban. Nyitva egész nap. Belépődíj 40 fillér. — Petőfi-ház (ereklvemuzeum) Bajza-utca 21. szám. Nyitva 10—2-ig. Belépődíj 1 korona, keddi napokon ingyenes. — Nemzetközi Amatőr Fényképfelállítás a Városligeti Műcsarnokban. Nyitva egész nap. Belépődíj 1 korona. — A Nemzeti Szalon svájci kiállítás. Nyitva 9—6-ig. Belépődíj 1 korona. — A Művészeti nyári képvására (Váci-utca 9. szám.) Nyitva 10—1-ig. Belépődíj 40 fillér. — A Könyves Kálmán nyári kiállítás (Nagymező-utca 37—39.) Nyitva hétköznap 9—6-ig. Belépődíj nincs. — Az Uránia kiállítás (Kigyó-tér 1. szám.) Nyitva egész nap. Belépődíj nincs.

— A Házilpari Szövetség kiállítása (Kigyó-tér 1. sz.) Nyitva egész nap. Belépődíj nincs.

Nyitvalevő múzeumok: A Nemzeti Múzeum állattára 9-2-ig. — A Szépművészeti Múzeum 10-2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum 10-1-ig. — Az Iparművészeti Múzeum 9-1-ig. — A Földtani Intézet Múzeuma 10-1 óráig. — A Széchenyi Múzeum 10-2-ig. — Az Aquinumi Múzeum egész nap. — A Ráth György Múzeum 10-4-ig. — Az Erzsébet Múzeum 10-től fél 1-ig és 3-4 óráig.

Nyitvalevő könyvtárak: A Nemzeti Múzeum könyvtára 9-1-ig. — Az Egyetemi Könyvtár 9-12-ig. — A Fővárosi Könyvtár 9-2-ig. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára 9-2-ig. — A Pedagógiai Könyvtár és tanszerkiállítás 3-6-ig.

Husz legény.

* * *

A parlamentben azt mondta ma a honvédelmi miniszter, hogy a hadsereg csak egy része a nemzet erejének, éppen úgy, mint a nemzet kulturája politikai viszonyai, kereskedelme stb. A katonák se analfabéták... Ugyanezért pedig már is jelentették Nyiregyházáról, hogy tízenyolcz legény és két altiszt onnan megszökött, mert helyzetük az ezrednél tűrhetetlen. Ugy lehet tehát, hogy középtűt az igazság. Szives örömet hiszünk azt, amit Hazay miniszter mondott, viszont azonban a nyiregyházai esetet sem lehetett letagadni. Hogy a hadseregből szökődnek az emberek, tűrhetetlen helyzetük miatt — nem ez az első eset, de, hogy honvédelmi miniszter úgy nyilatkozzon, mint azt Hazay miniszter tette — nálunk az első eset. Statisztikai adatok szerint tehát több okunk van arra, hogy az elsőt fogadjuk el a katonai közállapotok tünetének, mint az utóbbit.

Kultúra és hadsereg ebben a beállítással még nem szerepeltek nálunk. De mi köze lehet annak a hadseregnek a kultúrához, ahonnan nem is nagy kulturigényű emberek, büntetéssel, száz bajjal daczolva, csapatosan szöknek el. Amit a honvédelmi miniszter mondott, mindenkit megelégedéssel tölthet el ebben az országban. A hadsereg tényleg csak egy része a nemzet erejének, akár a nemzet kulturája... Szomorú lehet azonban az a kultúra, mely olyan, akár a hadsereg, ha ez a kultúra olyan, hogy csapatotul kénytelenek megszökni előle az emberek. Némi jóakarattal tehát egy nagyon keserű igazságot olvashattunk ki a honvédelmi miniszter parlamenti beszédéből. Ez a keserű igazság azonban csak részben — igaz.

A magyar kultúra és a hadsereg szellemi élete között tényleg van valami rokonság. Amikor azonban a honvédelmi miniszter kulturáról beszélt, bizonyára nem gondolt, vagy legalább is nem gondolt lekiésnylően a magyar kultúrára. A miniszternek ez a jöhíszeműsége természetesen egy cseppet sem veszélyes a magyar kultúrára, de igenis veszélyes a hadseregre. A polgári társadalomban ugyanis éppen a kultúra szélsőségei, a konzervativizmus és a hyperkultúra, egysúlyozni tudják valahogyan az egészet. A hadsereg szervezete azonban nem tűri el ezeket a szélsőségeket, éppen a szervezeti egysége miatt. A civil társadalomnak nincsen meg ez az egysége és éppen ezért a különféle szélsőségek is a két szélső fókusz között, vagyis magának a civilizált társadalomnak a keretén belül történnek meg. De nem úgy a hadseregben... Ilová menekülhetett volna az a megsanyargatott husz katona a hadsereg keretén belül, hogy félig-meddig megkereshesse emberi igazát?

A lázat nem lehet az ember hóna alján gyógyítani, hanem gyógyítani kell a szervezetet. A kultúrával való kezelésnek éppen úgy meg vannak a preventív módszerei, mint sok egyéb kezelésnek. Előbb tehát kulturát kellene csinálni a hadseregben, hogy ugyanaz az erőssége legyen a nemzetnek mint amilyen kellene, hogy a kultúra — legyen Minderről eddig természetesen még csak beszélni sem lehetett. Most már lehet és ez is eredmény Mintha ez a mai nap kiindulási pontja lenne annak a közeledésnek, melyet eddig egyik fél sem tudott és talán nem is akart megkezdeni. És, hogy a közeledés nyílt lehessen, ezért nagyfontosságú az, amit a miniszter mondott és ezért volt jó az is, amit az a husz nyiregyházai legény megmutatott

— Személyi hírek. Széll Kálmán, a Hitelbank kormányzója ma reggel rátörtl birtokára utazott, honnan a jövő szerdán tér vissza a főváosba. — Roberts Lord szeptember végéig Belgrádba érkezik, hogy György angol király trónralépését Péter királylyal notifikálja. — Gizella bajor hercegnő ma reggel Münchenből Ischlbe érkezett. Bratianu román miniszterelnök hosszabb tartózkodásra Tátrafüredre érkezett.

— Fejedelmi nász. Brüsszelből, mint legújában jelentik, hogy Klementina belga hercegnő és Viktor Napoleon herceg esküvője nem Turinban, hanem Belgiumban vagy Angliában lesz. Az esküvőn Albert belga király is résztvesz.

— Ferencz Ferdinánd Németországban. Bécsből megerősítik a már közölt híreinket, hogy Ferencz Ferdinánd trónörökös tényleg részt fog venni a német hadsereg szárazföldi hadgyakorlatain. — Ujabb értesülés szerint a német császár most meghívta a trónörökösöt a német flotta gyakorlataira is. Hír szerint Ferencz Ferdinánd már el is fogadta a meghívást. Azt a hírt, hogy a trónörökös részt fog venni az osztrák-magyar flotta hadgyakorlatain, nem erősítik meg, mert ezeket a gyakorlatokat nem lehet beilleszteni a főherceg utiprogramjába.

— A bolgár király Cettinjében. Cettinjéből jelentik, Ferdinánd bolgár király idejön a fejedelem uralkodói jubileumára. A király lakását már rendbe hozták.

— Justh Gyula nyaralása. Justh Gyula pártelnök holnap Budapestre érkezik. Innen, amint a politikai viszonyok megengedik, négy heti kurára Karlsbadba utazik.

— Amerikai szenzáció Ferencz József királyról. Amerikában még a házaknak is felhőkarczó a nevük, olyan magasak. Elképzelhető, hogy a szenzációk felhajtása terén sem szeretik a kisarányokat amerikai polgártársaink, akik ugy tartják, ha szenzáció, hát legyen szenzáció. A legfrissebb sütetű szenzációt az egyik amerikai magyar ujság cselekedte meg. A newyorki „Amerikai Magyar Népszava” ma érkezett számában nagybetűs, komoly cikket olvasunk Ferencz József lemondásáról. Mint egészen kézenfekvő valóságot tárgyalja a lap a király lemondását, még pedig azon az alapon, hogy „az óhazai lapok, ami még soha meg nem történt, külön kiadást adtak” az esetről. Mi nem tudunk erről a lemondásról, sőt a külön kiadásokról se tudunk, ami körülbelül annyit jelent, hogy a dolgban igen kevés lehet a valóság. Csak azt nem értjük, milyen nagyítóüvegen keresztül jutott a hír ilyen bizarr formában az amerikai lapokba.

— Esterházy Miklós herceg balesete. Megírtuk, hogy Esterházy Miklós herceg Esterházán tegnap délután lovaglás közben lebukott lováról és oly veszedelmes sérülést szenvedett, hogy eszméletét veszítette. A herceg csak későn este tért magához és most valamivel jobban van. Egy újabb telefonjelentés szerint Esterházy herceg állapota ma már annyira javult, hogy a herceg tul van a veszedelmen. A szerencsétlenség tegnap reggel fél 8 óra tájban történt. Esterházy herceg Surlód felé lovagolt, az istállómeister és néhány lovasz kísérte. Amikor a legelőre értek, a ló megvadult és sebes vágatásban rohant a legelőn. A herceg leesett a lóról, s eszméletlenül terült el a földön. A lovászmester intézkedésére a herceget óvatosan beszállították a kastélyba, ahol a herceg felesége, Cziráky grófnő és gyermekei tartózkodnak. A kastélyban nagy rémület támadt, amikor a herceget behozták. Nyomban megjelent az uradalmi orvos. Később Sopronból is érkezett egy sebész, akik csekély foku zuzódásokat és agyrázkódást konstátáltak, amelynek következménye volt az eszméletlen állapot. Később aztán magához tért a herceg s állapota már a mai nap folyamán határozottan javult. A hercegi pár ujszülött leánykájának ma lett volna a keresztelője. A keresztelőt elhalasztották holnapra.

— Luczenbacher Pál meghalt. Tegnap délben szobi kastélyában hosszas betegeskedés után meghalt Luczenbacher Pál, számos nagy ipari és kereskedelmi vállalat vezetője. Luczenbacher 69 éves volt. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja, köztük a gróf Teleki, Jálies és Fáy családok. Luczenbacher Pál a szobi család sírboltban temetik el.

— A csabai új magyar repülőgép. Békéscsaban nagy közönség előtt mutatta ma be Ós Lajos bankhivatalnok új rendszerű csavaros repülőgépét. A gép helyből emelkedett a levegőbe, nekifutás nélkül és több métert repült. A gép súlya 300 kilogramm.

— A román királyné állapota. Bukarestből jelentik nekünk, hogy a román királyi pár e nyáron nem fog Ischlbe utazni, mert noha a királyné egészen felgyógyult, nagy kiméletre szorul. Az idén a királyi pár egyáltalán nem tervez külföldi utazást.

— Telefon Németország és Anglia közt. A kölni főposta igazgatósága közlése szerint egyelőre nem lehet Németország és Anglia között a telefonösszeköttetést létesíteni. Előbb megvárják, hogy miképen működik a kábelösszeköttetés Anglia és Franciaország között s csak akkor fognak kezdődni az előtanulmányok Németország és Anglia között építendő kábelvonalakról.

— Merénylet-terv a mikadó ellen. Tokióból táviratozzák, hogy a törvénytörés hályára ítelt négy bennszülöttet, akik összeesküvést szöttek a mikadó meggyilkolására.

— Rádium-intézet Párisban. Curie özvegye, aki férjével együtt a rádiumot felfedezte, Neno építészszel tervet dolgozott ki egy rádium-intézet építésére. A tudományos intézetet, amely az elhunyt nagy tudós nevét fogja viselni, a bécsi és londoni hasonló intézetek mintájára rendezik be.

— Nagy autómobil-szerencsétlenség. Brüsszelből jelentik nekünk: Egy autómobil-omnibusz kirándulókkel telve Torregából a főváros felé jövet féktörés következtében a lejtős útról lezuhant 60 méter mélységbe. Az autómobil darabokra törött, kilencz utas meghalt és hat súlyosan megsebesült.

— Uj mesék Orth Jánosról. A párisi „Matin”-nak jelentik Newyorkból, hogy ott csakugyan ismerik azt az Ottó bárót, akiről Ferenczy egy folyóiratban azt írta, hogy azonos Orth Jánossal, de nem Baron Ottó néven, hanem mint „Baron Ott” járt Newyorkban. Két hónapig, márcziustól májusig lakott a Waldorf-fogadóban. Newyorki utazásának az volt a célja, hogy tanácskozzék Everett hírneves amerikai ügyvéddel egy argentinai birtokról. Ott bárót olasz származású ügyvédje, Casoretti kísérte el, aki Párisban lakik. Az állítólagos főherceg Newyorkból Párisba utazott. — A „Petit Parisien” utána járt Band bécsi író leleplezésének is, aki állítólag Párisban látta Orth Jánost, de a francia fővárosban az egykori főherceg Delavilla álnevet vett fel. Az idézett lap munkatársa felkutatta Fontainebleuben a Chateau de Temps Perdu egy nyaralójában az állítólagos osztrák főherceg nyomait. A hírlapíró megállapította, hogy tényleg élt ott Dworzak asszony kastélyában egy Delavilla nevű házaspár. Osztrákoknak látszottak. Dworzakné leánya Delavillának és mostohaleánya Delavillának. A házaspár már öreg, Delavilla körülbelül 70 éves lehetett s viselkedése elárulta az egykori tisztet. Nagyon hiányosan beszélt francziául. Mindebből világos, hogy Delavilla nem azonos Orth Jánossal. Dworzakné később eladta a kastélyt és a Delavilla házaspár Baden-Badenbe költözött. Még most is ott élnek.

Londonból jelentik nekünk: Az állítólagos Orth János vagyis Ottó báró nem más, mint Ott Adolf, egy szökevény osztrák hadnagy, aki 1891-ben odahagyta a 6. ulánus ezredet s azóta Amerikában égyelgett. Kiadta magát Orth Jánosnak s négy évvel ezelőtt Canadában tűnt fel, ahol amerikai spekulánsok finanszírozták őt. Attól fogva a szökevény hadnagy mint Orth János szerepelt, üzleti összeköttetéseket keresett és a legjobb társaságokba bejutott. 1908. végén Londonban járt s ha nem is nyíltan, de leplezetten úgy szerepelt, mint az elűnt főherceg. Gondoskodott róla, hogy Orth Jánosnak tartsák őt, pedig semmi hasonlóság nincs közte és az egykori főherceg között s legfőképpen 45 éves.

— A brüsszeli entomológiai kongresszus. Az első nemzetközi rovaritani kongresszust a jövő héten nyitják meg Brüsszelben. A Nemzeti Múzeum és a Természettudományi Társulat képviselőiben a kongresszuson Horváth Géza, a múzeum állattárának osztályigazgatója jelenik meg, de ezenkívül ott lesz dr. Kertész Kálmán múzeumi őri is, valamint gróf Teleky Sándor, aki egyike legkiválóbb amatőr-gyűjtőinknek.

— Nines kegyelem a ezárnál. A pétervári „Noveje Vremja” megezőfolja azt a hírt, hogy Miklós ezár 1913-ban a Romanow-ház uralkodásának háromszázadik jubileuma alkalmából általános amnesztiát fog adni.

Bukarestből
yi pár e nyá-
ha a királyné
szorul. Az
ervez külföldi

Anglia közt. A
erint egyelőre
zött a telefon-
várják, hogy
és Anglia és
fognak kez-
és Anglia

ellen. To
ényszék ha
összeeskü-
sára
rie özvegye,
edzte, Neno
rádió-inté-
et, amely az
ai, a bécsi és
rendezik be.
nesétlenség.
automobil-
orregából a
keztében a
lységbe. Az
z utas meg-

isi „Matin”.
akugyan is-
cny egy fo-
th Jánossal,
mint „Baron
márcziustól
Newyorki
tanácsosoké
egy argenti-
su ügyvédje,
k. Az állító-
szott. — A
si író lelep-
latta Orth
ykorii főher-
idézett lap
a Chateau
állítólagos
megállapí-
sszony kas-
Osztrákok-
avillanának
aspár már
ett s visel-
agyon hiá-
lágos, hogy
Dworzákú
házaspár
tt élnek.
állítólagos
mint Ott
ki 1891-ben
Amerikában
s négy év-
amerikai
gva a szö-
gelt, üzleti
rsaságokba
ha nem is
mint az el-
Orth Já-
óság nincs
főljebb le-

esszus. A
jövő héten
és a Ter-
kongresszus-
osztályigaz-
r. Kertész
y Sándor,
pétervári
irt, hogy
alkodásá-
ál általa-

I — Gróf Pálffy István meghalt. Pálffy István pozsonyi gróf, v. b. t. t., a Pálffy-család széniora ma délután háromnegyed 3 órakor Pozsonyban meghalt. Pálffyt két hónappal ezelőtt szélütés érte és ennek következménye volt a mai katasztrófa.

Pálffy István gróf 1828 június 3-án született Vöröskövárban, Pozsony megyében. Szülei Pálffy Vincze gróf és Csáky Appollónia grófnő voltak. Középiskolai és jogi tanulmányait is Pozsonyban végezte. 1846-ban kezdte meg nyilvános pályáját, mint Pozsony megye tisztii aljegyzője. 1848-ban az első magyar belügyminisztériumban miniszteri fogalmazó lett, de ugyanez év december havában már megvált állásától. A szabadságharc lezajlása után Vöröskövárba vonult vissza szüleihez, később atyja kivására újabb államszolgálatba lépett és az akkor Bécsben székülő legfőbb törvényszék magyar osztályában nyert alkalmazást, majd mint a magyar királyi helytartóság tanácsosa működött. 1856-ban kelt egybe Dessewffy Matilddal, néhai Dessewffy Ferencz gróf leányával, 1859-ben végképen kilépett az állami szolgálatból és átvette szüleitől örökölt vöröskői uradalom kezelését. — 1865-ben a bazini kerületben nagy többséggel országgyűlési képviselővé választották. Ezóta folyton közügyekkel foglalkozott. 1856-ban a törvényszék a Pálffy Pál nádor 1633 érből származó végrendeletében alapított családi széniorátusnak hitbizományi gondnokává nevezte ki, mely állásában 43 évig sikeresen működött, a családi intézményeknek anyagi tekintetben való megszilárdulása javára. Mint Pozsony megye törvényhatóságának virilistája, továbbá a közművelődési és gazdasági valamint több jótékonyági egyesületnek, így a Magyar Vöröskereszt Egyesület pozsonyi választmányának hosszú éveken át buzgó elnöke, kiváló sikerrel működött. 1856 óta es. és kir. kamarás és a főrendiház pénzügyi bizottságának tagja volt. 1900 december 8-ika óta családi szénior és mint ilyen pozsonyi gróf. 1902 december hónapja óta valóságos belső titkos tanácsos. — A Pálffy István gróf elhunytá következtében megüresedett pozsonyi grófi méltóság és a Pálffy-családi széniorátus Pálffy Ede Károly gróf máltai lovagra száll. Az új szénior eddig csehországi birtokain gazdálkodott. Pálffy István gróf holttestét pénteken szentlőkbe a pozsonyi kastélyban, míg temetése szombaton a vöröskői várbán lesz.

— Büntanva a főhercegnő parkjában. Megirtuk, hogy *Mária Jozefa* főhercegnő udvarmesterei hivatalának felhívására, a bécsi rendőrség el fogja zárni az *Augarten* hatalmas, nyilvános parkot a bécsiek előtt. Az *Augarten* park bezárásának rendkívül érdekesek az előzményei. Hivatalosan azt adják okul, hogy az *Augarten* körülövező munkásnegyede lakossága kiméretlen vandalizmussal járt el a park gyönyörű ültetvényeivel. Megcsontították a fákat, elrontották a sétányokat, letaposták a virágokat, szóval nem voltak kellő tisztelettel a főhercegi kert iránt. A valóságban azonban enél sokkal komolyabb okok kényszerítették a főudvarmestert a kert elzárására. Kiderült, hogy az *Augarten* valóságos büntanva, ahol a legveszedelmesebb gonosztevők veszélyeztetik a közbiztonságot és a főhercegi kastélyt. A dolog a napokban derült ki. A park bokrai között a minap egy feloszlásban levő *asszonyi holttestet* találtak. A holttest közvetlenül a kastély előtt, *Mária Jozefa* főhercegnő ablakaitól alig ötven lépésnyi távolságban feküdt. Elcinte gyilkosságra gondoltak, de a nyomozás aztán kiderítette, hogy a holttest egy hajléktalan asszonyé, aki a bécsiek e kedves sétálóhelyén keresett pihenőt és ott meghalt. A holttestről egy csavargó leszedte a ruhát s ezért gondoltak az első pillanatban gyilkosságra. A nyomozás azonban kiderítette, hogy a parkban, mely a folytonos építkezések folytán a város közepébe került, állandóan *veszedelmes gonosztevők tanyáznak*, kik között napirenden vannak a súlyos kimenetelű verekedések, botrányok, Szerelmi drámák is folytak le már a parkban és a gyanutlanul sétáló közönséget is több ízben orvátamadások érték. Mindez arra indította a főudvarmestert hivatali, hogy felhívta a rendőrséget, hogy különösen ójszakánként erős *őrzéseket küldjön a kertbe* és mivel ez sem látszik elégnek, a főhercegnő kastélyának megvédelmezésére, a közeli jövőben el fogják zárni a kastélyt a kedves — bécsiek előtt.

— Tűzoltók mulatsága. A Budapesti Önkéntes Tűzoltó Testület saját pénztára javára vasárnap, augusztus 7-án, Budán I. kerület. Némethölgyi-ut 40. szám alatt, a „Bélaker” üszes helyiségében díjtételesekkel, világpóstával, tombolával stb. egybekötött nyári táncmulatságot rendez.

— A Niederdeutsche Bank bukása. Egy hosszú ideje húzódnó ügy, melynek lapokat tartottak fenn a botrányok krónikájában, ma hirtelen befejezéséhez közel érkezett. A Niederdeutsche Bank vagyonára — miát Dortmundból jelentik — elrendelték a csődöt és a vizsgáló bíró rendelkezésére még a dél folyamán letartóztatták Ohm-ot, a bank igazgatóját. A hosszas tárgyalások és egyezkedési kísérletek tehát nem sikerültek, hiába álltak össze a német pénzüzetek, a mentési akció kudarcot vallott és ezzel a Niederdeutsche Banknak és igazgatójának is vége.

— Politikai afférek. A képviselőház mai ülésén Lovász Márton interpellációja közben Nagy Sándor munkapárti képviselő igen sértő szavakkal emlekezett meg *Gortvay* Aladár főszolgabíróról, kivel a lapok *Buzs* Barnával felmerült ügyéből kifolyólag mostanában igen sokat foglalkoztak. Gortvay ma este érkezett a fővárosba, hogy Nagy Sándortól sértő szavaiért elégtételt kérjen.

Az *Erődy* Sándor főispán és gróf *Bethlen* István képviselő között fölmerült lovagias ügyben a megbízottak megállapították, hogy Bethlen nyilatkozatában sértés nem foglaltatik s így sem elégtételadásnak, sem vévésnek helye nincs.

A *Serbán* Miklós nemzetiségi képviselő mandátuma ellen beadott panasz dolgában a fővárosi lapokban többféle téves közlemény jelent meg, amelyek legnagyobb része azt állítja, hogy a panasz egyik aláírója, *Fejér* Gyula a panasz részleteit nem osztja. A valóság az, hogy a panaszhoz annak valamennyi aláírója ragaszkodik s azt minden részletében fenntartja. A *Serbán* képviselő mandátuma ellen beadott panasz azon alapszik, hogy *Serbán* féktelen nemzetiségi izgatással és terrorizmussal szerezte mandátumát. Az izgatást részben maga *Serbán* végezte azzal, hogy „*Czara Oltului*” ezimű lapjában izgató cikkeket tett közzé, kortesei, a román pópák pedig terrorizálták a kerületet. A panaszról kifolyólag *Serbán* nyilatkozatot tett közre a panaszt aláíró husz választó ellen s emiatt az aláírók szóval és sajtó útján elkövetett becsületsértésért feljelentést adtak be ellene. Ez ügyből kifolyólag *Fejér*, az egyik aláíró, lovagias elégtételt kért és kapott is *Serbán*tól, de nem annak az alapján, mintha ő kijelentette volna, hogy nem osztja a beadott panasznak a terrorizmusra vonatkozó részét, mert ezt a panaszt egészében föntartják az összes aláírók.

Abból az alkalomból, hogy *Szálavszky* Gyula trencsényi főispánt *Szmercsényi* György néppárti képviselő a Házban megtámadta s ennek folytán köztük affér is keletkezett, Zsolnán nagy népgyűlést tartottak, amelyen elítélték a néppárt eljárását s bizalmukról biztosították a főispánt.

— A méregkeverő örökös. A londoni Westendben tegnap egy *Laurant* nevű gazdag leány, aki családjának utolsó sarja és általános örököse, a rendőrségre vitt egy doboz csukorkát, amely gyanus volt neki. Megvizsgálták a bonbonokat és megállapították, hogy erős méreggel vannak megtöltve. *Laurant* kisasszony egy asszonyra gyanakszik, akit le is tartóztattak, de konokul tagad.

— Lázadó német haditengerészek. A berlini *Vorwarts* kieli értesülése szerint a *Blücher* ezirkáló hajó, amely a nagy flottával a norvégiai vizekre ment, szombaton onnan egyedül érkezett vissza és *Wykerbu*gyban a kikötőn kívül eresztette le vasmackáit. A partról látják, hogy a hajóról *nyolcvan tengerészt szállítottak partra*. Ez a nyolcvan tengerész állítólag a rossz étel miatt föllázadt. Még egy tiszt is panaszkodott a rossz koszt miatt. A lakosság nagyon panaszodik a tengerészekkel való rossz bánásmód miatt és felvilágosítást követel.

Kielből jelenti egy éjjeli távirat, hogy az a jelentés, hogy a *Blücher* ezirkáló fedezetén lázadás támadt, teljesen valótlan. A *Blücher* július 12. óta a norvég vizeken van.

— Fürdőző nők tragikus halála. Megrendítő eset híre érkezik Szalonikiből: Cavallában beomlott egy fürdő tetőzete és pedig épen akkor, amikor nagyon sok asszony volt a fürdőben. A szerencsétlenség olyan hirtelen történt, hogy a fürdőzők nem is gondolhattak a menekülésre. A beomlott tető romjai alól 25 holttestet húztak ki, több asszony éleveszélyesen, sokan pedig könnyen megsérültek.

— A kolera Péterváron. Oroszországban mindinkább elrémítően terjed a kolera. Az újabb jelentések szerint már Szentpéterváron is aggasztóan fellépett. Az orosz fővárosban az utolsó huszonegy óra alatt *ötvennyolc új megbetegedést konstaláltak*, melyből tizenhat halállal végződött. A betegek száma ez idő szerint összesen kétszáznyolcvan. Tegnap a kolera a gyermekek skarlátkórházában is kitört. A városban nagy a zürzavar és a fejetlenség, ami, tekintettel arra is, hogy az egészségügyi berendezések hiányosak, nagyban növeli a veszedelmet.

Fiuméből táviratozzák: A konstantinápolyi osztrák-magyar konzulátus értesítette a fiumei röv-hivatalt, hogy az osztrák *Lloyd Orient* nevű gőzösen kolerabeteget találtak. A beteg hétfőn meghalt. A hajót a monasztiri vesztegár telepre vontatták, ahol öt napig lesz vesztegár alatt.

— Hajsza Crippen doktorok után. Londonból jelentik, hogy a „*Laurentie*”-gőzös, *Dew* rendőrfeigyelővel ma délután vagy este utóéri a „*Montrose*”-gőzöst, amelynek fedezetén a feleséggyilkos dr. *Crippen* utban van Montrealba. *Dew* detektív-felügyelő, mielőtt a távolság megengedi, szikratávíró útján érintkezésbe fog lépni a „*Montrose*” parncnokával. *Crippen* és kedvese aligha fognak augusztus vége vagy szeptember eleje előtt Angliába megérkezni, mert Kanadában a törvényes formások körülbelül három hetet fognak igénybe venni, mire *Crippen* és kedvese még tizenöt napi időt nyerhetnek azzal, hogy a kiszolgáltatás ellen fellebbeznek. Magánértesítés szerint *Dew* rendőrfelügyelőtől, aki az állítólag a „*Montrose*” utasai között levő *Crippen* és miss *Newe* üldözésére küldetett ki, tegnap drótnélküli távirat érkezett, amelyben azt a reményét fejezi ki, hogy a szökevény párt még a nyílt tengeren elfoghatja. Az utolsó 24 óra alatt különben még lehetetlen volt a „*Montrose*”-val drótnélküli összeköttetést létesíteni és így a további jelentések bevárandók lesznek. Ha a szökevények tényleg a „*Montrose*” fedezetén vannak, akkor *Crippen* és kedvesét még *Quebec* elérése előtt szállítják vissza Londonba. — A Reuter-ügynökség nyilatkozik egyes lapoknak ama hírére vonatkozólag, hogy a reverend *Robinson* és állítólagos fia személyében felismert *Crippen* és kedvesét, *Kendal* hajóskapitány letartóztatta volna. A hirlaptudósító ügynökség jelentése szerint a bűnügyi rendőrség eddig semmi értesítést nem kapott. Nagyon érdekes és a megindított láz hajsza bizonyosságát jellemzi, hogy a Kanada felé vezető legújabb és legbiztosabbra vett nyom mellett a rendőrség figyelemmel kíséri az *eddiggi nyomokat* is. Az egyik nyom tudvalevőleg *Dieppe felé mutat*. Erre vonatkozólag azonban *Gradier*, a dieppei rendőrség főnöke kijelentette, hogy nem tartja valószínűnek, mert *Crippen* *Dieppe*ben tulságosan ismerik ahoz, hogysem oda merjen jönni *Loris* szállótulajdonos állítólag július 14-én látta *Crippen* és kedvesét a *Brüsszel* közelében levő *Jorést* fürdőhelyen. Delodére hajóügynök pedig *Marselle*ben vélte őket látni, a gyanus idegenek azonban mindkét helyről idejekorán elmenekültek *Perpignan*ban *Tixador* fodrász állítólag egy vilamoskocsi utasai között ismert fel a szökevényeket, akiket a lapokban megjelent fényképeikről ismert meg. A barcelonai rendőrség mindaddig nem akadt nyomára a feleséggyilkosnak, akiről azt hiszik, hogy a *Mouserrat*-kolostor környékén, *Barcelonától* mintegy 38 kilométernyire, rejtőzik. A kolostort sok idegen látogatja, akik között a szökevények könnyen elrejtőzhetnek.

— Marconigraf a rehogó vonaton. A londoni brightoni vasútvonalon érekes kísérletek voltak dróttalan táviratozással. Az egyik vonat szerkocsijában állították föl a *Marconi*-állomást s az egész uton *Brightonig* kiűnően adták le és vették föl a táviratokat Londonnal.

— Nagy sztrájk. Chicagóban ma este proklamálták az építőmunkások általános sztrájkját. Közvetlenül 18.000, közvetve további 10.000 munkás sztrájkol.

— Házasság. Lengyel Ákos krasznai földbirtokos, *Lengyel* Zoltán képviselő felesége voltott *Martonffy* Irékekével, öz. *Martonffy* Dezsőné leányával Szakáiban. (Bihar megye.)

Ekkel Kornélka, néhai *Ekkel* Elemér volt beregvármegyei főszolgabíró és néhai neje, báró *Vessey* Etelka leánya *Korossy* Elemérrel július 25-én tartotta esküvőjét Pétercsényben.

Kékesi Mariskát, *Kékesi* Sámuel villányi szállodás fiányát eljegyezte *Kérész* Oszkár, a *Siklósi* segélyzőegylet pénztárosa.

— Villámsújtott svájci turisták. A svájci alpesi klub *Alvieri* menedékházába tegnap nagy zivatar közben villám esapott be. Négyen voltak a turistaházban s mind a négyen súlyosan megsérültek. Egy turistavezetőnek testén égett el a ruhája s a szerencsétlen ember a halállal vívódik.

— **Maura felgyógyult.** Madridból érkezik a jelentés, hogy *Maura* volt miniszterelnök felgyógyult sebeiből. A merénylet után kerek ötezer tüdőző táviratot kapott, többek között *Amália* özvegy portugál anyakirálynétól és *Clémenceau* volt miniszterelnöktől Buenos-Ayresből. A merénylő *Rocca* védelmét Iglasias képviselő vállalta magára, aki állítólag bele volt keverve abba a merényletbe, amelyet *Alfonz király* ellen követtek el esküvéje után. — *Barcelonából* jelentik: Mikor a merénylő *Rocca* anyja az újságokból olvasta fiának gyilkos kísérletét, megöregült. A merénylőt egyelőre a javító fegyházban helyezték el.

— **Tisztviselő-otthon.** Igen derék és komoly mozgalom indult meg előkelő tisztviselők körében a tisztviselők lakásméltóságának megszüntetése iránt. Ugyanis „Rákossligeti tisztviselői otthon” cím alatt egy szövetkezet alakult, mely igazgatóságának élén gróf *Buller* Aladár pénzügyi tanácsos, *Sárvári* Oszkár dunagőzhajózási felügyelő és *Semsey* Pál urak állanak. E szövetkezet Rákossliget község mellett akarnak egy gyönyörű telepet létesíteni. A telep villamossal és vasutal egyaránt megközelíthető. Az építendő családi házak árai a következők: 8000 korona, fizetendő évenként 640 korona, 11500 korona, fizetendő évenként 920 korona, 13000 korona, fizetendő évenként 1040 korona és végül 15000 korona, fizetendő évenként 1240 korona. A házak angol-amerikai módszer szerint készülnek mansard tetővel. A részletes tervek Budapesten VIII., József-körút 20. szám alatt a szövetkezet irodájában délután 4—7 óráig megtekinthetők.

— **Nagy tüzvétség egy szállodában.** Londonból jelentik, hogy *Belfastban* a nagyszállodában tegnap tűz pusztított, amely a tizemeletes épületet csaknem teljesen elhamvasztotta. A tűznek több emberélet is esett áldozatul. Két glasgowi kereskedelmi utazó és a szálloda két alkalmazottja bennégett. Egy másik vendég feleségével együtt kiugrott a harmadik emeletről az utcára. Mind a ketten haldokoltak, mikor kórházba vitték őket. A tűzoltók felültrákon mentették ki a vendégeket. Két külföldi és a vendégfogadó könyvvezetője szintén kiugrott az emeleti ablakokból s ők is életveszélyesen megsebesültek. Órák hosszat tartott, míg sikerült elfojtani a tüzet.

— **A katonaság, mint sztrájktró.** Bukarestből jelentik nekünk: A betűszedők sztrájkja léptek s addig nem akarnak dolgozni, míg a nyomdatulajdonosok nem javítják a bérüket és nem szállítják le a munkaidőt. A hadügyminiszter közölte, hogy ha azok a sztrájkoló szedők, kik még hadkötelesek, két napon belül nem állnak munkába, fegyvergyakorlatra fogják őket behívni és katonai fegyver alatt az egyes nyomdákbau fogják valamennyiüket alkalmazni.

— **Fekete adószedő.** Egy newyorki távirat szerint annak, hogy Taft elnök őszintén kívánja a négerék egyenjogúsítását a fehérekkel, bizonyossága, hogy Johnstonban egy néger nevezett ki adószedővé, amiért a fehér hivatalnokok között nagy az elkéseredés és követelik a néger elbocsátását.

— **Az emberevő makák és a német telepesek.** Megirtuk, hogy a német gyarmatiügyi kormány nagyon megrémült, mikor híre jött Dél-Kamerunból az emberevő makák kizadásának. Ami előbb volt látható, bekövetkezett. A belga és a német társaságok egymást mutták fölül a kegyetlenkedésekben, csak hogy mentül több elefántcsontot tegyenek szert. Alig két évvel ezelőtt történt, hogy a rémségesen kinézett és kiszípolozott négerék egyszer megsejték a legnagyobb belga társaság igazgatóját, amint jaguárra vadászott, leütötték s megégették. Azonban az újabb esetek azt bizonyítják, hogy a belga társaságok kegyetlenkedéseivel vetekednek a németek s így nem lepett meg a hír senkit, mikor a makák fellázadtak. Domínik órnagy egész zászlóaljával vonult a zendülők ellen. Éppen idejében jött. A német telepítvény hivatalnokai életveszedelembe voltak. A négerék már máglyákat gyújtottak, hogy megpörköljék és feladják német kintzóikat. Azóta katonaság őrzi a német hivatalnokokat és a legutolsó jelentés szerint az emberevő szerencsének megjuhászottak.

— **Mérgezett hasis.** Kairó mellett, Belina helységben megmérgezett hasistól tizennégy ember megbetegedett és meghalt. A mérgezés boszu műve.

— **A skarlát Szatmármegyében.** Szatmármegyében óriási méretekben dühög a skarlát. Mint szatmárnémeti-i tudósítónk jelenti, Garolafalva, Lukácsfalva és még egy sereg szomszédos község lakosságát megtizedeli a rettenetes epidémia. Garolafalván néhány nap alatt százhuszonnyen estek áldozatul.

— **Az ellis-islandi rémállapotok.** Mióta *Williams* áll az amerikai ellis-islandi kivándorlási hatóság élén, meghuszoszozódott a deportáltak száma és a szigorú ellenőrzés miatt tömegtelen ember nem szállhat partra Amerikában, ahova pedig azelőtt könnyen bejuthatott. De még a mostani deportálások történetében is páratlan az az eset, amely *Pekarek* János kivándorolt magyar amerikai polgárral történt meg. A kivándorlási hatóság eltiltotta, hogy beteg gyermeke, aki most jött át Amerikába, a szülői házába juthasson. *Pekarek* 11 év előtt ment át Amerikába, megszerezte a polgárságot, vagyona van és *Mr. Williams* még sem engedte meg, hogy gyermeke partra szállhasson. Az apa hiába mutatta meg polgárlevelét, bankkönyvét, hiába ígért minden képzelhető biztosítékot, hogy a leány nem fog a köz terhére esni, a bevándorlási hatóság hajthatatlan maradt. *Pekarek* a határozat ellen a kerületét képviselő kongresszusi tag útján felebbezett Taft elnökhöz, kérve, hogy ne engedje deportáltatni leányát, miután ő amerikai állampolgár és elég vagyonos ahhoz, hogy leányát eltarthassa. Most tehát Washingtonban döntik el, hogy partra léphet-e egy szabad amerikai polgár gyermeke vagy sem? Az amerikai magyarok körében ez ügy miatt nagy a felháborodás. A kivándorlási hatóság azon az állásponton van, hogy beteg embert nem enged partra szállni, mert nem akar esetleg jövő generációkat megrontani.

— **Az osztendei játékbárlang bezárása.** Brüsszelből jelentik nekünk, hogy a brüggei ügyészség egyszer s mindenkorra lehetetlenné akarja tenni az osztendei játékbárlang s folytatja az eljárást. Ma is házkutatás volt a *Palace Hotel* játékbárlangban s lefoglaltak mindent, asztalt, kártyákat, ami a játékhöz való.

— **Köpenicki rendőrtiszt Szciliában.** A szicíliai *Romacca* városban egy ottan ismeretlen ember rendőrtisztnek adta ki magát s azt mondta, hogy a megyefőnök megbízásából jött a városkába. Elhitték neki, annál inkább, mert valami ürüggyel csendőrököt is vett magához és soba járta a környékbeli gyárakat. Mindenütt az általok után tudakozódott és ha nem volt passzus kéznél, megbüntette a tulajdonost és a büntetéspénzt beszedte. Fegyverviselési engedélyek iránt is érdeklődött, sőt egy helyütt egy ezüst órát is elkobzott. Végre két gyárost letartóztatott, az egyiket elkobzott kétezeröttszáz lírát és az egyik letartóztatott tulajdonos kocsiját a vasúthoz határozta. A két foglyot a csendőrökre bízta azzal, hogy a szomszéd városban van dolga, de reggelre visszatér. Természetesen nem tért vissza. A csendőrök néhány napig őrizték a gyárosokat, aztán szabadon bocsátották őket és minthogy a megyefőnök, akinél érdeklődtek, semmit sem tudott a küldetéséről, körözik a köpenickit.

— **Vizsgálat a fogházban.** Moszkvában — mint nekünk jelentik — az ottani kormányzósági fogházban vértalanul vizsgálatot tartottak egy névtelen följelentés következtében. Lefoglalták a fegyverek pénztárát, sok példányt a fegyverek által szerkesztett tréfás folyóirathól s egész halom forradalmi költeményt.

— **A „Trieszti nő” titkaiból.** Megirtuk már, hogy a rendőrség tegnap délután előzetes letartóztatásba helyezte *Neumann* Jakab vendéglőst azon nyomatékos gyanu alapján, hogy a „Trieszti nő” címűt vendéglőjének kertjében már évek óta helyt ad a budapesti hamis kártyásoknak arra, hogy azok az ide felránduló idegeneket hamis kártyával kifosszák. Mint ismeretes, itt fosztották ki június hó 12-én *Hollosovszky* Ernő moszkvai mérnököt is, akitől 3000 koronát nyertek el *Ollé* Rezső és *Turteltaub* Szigfrid rovott multu, a fővárosból kitiltott sipisták. Ezek a bűncelekmények elkövetése után megszöktek, de a vizsgálóbíró a külföldön is keresteti őket, elfogató parancsot adván ki ellenük. A nyomozás során pénzérek és pénzérleányok terhelő vallomása alapján megállapította a rendőrség azt, hogy *Neumann* Jakab nagyon jól ismeri e sipistákat, akikkel megjelenő külföldieknek ő szokta a játszókarttyát felkínálni. Beigazolódott, hogy *Neumann* Jakab a bűncelekmény elkövetése után az egyik jelen volt tanunak megtiltotta, hogy a bűncelekményt bárkinek is elárulja. A jelzett vendéglő söntésében a rendőrség több játszókarttyát foglalt le, amelyek a vendéglős vendégek számára tartott, noha kártyaengedélye nem is volt. E gyanúokok képezték *Neumann* Jakab letartóztatásának alapját. Már a mult év júliusában is megtörtént, hogy *Schmidt* Ernő szárszországi kereskedőt is kifosztották az említett vendéglőben s akkor a rendőrség a tetteseket *Ollé* Rezső, *Aschner* Samu és *Drexler* Lajos személyében kinyomozta és fogva kisértette át a királyi ügyészséghez.

— **Helyreigazítás.** A fülöpszállási ref. lelkész jubileumáról szóló hírnökbe tévedésből hibásan került a jubiláló neve. Az agg lelképásztor *Eötvös* Sándor, akit nagy szeretettel vesznek körül hívei.

— **A tifusz.** A tifuszbetegség száma ma héttel szaporodott. A halálozások száma három. Megirtuk a napokban, hogy a tifuszjárvány egyik lényeges terjesztője a Budapest határában levő bolgár kertészetek, melyek termékeit egészen telenül trágázzák és így piszkosan hordják be a városba. A kispesti határban is vannak ilyen gazdaságok, amelyek a kőbányai sertéshizlalók szennyét, trágyalevét és moeskát levezető hulladékot és döngött elhordó „Büdös Árok” (a térképen *Illatos Árok*) vizét használják az öntözésre. Ásott kutjok nincs és vízmerőjük ennek az ároknak a levét kanalazza föl és ezt a rothadt és sűrű folyadékot ömleszt az ültetvényre. Retket, répát, káposztát közvetlen érez a víz, másnap még harmatosan kerül piacra az árú. Ez a harmat pedig tele van bacillusokkal. Az ilyen termékeket épp úgy kell ellenőrizni, mint a hogyan a hatóság végre alaposabb ellenőrzés alá veszi a tejárusítást. A pályaudvarokon felülvizsgálják az érkező tejet s ha ártalmasnak találják, elkobozzák. Tegnap a nyugati pályaudvaron *Keresztury* István vásárfelügyelő lefoglalt hat harminczliteres kannát tejet, amely *Deutschberger* Mór magyarországi birtokáról érkezett. Elkobozott ezenkívül egy másik szállítmányt, száznolcvan liter tejet, amelyet *Adler* Károly tejkereskedő küldött Nyitraivánkáról. Megállapította a fővárosi vegyészeti hivatala, hogy a lefoglalt tej salétromot tartalmaz. Kiöntötték a tejet, amely a MÁV. Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete címére érkezett, ahonnan naponta tizezer ember szerzi be reggelijét.

— **Öngyilkosság, vagy hisztéria.** Egyik előkelő fővárosi szállodában ma reggel öngyilkossá lett egy huszonkét-huszonöt évesnek látszó, barnahajú, sápadt arcú leány. Az öngyilkos a szállóban a következőket írta a bejelentő-lapra: *Kuncsár* Ilona, kereskedő leánya, Léva. Tegnap délután három órakor érkezett a szállodába, minden podgyásza egy kis ridikül volt. A harmadik emeleten, a 342. számú szobát foglalta el. Este hét óra tájban cseppet és a szobaasszonynál két szelet csitrom-fagyaltot rendelt. — Miután a fagyaltot elfogyasztotta, lefeküdt. — Fényolozkor a bérszolga benyitott, hogy felkeltse a lakót, aki meghagyta lent a portánál, hogy ekkor keltsék fel. Szólt hozzá, de nem kapott feleletet. Azonnal értesítették a mentőket, akik csakhamar megérkeztek és konstatálták az öngyilkosságot. Az öngyilkos nő egy cím nélküli levelet hagyott hátra, amelyet a szálloda személyzete talált meg az éjjeli szekrényen. A levélben *Kuncsár* Ilona előadja, hogy egy dr. *Reza* György nevű emberbe volt szerelmes, akivel több mint egy éve viszonya volt, és pár hete a viszonyának következményei kezdtek mutatkozni. A csábító, aki állítólag a *Fehérvári* uton lakik, a faképnél hagyta a nőt. A levélben még azt írta, hogy egyik fővárosi takarékpénztárban pénze van, amelyből vegyenek ki annyit, amennyi a temetéshez szükséges. Külön vegyenek ki harmincz koronát és ezárt vegyenek egy koszorut, amelyet tegyenek a sírba, a koporsója fölé. A Rókus-kórházban, ahol a szerencsétlen nő az első emelet 28. számú termében, a 9. számú ágyban fekszik, állandóan eszméletlen állapotban fekszik. Ezért sem a gyomrát nem moshatták ki újra, se kihallgatni nem lehet. Ha mérget ivott, ugy valószínűleg morfiurnól van szó, azonban az sincs kizárva teljesen, hogy erősen epileptikus és hisztérikus nőről van szó.

— **A szublimát.** Ma délelőtt tizenegy órakor történt, hogy a *Rottenbiller*-utca 29-a szám alatt *Henczmann* Margit 45 éves hajadon vasúti tisztviselő nő ismeretlen okból szublimáltat megmérgezte magát. Súlyos állapotban vitték a Rókus-kórházba.

— **Letartóztatott tolvajbánda.** A rendőrség ma letartóztatta *Balog* Vince 18 éves, *Biber* Sándor 18 éves, *Mágoz* Lajos 14 éves cigányzenészeket és *Zimmermann* Ferencz 20 éves napszámot, akik tolvajbándát alakítottak. A főváros utcáin rendszeresen fosztogatták az élelmiszereket és borokat szállító kocsiakat, továbbá *Munka* Jánosné *Liliom* utca 32. szám alatti kávéméréséből ellopott 200 koronát. A rendőrség a nyomozás során megállapította, hogy a fiatal tolvajok a lopott holmit *Komáromi* Pál Angyal-utcai kávésnak adták el. A rendőrség házkutatást tartott *Komárominál*, akinek pénzében temérdek kávéházi czikkeket, különféle liköröket és borokat találtak. *Komáromi* Pált orgazdaság címén szintén letartóztatták.

— **Eg az ecsedi láp.** Szatmárról jelentik: Az ecsedi láp a *Halmos-tanya* körül napok óta nagy területen ég.

— Repülés Fiume és Abbázia között. Egy párisi repülőgépgyár Fiumében e hó 14-én és 15-én az általa gyártott repülőgépekkel felszállásokat rendez. A repülési produkciókra nagyban készülnek Fiumében. Lesz távolsági, magassági és időtartam repülés. A távolsági repülés Fiume és Abbázia között lesz. A városi tanács a produkciók sikere érdekében messzemenő támogatást helyezett kilátásba.

— Az utolsó negyvennyolcas honvédtiszt. Dunszt József volt 48-as főhadnagy tegnap este nyolcvanhét éves korában meghalt. Kecskeméten ő volt az utolsó negyvennyolcas honvédtiszt. Ifjúkorában Pesten állt be nemzetőrnek, harcolt Perczel és Bem alatt Ozoránál és Világosnál is. Magas kora ellenére mindvégig erőteljes és mindenképp kedvelt alakja volt a városnak.

— A gyilkos gőzprés. A szombathelyi Pohl-gépgyárban rémes szerencsétlenség történt ma délután. Hujber István 17 éves és Hujber János 20 éves oladi születésű munkások még két társukkal együtt a 300 métermáza súlyú gőzprés körül foglalatostoktak. Nem tudni hogyan és milyen okból, a két testvér a prés alá került. A prés lenyomódott és a két szerencsétlen munkást teljesen összelapította. A katasztrófa színhelyén azonnal megjelent Bárdossy ügyész Auer vizsgálóbíróval és Vörös rendőrkapitánnyal, hogy kit terhel a mulasztás a szerencsétlenségért.

— Felrobbantott leány. Turin egy külvárosában bucsun táncmulatságot rendeztek. Egy legény a tánczó leányok egyikére dinamitpatront hajított, amely felrobbant és megölte a leányt. A gyilkost nem lehetett kézrekeríteni.

— Felgyújtott gabona. Báró Dániel Ernő kráviszigeti pusztáján ma nagy tüzvész pusztított, melynek következtében nagy tömeg keresztekbe rakott buza égett el. A kár mintegy 12.000 korona. A tűz állítólag grujtogatásból keletkezett.

— Életunt tanár. Kassán Ziegler Gizella tanár. A női gazdasági iskola kertjében ma délután revolverrel öngyilkosságot követett el. A 35 éves hajadon, Ziegler Gizella rendkívül idegbajos volt s tettét valószínűleg egy idegrohamában követte el. Életveszélyes sérülésével a kórházba szállították. Ziegler Gizella édesanyja szintén öngyilkossággal vetett véget életének annakidején.

— Kiásvott kőkoporsó. A Bécsi-ut 166. szám alatt ma délelőtt a Viktoria téglagyár telepen, ásatás közben egy római korszakbeli kőkoporsóra akadtak. Az értékes leletről értékesítették a Nemzeti Múzeumot, amely holnap veszi át a leletet megőrzés végett.

— A fuvaros és kocsis. Ma délután hat óra körül a Garay- és Bethlen-utak sarkán Fuchs József fuvaros és kocsisa Balogh Sándor összeverekedtek. Eközben Balogh Fuchst egy éles késsel fültöven szurta. Súlyos sébével a Rókus-kórházba vitték. Baloghot letartóztatták.

— Ebzárlat. A II. kerület területén egy eben a veszélyes hatóságilag megállapították, miért is a kerület elöljárósága 1910. évi augusztus hó 29-dik napjáig a kerület egész területére ebzárlatot rendelt el. Ez alatt az idő alatt valamennyi ebet otthon megkötve kell tartani, az utcákon pedig harapás ellen, biztos szájkosárral ellátva, pórázon kell vezetni. E rendelet ellen vétőket 200 koronáig terjedhető büntetéssel, behajthatatlanság esetén pedig megfelelő elzárással büntetik.

— A hamis eselédkönyves tolvaj eseléd. Egy hónappal ezelőtt Drexler Józsefné, Özner Cecília, rosvott multu, a fővárosból kitiltott tolvaj. hamis eselédkönyvvel beszegődött Kocs Mihályné varrónőhöz a Sándor-utca 32. számú házába. Néhány napi szolgálat után ellopta a varrónő 1500 koronáját és több ezer koronát érő ékszereit, aztán megszökött. A rendőrség értesült, hogy Drexlerné Zimonyban tartózkodik és táviratban kérte a zimonyi rendőrséget, hogy a tolvaj eselédet tartóztassa le. Drexlernét tegnap Zimonyban le is tartóztatták és ma Budapestre hozták az ügyesség börtönébe. Drexlerné az elloptott ékszereket nagyobb vidéki városokban elzálogosította.

— A marólugos leves. Ma reggel megjelent a főkapitányságon Schinagel János napszámos és bejelentette, hogy a Szegeci-utca 6. számú lakásán tegnap este a felesége meg akarta mérgezni. Schinagel már régebbi idő óta feszült viszonyban él a feleségével. Kővér Borhala 28 éves napszámosnővel, aki többször hangzott, hogy férjét elteszi láb alól. Tegnap este Schinagel a munkából ment haza és az asszony levest talált eléje. A férj csak pár kanállal evett, amikor észrevette, hogy a levesnek gyanús íze van. Nagy gyomorégést érzett és elsieltett egy közelben lakó orvoshoz, aki marólugmérgezést konstatait. A férj erre a megmérgezett levest félretette és magával hozta a kapitányságra. Itt megállapították, hogy a levesbe marólugot kevert valaki. Schinagel a feleségét gyanúsítja és feljelentette az asszonyt. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

— Tüzek. Ma délelőtt Szalay Gyula Perczel Mór-utca 2. szám alatt levő olajkerekedésében tűz támadt. Mielőtt nagyobb veszedelem támadhatott volna, a tüzet az V. kerületi tűzörség eloltotta. — Ma délután a Ferencz József-téren egy csukorkás bódében Bogány Gizella elárúsító gyorsforralón kávé melegített. A gyorsforraló felborult és a bódé tüzet fogott. A járókelő közönség eloltotta a tüzet.

— Életuntak. Tegnap délután Ujpesten, az Árpád-ut 16. számú házban Patay Jenő 17 éves asztalosnőzöcske marólugot ivott. A gróf Károlyi-kórházban ápolják. — Ma reggel a Royal-szállodában Rajz Julianna takarító nő marólugot ivott. A mentők a Rókus-kórházba vitték. — Ma reggel 9 órakor a Saigótarjáni-uton levő vasúti hidról egy 20—22 évesnek látszó munkáskülsejű férfi leugrott a hid alatt elvezető vasúti vágányokra. Életveszélyes sérüléseket szenvedett. A Rókus-kórházba szállították. — Ma délelőtt Mayercsik Györgyné, született Szily Anna 26 éves mindenes a Margit-hidról a Dunába ugrott, de a Súlyos hajó személyzete kimentette. Az életunt asszonyt a Rókus-kórházba vitték.

— A Jardin de Paris igazgatósága a magyar kabaret művészi vezetőjévé Gábor Andort, a jeles kabaretíró szerződtette. Az új direktort lelkes, kitűnő művészi gárda veszi körül, többek között: Kornai Berta, Németh Juliska, Ferenczy Károly, Keleti Juliska, Kökény Ilona, Sajó Géza, Kövály Gyula, akik már elszereztek a nagystílus kabaretéhez. A siker és nívó biztosítékai ezek a nevek, amit bizonyára melegevéssel veszt tudomásul a Jardin de Paris törzsközönsége, amely igen megszerette és meg is becsülte ezt a szép és érdekes hegyet. Estéről-estére telt házak előtt pompás előadások folynak s a sikerben szívesen osztoznak a magyar művészekkel a németek, francziák, angolok, köztük Lucy König, a kabaret divák gyöngye, Richard Godai, ez a finom, bájos színész és Jules Boesch, a telivér párisi, akinek mókái agyonkacagtatják az embert.

— Prince Charles bucsuja. A Beketow-czirkusban fellépő csodamajom e héten bucsuzik Budapest közönségétől, amelynek kedvence lett. Még soha ilyen idomítást látni nem lehetett. A természetudományi társaság egyik tudós vezérének, a minap megjegyezte: — Ez a látványosság csodálatos és megdöbbentő, mert ez nem idomítás, ez tanítás, oktatás, mint ahogyan a gyermekét oktatjuk. Ez a majom egy csodagyerek, az emberi nyelvet érti, csak éppen beszélni nem tud. Prince Charles, aki minden előadásán valami újat produkál, innen Párisba megy. Az e hó 28-iki, csütörtök délutáni előadás lesz az utolsó családi előadás, melyen a csodamajom félélyárak mellett látható. Bucsuzik azoknál a júliusi műsor egy része is. Minden előadásán fellépnek Jack Bartzen az idomított oroszlanokkal, Romani fuvóhangszerművészek, Károly testvérek, a legjobb magyar zokók, Joe és Tomi, a magyarul beszélő bohócok, az Adas-csoport, csodálatos erőművészműtányaival, Marguerite de Persky, a bájos iskolalovarnő és az egész szerződött nagy műsor, melyhez hasonlót a világ egyetlen cirkusza sem tud felmutatni. Figyelmeztetjük a közönséget, hogy a Beketow-czirkus jegyei csak két helyen: a Hirsch-féle dohányagyűjtőszédesben (Andrássy-ut 19.) és a cirkusznál kaphatók.

— Halálhíradás. Szentkirályi László szakács-í ref. lelkész cete 73-ik évében hosszú szenvedés után elhunyt.

— Özv. hodosi Hodossy Imréné, mérki Piller Anna életének 68-ik évében jobblétre szenderült Kiszáron.

Ma temették el a farkasréti temető halottasházából rendkívül nagy részvét mellett Dolozselek Gusztávné, született Paduch Saroltát, Paduch József kir. tanácsos pénzügyminisztériumi főigazgató leányát. A gyászoló közönség sorában ott voltak Teleszky János államtitkár, Lukács Sándor, Madarassy Gábor, Márffy Ede, Schreiber Viktor, Margittay József miniszteri tanácsosok, Szerdahelyi Jenő, Venczel Gusztáv, Vértessy Sándor, Agoraszó Miklós osztálytanácsosok, báró Splényi Ernő, báró Pongrácz Jenő miniszteri titkárok, Dész Zoltán volt államtitkár, Solyom Jenő, La Borda Sándor, Piegli Károly, báró Natpor pénzügyi főtanácsosok, Bekeffy és Urziny pénzügyi tanácsosok, Christian János aligazgató, Fehér Vilmos államnyomdai aligazgató, Bartha pénzügyi tanácsos, Ploschek nyug. miniszteri tanácsos, a pénzügyminisztérium fogalmazói karának számos tagja, a segédhivatalok tisztviselői és alkalmazottai teljes számban sat. A sírhalmot a koszorúk egész halmaza lepte el.

x Ha őszül a haja, használja a Stella-vizet Ara 2 K. Kapható egyedül Zoltán B. gyógytárban, Budapest. V. Szabad-ág-tér.

x Szép a bajusz Hajdusági pedróvel

x Fodor-féle vivóterem a Koronaherczgete 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x Bob hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Fedák Sári a Budai Szinkörben. Érdekes vendég szereplés a jövő héten a Budai Nyári Színházban. Kecsenyi színigazgatónak sikerült két estére megnyernie Fedák Sarit, a népszerű primadonnát, aki kedden, augusztus 2-án a „János vitéz” czímű szerepében, szerdán, 3-án pedig „Az elvált asszony” Gonda szerepében fog fellépni a Budai Szinkörben. A művésznő vendégjátékaira mérsékelt felemelt helyárak mellett már válthatók jegyek a Budai Szinkör nappali pénztáránál és a jegyirodáknál.

(*) Elhunyt orosz festő. Archip Kuindshi, az ismert orosz tájképfestő Péterváron meghalt. Kuindshi a híres Auvazovszkinak volt a tanít-

ványa. Benne az orosz művészet egyik legnagyobb és legmodernebb képviselőjét vesztette el. Művei közül az „Éj a Dnjepernél” és „Az elhagyott falu” világszerte ismeretesek.

(*) A Nemzeti Szalon téli tárlata. A Nemzeti Szalon művészeti egyesület téli tárlatát december havában rendezik s a tárlatra beküldendő műveket a műtárosi hivatal december 5., 6., 7-én veszi át. A később érkező műveket nem bocsátják jury elé. A tárlaton a következő díjak kerülnek kiosztásra: 1. Özvegy csantavéri Torley Józsefné 400 koronás díja, amelyre a fővárost és a környékét megőrkítő képzőművészeti alkotások pályáznak. 2. Nemes Marcell királyi tanácsosnak 500 koronás díja, amelyre kizárólag figurális művek pályáznak. A díjakat választott jury ítéli oda, amelynek megalkotására minden művész tartozik műveivel egyidejűleg hét olyan művészre, akik tagjai a Magyar Képzőművészek Egyesületének, szavazatát leadni. A szavazólapok zárt borítékban, kívül a művész sajátkezű aláírásával ellátva, postán küldendőek be a titkári hivatalba.

(*) Ballettáncosnői — tragika. Rubinstein Ida, az orosz ballet híres és szép táncosnője, aki jelenleg Párisban vendég szerepel, a drámai színpadra lép. Végkép visszavonul a ballettől, a nyár hátralevő részét új hivatásának előkészítésére szenteli és még a télen bemutatkozik a párisi publikumnak új minőségében. Ő fogja kérdni d'Annunzio új darabjában, a Szent Sebestyén mártíromságában és Wilde Oszkár „Salome”-jában a női főszerepet.

Előkelő hölgyek
amerikai porcellán porcelán
használnak.
Az eredeti doboz letéjen a Yes szócikla áll.

FŐVÁROS.

(*) A mérnöki személyzet beosztása. Dr. Bárczy István polgármester a legutóbb megtartott mérnöki választás folytán intézkedett a mérnöki személyzet új beosztásáról. Az újonnan megválasztott műszaki tanácsosok, főmérnökök és mérnökök, valamint segédmérnökök is legnagyobb részben megmaradtak eddigi helyükön. Változás inkább csak a kerületi mérnökök sorában történt, amennyiben Witkovsky Lajos főmérnököt az I. kerületi elöljáróságtól a IV. kerületi elöljárósághoz, innen ifj. Klímko Mihály segédmérnököt a mérnöki hivatalhoz, innen Halász András segédmérnököt az I. kerületi elöljárósághoz helyezték át. Ugyanebből az alkalomból a polgármester, tekintettel a középítő-igazgatónak egy előterjesztésére és arra, hogy az egységes vezetés és egyöntetűség tekintetében hiányok mutatkoznak, főlhatalmazta a középítő-igazgatót, hogy a kerületi elöljárók hatáskörének érintetlenül hagyása mellett a kerületi műszaki személyzetet havonként legalább egyszer, de szükség esetén többször is, értekezletre hívassa össze a követendő egyöntetű eljárás megállapítása végett.

(*) A svábhgyi villamos. A Budapesti Közuti Villamos Vaspálya Társaságot a kereskedelemügyi miniszter még a szentendrei vasutnak villamos vasutává való átalakításakor, vagyis 1908-ban, kötelezte arra, hogy a svábhgyi Étvös-szoborig villamos vasutat építsen. A társaság be is mutatta a vonal terveit, azonban ezeknek megvalósítását az érdekelt telektulajdonosok kívánásai hátráltatták. Most visszatért a társaság eredeti terveire, amelyeket a fővárosi szakhivatalok már átvizsgáltak és amelyekhez egyhangulag hozzájárultak. Az új vonal a farkasréti vonalról kiágazólag a Torlágyi- és a Denevér-ut irányában vinne föl a svábhgyi Étvös-szoborig. A tervezet szerint a közlekedést közvetlen kocsiokon fogják lebonyolítani, a kocsikat a pályameredekebb részein külön és ezlára készült villamos fogasmotorok fogják feltolni. A tervezet legkisebb kerül a főváros tanácsa elé.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Ügyvédjelöltek az igazságügyminiszter javaslata ellen. Az Ügyvédjelöltek Országos Egyesülete elhatározta, hogy nagygyűlést hív össze azon célból, hogy az ország ügyvédjelöltjei az igazságügyi reformmal szemben egyöntetű állást foglaljanak el. Az egyesület a nagygyűlés idejét a vidéki kiküldöttekkel egyetértőleg f. évi augusztus 21-ének délelőtti tíz órájára tűzte ki s arra ez uton is meghívja a kartársakat, hogy részvételüket mielőbb bejelenteni sziveskedjenek. A vidékiek 30 százalékos vasúti kedvezményben részesülnek.

§ A Wekerle-kormány sajtópöre. Habár Mihálynak „A Wekerle—Kossuth-kormány panamá” című röpiratával ma foglalkozott a budapesti büntető törvényszék vádtaácsa Langer Jenő tá-

lai bíró elnöklésével. A röpiratnak *Wekerle* Sándor volt miniszterének ellen irányuló részét az esküdtbírósg tudvalegleg már letárgyalta. Nemrégiben az ügyészség vádiratot adott be a röpiratnak *Kossuth* Ferencet, *Szterényi* Józsefet, *Darányi* Ignácot, *Andrássy* Gyula grófot és *Apponyi* Albert grófot érintő részei miatt. A vádirat ellen *Habár* Mihály képviselőiben *Gál* Jenő dr. védő kifogásokat adott be. Ezek a kifogások kerültek ma a vádtanács elé. A vádtanács *Uzonyi* kir. ügyész és *Gál* Jenő védő felszólalása után *Habár* Mihályt mind az öt pánaszos sérelme elkövetett nyilvános rágalmas miatt vád alá helyezte. *Gál* Jenő védőnek az ügyek egyesítésére vonatkozó kérelme dolgában a vádtanács nem határozott, hanem ennek a kérdésnek eldöntését az esküdtbírósg hatáskörébe utalta. Miután most már *Habár* Mihály jogerősen vád alá van helyezve, a kir. ügyészség legközelebb indítványt tesz a főtárgyalás kitűzése iránt. A tárgyalást valószínűleg az október havi esküdtbírósi ciklusban fogják megtartani.

§ **Istenes Horváth nem jut a pénzéhez.** Megírtuk, hogy az igazságügyminiszter 4300 korona kártérítést állapított meg az ártatlanul elítélt Istenes Horváth Jánosnak. Mint Hódmezővásárhelyről írják, ezt az összeget 2000 korona erejéig bíróság letiltották Horváthot az alapperben dr. Wilhelm Arnold hódmezővásárhelyi ügyvéd védte, akinek védődíját 2000 koronában állapította meg a bíróság, egyelőre azonban csak papíron, mert azt behajtani nem lehetett. Most azután, amint értesült a védőügyvéd a kártalanítási eljárásról, első dolga volt érvényesíteni a követelését. A bírósági letiltó végzés egy napon érkezett a kártérítés összegének megállapításával. Istenes Horváth János szabadulását szeptemberi ügyvédjének, dr. Balassa Árminnak köszönheti, aki a perújítást végezte.

§ **Bankdirektor a fogházban.** Néhány héttel ezelőtt nagy szenzációt keltett Temesváron Adler József, a temesvári belvárosi takarékpénztár igazgatójának ügye, akit csalárd bukásért letartóztattak. A temesvári tábla ma Adler vizsgálati fogságának fenntartása mellett döntött.

SPORT:

Kottingbrunni versenyek.

— Hetedik nap. —

Handicapek napja lesz a holnapi, mert hét futam közül nem kevesebb mint öt súlyelosztó verseny, minek következtében igen tág tér nyílik a legkülönbözőbb kombinációkra, ami handicapeknél rendszerint elő szokott fordulni. Ha a nevezési listán feltüntetetteknek csak a fele indul is, nagyon szép mezőnyök lesznek az egyes futamokban, mert a legkisebb nevezés egy konkurrenciára nyolc és ezen körülmény folytán már eleve is biztosítottak látjuk a holnapi program sikerét, különösen akkor, ha a napok óta tartó eső napos idő váltja föl.

Főzárma a napnak a 10.000 koronával dotált *Kottingbrunni nagy handicap*, melynek 2000 méter távjára 22 lónak van még indulási joga. Ezeknek nagyobb része starthoz is fog állani s az értékes súlyelosztó verseny — mint minden évben — idén is egyike lesz a legizgalmasabb vetélkedéseknek. Valószínű indulók ezek: *Vampyr* v. *Lappalie* (Hewitt), *Gracieuse* (Miles), *Gánna* (Pretzner), *Topper* (Heidt), *Taranto* (Cockeram), *Xenos* (Vivian), *Pantagruel* (Fergusson), *Setétkapu* (Gulyás), *Integrity* (?), *Hüon II.* (Smutny), *Malinka* (Guttmann), *Iram* (Abos), *Téte de Chien* (Izmányi). Kedden abszolút remek futása alapján *Malinka* lett a verseny favoritja s ezt a bizalmat nem is mondhatjuk alpanélkülnek, mert a *Gaga-kanca* 43 kilóval igen jól áll a skálában. Azonban számára a versenyt elintézetnek nem mondhatjuk, mert több chanceos ló nevével is találkozunk a népes listán. Ilyenekül felemlíthetjük *Lappalie*-t, mely legutóbbi futásánál a bécsi nyári meetingen igen figyelemreméltóan szerepelt horribilis súly alatt, a harmadik helyet vitetván el az akkor nagy formában levő *Dorian Gray*-tól. A verseny pickje *Gracieuse*. A *Falb-kanca* — mint tavalyi futásaiból is láthatjuk — ily időtájt abszolút legjobb futásait s a legjobb handicap-lovakat hagyta maga mögött. Súlyos elg kedvezőnek mondható és így könnyen megcsehetik, hogy nevéhez fog fűződni a győzelem. *Gánna* ugy látszik már nem a tavalyi, mert ideai szereplésével sohasem tudta magára vonni a

figyelmet, habár nem egy alkalommal elég kedvezően állt sulyban. Hogy mégis kombinációba vesszük, ezt istállójának mindinkább emelkedő formája alapján tesszük, mert ha a *History*-mén kiheverte már hosszu ideg tartó betegségét, szinte verhetetlennek tartjuk ebben a társaságban 51½ kilójával. *Xenos* idén mindig híven kifutotta formáját s a táv is teljesen megfelelő neki s ezért vele is számolnunk kell. *Pantagruel* fogja a *Springer*-istállót képviselni. A *Beregölgly*-mén mindig nagyra volt tartva istállójában, de idén még nem váltotta be a bizalmat, ha volt is egy-két szép futása. A többi résztvevő mindegyike nagy meglepetést okozna győzelmével. Mi úgy vélekedünk, hogy a díj sorsa *Gánna*, *Lappalie* és *Pantagruel* között fog eldőlni, azonban nagy chanceot adunk *Xenos*-nak is.

Nagyon szép verseny lesz a *Guntramsdorfi* díj is. Az 1200 méteres versenyt alighanem *Bougre* nyeri meg kedvező sulyával, habár a most egy-másután győzelmeskedő *Gounod* nagyon meleggé teheti számára a győzelmet. Nagy esélye van még *Sénéchal*-nak és *Kamp*-nak is.

Jelöltjeink:

- I. *Vacant*—*Palkó*
- II. *Gyere* rózsum—*Ever ready*
- III. *Pougre*—*Gounod*—*Sénéchal*
- IV. *Pantagruel*—*Lappalie*—*Gánna*
- V. *Springer-ist.*—*Rampur*—*Frauculein*
- VI. *Magon*—*Armand*—*Dsidás*
- VII. *Pretzner lov.*—*Gulyás lov.*

MUSCHONG-BUZIASFURDO
BÜZIASI PHÖNIX ASVÁNYI VIZ
BAKTERIUMMENTES természetes ásványvíz
 ÜDÍT GYÓGYÍT. Kapható mindenütt
 Budapesti főraktár: Eötvös-utca 44. Telefon 86-5P

KÖZGAZDASÁG.

A Pénzüntézetek Központi Hitelbankjának újabb alaptőkeemlése. A Magyar Pénzüntézetek Központi Hitelbankja Részvénytársaság október 27-én fenyéri *Zádor* Lajos kir. tanácsos elnökle alatt igazgatósági ülést tartott, amelyen Gyenes Lajos vezérigazgató beszámolt az intézet alaptőkéjének 5 millió koronáról 10 millióra való felemeléséről, amely teljes sikerrel járt, úgy hogy a szindikátus megalakítása, melyet annak idején az esetleg fennmaradó részvények átvételére terveztünk, szükségtelemmé lett. A társaság teljesen befizetett alaptőkéje 10 millió korona. A kibocsátással kapcsolatban a Központi Hitelbank kötelekéhez tartozó intézetek száma 465-ről 667-re emelkedett. Tekintettel, hogy naponként jelentkeznek új intézetek, s a Központi Hitelbank nagyfontosságú érdeke, hogy mentül több intézet csatlakozzék kötelekéhez, gondoskodás történt arról, hogy 1—2 nagyrészesen a jelentkezők készére a szükséghez képest néhány darabot átengedjen. Az intézet gyors fejlődése, összeköttetéseinek folytonos terjeszkedése arra indította az igazgatóságot, hogy a jövő tényleges kereteit már most kijelölje, miért is elhatározta, hogy repdkivüli közgyűlést hív egybe s annak javaslatba hozza, hogy az alaptőkét 10 millió koronáról 20 millió koronára emelje fel s bizza meg az igazgatóságot, hogy alkalmas időben az új tőkét egészben, vagy részben jegyzésre bocsáthassa.

A városok közlelemzése érdekében. A vidéki nagyobb városok közlelemzésének észszerű ellátása több irányú berendezkedést igényel, főleg abból a szempontból, hogy a mezőgazdasági termékek menél rövidebb uton jussanak a városi fogyasztókhoz és hogy a fogyasztási cikkeknek az értékesítésére való szállítás és raktározás közben való romlása vagy minőségbeli csökkenése lehetőleg mérsékeltesse. Jelentékeny nehézsége egyfelől a vidéki városok közlelemzésnek, másfelől a kiállítás vágóállatoknak megfelelő külön hely biztosítása és így a tenyésztő a vásárokon nem találja meg vágásra szánt állatainak biztos értékesítési helyét, hanem kénytelen a vágásra szánt állatait a más czélokra szánt állatokkal egy tömegben tartani. Ez úgy az eladókra, mint a vásárlókra nézve

költséges és időt rabló. Első teendő volna a czél érdekében, hogy a városok a tisztán levágásra szánt állatoknak a vásártéren külön elkülönített helyet jelöljenek ki és azt a szükséges berendezésekkel lássák el. További teendő volna a könnyen romlandó élelmiszerek; hus, leölt baromfi és házi-nyul, tojás, tej és tejtermékek, zöldség, zöld füzelék, nyári és téli konzerváló raktározásának rendezése, ami a szegényebb néprétegek érdekei szempontjából szintén a városi hatóság közrehatását igényli, hogy a berendezések és azok üzemeltetése a szegényebb néprétegek közlelemzését ne drágítsa, hanem olcsóbbá tegye, vagy legalább is biztosítsa azt, hogy a szegényebb városi fogyasztó is megfelelő áron egészséges és jöminőségű táplálékhoz jusson. Ezen szempontok által indítva határozta el a földmívelésügyi miniszter, hogy a mezőgazdasági termékeknek a város fogyasztásába való bevezetésére nézve ezen fontos berendezéseket, tekintettel azoknak a mezőgazdasági érdekek szempontjából is nagy jelentőségére, anyagi és erkölcsi támogatásában fogja részesíteni. Tudomásunk szerint több nagy vidéki város meg is indította a mozgalmat az ily irányú berendezkedés megvalósítása érdekében.

Izgalmas napok a newyorki tőzsdén. A newyorki tőzsdén tegnap valóságos pánik volt s az egyes értékek ára 2—3, sőt 7 dollárral csökkent. Az üzleti forgalom is megakadt s csak nagy nehezen tudott újból erőre kapni. A lebonyolítások óriási arányokat öltöttek s úgy látszott, mintha mindenki igyekezett volna szabadulni köteleteitől. A nagyobb bankok látván azt a fejletlenséget, amely urrá lett a tőzsdén, a piacra dobott értékeket összevásárolták s ezzel aztán sikerült nagy nehezen megakadályozni a katasztrófát. De még így is óriási veszteségekkel zárult a tegnapi tőzsdénap; egyes spekulánsok egész vagyona egy nap alatt elveszett. A pánik felidézésében nagy része volt az előző napok erős árhullámzásának, amelynek következtében a kisemberek nagymennyiségű értéket dobtak a piacra. A helyzet rosszabbodásához hozzájárult az is, hogy a bankok a lombard-kölcsönöket megszorították, ami a baisse-mozgalmat vezetőinek dolgát rendkívül megkönnyítette s ezek alapján ki is használták a helyzetet. Valószínű, hogy má már nyugodtabb lesz a tőzsde, mert az aczéltőrszt, amelynek negyedévi üzleteredménye a tőzsdégre hozta negyedévi mérlegét, amely szerint — amint azt egy ma érkezett newyorki távirat jelenti — az aczéltőrszt törzsrészvények után — mint a múlt évben — most is 1¼% negyedévi osztalékot fizet. Az egész múlt évben az összes osztalék a rendkívüli osztalékkal együtt 4% volt. Az elsőbbségi részvények után a rendes 1¼%-os osztalékot fizetik. E a jelentés bizonyára esendesebb mederbe tereli a tőzsdét.

A Reichsbank — a berlini tőzsdén. Németország jegybankja, a Reichsbank, eddig csak ügynökök által volt képviselve a berlini tőzsdén. Tőzsdéjeit az ügynökök végezték. De ezental épp úgy, mint az Osztrák-Magyar Bank, a Reichsbank is, saját tisztviselőivel fogja végezteni a tőzsdéi megbízásokat, nem pedig ügynökökkel, akik a Reichsbank tőzsdéi forgalmát közvetítették. — Augusztus 1-én a bank már saját alkalmazottait küldi a tőzsdére.

A félévi mérleg. A pénzüntézetek első féléve június 30-án véget ért, a mérleg el is készült s vezető pénzüntézetek közül a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* augusztus első hetében igazgatósági ülést tart, amelyen a félévi mérlegét megállapítják. A *Jelzalog-Hitelbank* igazgatósága is a jövő héten tartja azt az ülést, amelyen a félévi mérlegét meg fogják állapítani. A *Magyar Általános Hitelbank*, mint minden évben, az idén is augusztus közepén fogja nyilvánosságra hozni félévi mérlegét.

Az országos közlekedési tanács tagjai. A kereskedelemügyi miniszter *Angyal* József, *Nyegre* László, *Szűllő* Géza, *Várossy* Vilmos és báró *Vojnits* István országgyűlési képviselőket, továbbá *Horváth* Elemér miniszteri tanácsost, a hitelbank igazgatóját, *Klein* Gyulát, ugyanzen intézet igazgatóját, mint a magyar keleti tengerhajózási részvénytársaság igazgatósági tagját, *Bázy* József és dr. *Stettina* József államtitkárokat és *Kenessey* Kálmán miniszteri tanácsost az országos közlekedési tanács tagjaivá meghívta. *Beothy* László, báró *Daniel* Ernő, *Heltai* Ferenc, *Láng* Lajos, *Pereszt* Dezso és báró *Vojnits* István országgyűlési képviselőket egyúttal a tanácsban működő tarifabizottság tagjaivá is kinevezte és *Kenessey* Kálmán miniszteri tanácsost a tanács hajózási osztálya alelnöki teendőinek ellátásával bízta meg.

Milyen lesz a termés? Ismételt megemlékeztünk már arról az ellentétéről, amely a termésbecslésben a gazdák és a földművelésügyi miniszter között van. A gazdák t. i. jóval kevesebbre becsülik az idei termést, mint a földművelésügyi minisztérium, aminek nyíltan kifejezést is adtak lapjaikban. Érthető érdeklődéssel várja tehát a közgazdasági világ a minisztérium holnap kiadandó jelentését, vajjon az elmúlt hetek rossz időjárása után is fentartja-e a miniszter az 54 millió mm-ás buzabecslést? Az eddig kiszivárgott hírek szerint, — nem. Annyira nem, hogy a *holnapi miniszteri becslés az idei termésnek igen jelentékeny hanyatlásáról fog beszámolni*. Egyik félhivatalos estillap ugyanis ma a következőket jelenti:

„Egyenesen lesújtó az a feltétlen biztos helyről jött értesülésünk, hogy éppen az ország legtermékenyebb gabonatermő vidékén, amelynek mindig döntő szerepe jutott a termelt gabonamennyiségben, a Bácskában, Duna-Tisza közén, a Bánáttól a legszembetűnőbb ez a nagy különbség és legnagyobb a romlás. Értesülésünk arra is kiterjed és ez talán eddig egyedülálló eset, hogy ugyanazon határban fekvő földeken is kétféle a termés. És hogy a szenzációs érdekesség még nagyobb legyen, arról is tudomásunk van, hogy az idén a jól és mélyen megszántott, kitünően megtrágyázott földeken, az ugynevezett uradalmi földön, hasonlíthatatlanul rosszabb a termés, mint a kevésbé megmunkált parasztföldeken. Ennek pedig az a magyarázata, hogy a jól megmunkált uradalmi földön nagyon sűrűn, magasan kelt ki a vetés és a szélben, esőben megdőlt a termés és odaveszett, míg a parasztföld ritkább termésé könnyebben bírta a szeszélyes időjárást.”

Ha ez a jelentés tényleg fedi a valóságot, akkor ez az országra nézve olyan súlyos csalódást jelent, hogy annak igen messzeható következményei lehetnek minden téren.

Gazdakör alakítás. Folyó hó 24-én, vasárnap délután a Nyitrai Gazdasági Egyesület molnosi gazdaköre Molnoson a községi iskolában alakuló közgyűlést tartott, amelyen megválasztotta az elnökséget és a tisztikart és az alakítás körül kifejtett buzgóságért *Kolos József* s. lelkésznek jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Sztrájk és munkáskizárás. A kereskedelmi miniszter most adta ki az 1908-ik évben előfordult sztrájkokról és munkáskizárásokról szóló jelentését, amelynek információi és számadatai egyképen érdekesek. A jelentésből látjuk, hogy a munkások és munkaadók harca az utóbbi években erősödő irányt mutat.

A jelentés összehasonlítás okából közli az utóbbi négy esztendő sztrájkjainak és kizárásainak kimutatását. Ebből a következő adatokat reprodukáljuk: 1905-ik év: 335 sztrájk, 5 kizárás; 2154 sztrájk, 94 kizárástól érintett telep; 44.644 sztrájkoló, 5318 kizárt munkás; sztrájkot elveszett 694.148, kizárástól 22.884 munkanap; sztrájk miatt elveszett 2.849.530, kizárástól 84.452 korona munkabér. 1906-ik év: 558 sztrájk, 14 kizárás; 5512 sztrájkoló, 296 kizárástól érintett telep; 56.593 sztrájkoló, 8158 kizárt munkás; sztrájk miatt elveszett 546.159, kizárás miatt 549.971 munkanap; sztrájk miatt elveszett 2.126.252 korona, kizárás miatt 1.614.406 korona munkabér. 1907-ik év: 431 sztrájk, 36 kizárás; 2686 sztrájkoló, 281 kizárástól érintett telep; 37.796 sztrájkoló, 5953 kizárt munkás; sztrájkot elveszett 408.584, kizárástól 210.929 munkanap; sztrájkot elveszett 1.127.402 korona, kizárástól 434.738 korona munkabér. 1908-ik év: 208 sztrájk, 20 kizárás; 1282 sztrájkoló, 498 kizárástól érintett telep; 20.125 sztrájkoló, 4333 kizárt munkás; 271.507 sztrájkot 335 kizárástól elveszett munkanap; 912.653 korona sztrájkotól, 1.205.501 korona munkabér kizárástól vészelt el.

Négy esztendő alatt 1607 munkaviszály fordult elő, amely 183.000 munkást vont magához és három millió negyven ezer munkanaptól és 10.345.000 korona munkabértől fosztotta meg a munkásságot. Hogy mennyi kárt okozott a sok sztrájk és kizárás a munkaadóknak, azt ki sem lehet számítani.

Nézzük már most a sztrájk okait. Munkabéremelésért rendeztek 1906-ban 423, 1907-ben 269, 1908-ban 119 sztrájkot, a munkaidő leszállításáért 1906-ban 239, 1907-ben 129, 1908-ban 54 sztrájkot, május elsőjének megünnepléséért 1906-ban 103, 1907-ben 41, 1908-ban pedig 17 sztrájkot, a bizalmiférfi rendszer elismeréséért 1906-ban 90, 1907-ben 70, 1908-ban 34 sztrájkot. Ezek voltak főbb és leggyakoribb okai a munkaszünetelésnek.

A jelentés teljesen analizálja végül az 1908-ik évben előfordult sztrájkokat iparágak, hónapok, időtartam, munkanap- és munkabérvetésesség szerint és egyáltalán minden oldaláról, aztán pedig

ugyanilyen táblás-kimutatásokat közöl a kizárásokról is.

Magyar koronajáradék a borszlói tőzsdén. Borszlóból táviratozzák, hogy az ottani Heymann és Társa bankár cég folyamodott a borszlói tőzsdéhez, hogy 112.550.000 magyar adómentes 4 százalékos koronajáradékot a tőzsdén jegyeztesse. A tőzsde teljesítette a kérelmet.

Az ipartestületi szövetség tevékenysége. Az Ipartestületek Országos Szövetsége most becsátotta közre az elmúlt szövetségi évben kifejtett munkásságáról szóló jelentést. A jelentés három részben számol be a szövetség működéséről. Külön ismerteti az országos érdekű ipari ügyekre, az ipartestületeket érintő kérdésekre és végül a szövetség belső életére tartozó akciókat és azok eredményeit. Az iparosság politikai érvényesülésére és a választójog reformjára irányuló széleskörű munkálkodás rövid vázlatosa után a jelentés számot ad az ipartörvény revíziója és a munkásbiztosítás reformja, továbbá az adóreform tekintetében tett lépésekről és összefoglalja azokat az adatokat, amelyek az iparosságnak a községi önkormányzatban való terjedését, illetve a Szövetségnek erre irányuló mozgalmára vonatkoznak. A jelentés behatóan foglalkozik a törvényhozás útján szervezendő ipartestületi központ ügyével, amelynek azonban olyan hatáskört szán, amelyet máris betöltenek a kamarák, úgy, hogy az egész mozgalom fölöslegesnek tekinthető. Az ipartestületek központi szervezetét teljesen pótolja a szövetség maga, mely elnökének, *Thék Endrének* vezetése alatt az elmúlt évben is igen nagy súlyú és érdemes munkát végzett a magyar közgazdasági élet hasznára.

A bécsi Goldberger és Pollák-cég bukása. Bécsből jelentik, hogy a hitelezők már összeállították a Goldberger és Pollák-cég tartozásait. A fizetéseképtelen cég összesen három millió nyolcszáz ezer koronával tartozik, ebből 800.000 korona külföldi tőzsdedifferenciákra esik. A tartozásokkal szemben a cég aktív vagyona egy millió kétszáz ezer korona.

Borárverés Budafokon. A budafoki m. kir. pinzemesteri tanfolyamon augusztus 25-én délután 10 órakor borárverés lesz. Az árverésen a vizelezériskolák szőlőiben és az állami szőlőtelepeken termelt borok egy részét adják el. A venni szándékozók az elővezendő borokat augusztus 19-én és 23-án, valamint az árverés napján megjelölhetik. A borok jegyzékét kívánatra megküldi az igazgatóság.

Új vasut. A Kisgunhalas—Dorozsma és Szeged között tervezett vasut ezéjaira Dorozsma 300.000 korona hozzájárulást ajánlott fel.

A „Nemzeti” Balesetbiztosító Részvénytársaság folyó év június havában 822 db balesetbiztosítási kötvényt állított ki, melyek halálesetre 5.923.999 korona, rokkantság esetére 8.621.500 korona és mulékony keresékeptelenség esetén 2735 korona napikártalanításra biztosított összegről szólnak. Nevezett társaság a f. évi január hó 1-től június hó végéig terjedő időszakban 4951 ajánlatot kötvényszerített és pedig 35.625.503 korona halálesetre, 55.049.458 rokkantság esetére és 16.907 korona mulékony munkaképtelenség esetére biztosított összegekkel. Fennmása óta a társaság balesetekért 12.555.045 korona 83 fillér kártérítést fizetett ki.

A papi telek tulajdonjoga. Felmerült esetből kifolyólag elvi jelentőségű határozatban mondotta ki a Kuria, hogy a papi telek tulajdonjoga feletti döntés kizárólag a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik és így nem tartozik bírói hatáskörbe annak elbírálása sem, hogy a papi járandóságot képező telek elbirtoklás útján megszerzetett-e.

Forgalmi hír. Az államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a szentes-tiszaparti vonalon az összeforgalom ismét megnyílt.

Felelős szerkesztő:

FURJESZ LAJOS

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság

Igazgató: **ERDŐS ARMAND**

KASZNÁR NÁNDOR

A Magyar Világ kávéház volt tulajdonosa még tavaly Bécsben átvett

„Grand Hotel National”-t
Wien, II., Taborstrasse 13.

teljesen átépítette, megnagyobbította és mintaszerűen újonnan berendezte, 800 szoba, lift, villanyvilágítás, központi fűtés, a lakosztályok fürdővel ellátva, gyönyörű telikert, zene- és olvasóterem, kitűnő magyar konyha, étterem és kávéház mérsékelt árak mellett All a n. é. közönség rendelkezésére. Telefon, interurban. Villanyos összeköttetés az összes pályaudvarokkal.

Márványmenyasszony-vendéglő

I., Márvány-utca 6. szám.

Remek árnyékos kerthelyiség, az összes előkelőségek találkozó helye. Naponta délben és este rákpörkölt, pörkölt csirke, májusi bowlé. Esténként Balogh Károly népszerű cigányprimás zenekara hangversenyez. — Szeparé. Reggel 3 óráig nyitva. — B. pártfogásért esedez.
Boros Gyula

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, július 27.

A készáruipiaczon ma lanya volt az irányzat. Bőséges kínálattal szemben a malmok nagyon tartózkodók voltak és még a tegnapi rossz árakon sem akartak vásárolni, hanem még rosszabb árakat ígértek. Ezért ma is korlátolt maradt a forgalom, mindössze alig 20.000 q buza kelt el a tegnapiaknál 15—20 fillérrel olcsóbb árkon. A legdrágább eladási ár 10.20 korona volt 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 9.40 korona 78 kilós tiszavidéki, keverékes buzáért. — Egyéb gabonaművek közül a tengeri 5 fillérrel olcsóbb, a többi változatlan. Forgalomba került 800 q rozs 6.85—6.95 koronás árakon, 1700 q zab 6.95—7.50 koronás árakon, 300 q tengeri 5.65—5.72 és fél koronás árakon és 100 q káposztarepce 12.30 koronás áron. A határidőpiacon a mai üzlet mindjárt megugyitaskor lanyhán és a tegnapi zárlatnál némileg alacsonyabb jegyzésekkel indult meg és ugy látszott, hogy ma az árfolyamok csökkenése nagyobb arányokat fog ölteni, mert a kínálat igen sürgős volt, amivel szemben alig mutatkozott valamelyes vételkedv. Ez azonban még sem következett be, mert a forgalom folyamán a kínálat erősen megcsappant, a kereslet pedig fokozódott, mire aztán mérsékelten javultak az árfolyamok. A hangulat az egész üzlet folyamán igen nyugodt maradt, a forgalom pedig szűkarányú volt. Az októberi buza 4 fillérrel a tegnapi zárlaton alul 9.50 koronán indult, 9.46-ig tovább gyöngült, aztán 9.52-ig javult és zárlatkor 9.48 koronán maradt. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképen ma az októberi buza 6 fillérrel, az áprilisi buza 5 fillérrel, az ujtengeri 4 fillérrel gyöngült, az októberi rozs és az októberi zab árfolyama teljesen változatlan maradt.

A készáruipiaczon elkel:

Buza. Tiszavidéki: 100 q 82 k 20.30 K, 100 q 80 k 20.30 K, 200 q 81.3 k 20.30 K, 100 q 80.5 k 20.30 K, 300 q 81 k 20.30 K, 400 q 80 k 20.30 K, 300 q 80 k 20.30 K, 300 q 80 k 20.20 K, 100 q 80 k 19.50 f. sárga, 150 q 80 k 19.05 K f. sárga, 100 q 80 k 20.30 K, 300 q 80 k 20.40 K, 500 q 80 k 19.60 K felső, 100 q 80 k 20.10 K, 300 q 80 k 19.80 K felső, 350 q 79.5 k 20.10 K, 300 q 79.5 k 19.90 K, 400 q 79.5 k 20.— K, 600 q 79.5 k 20.— K, 500 q 79.3 k 20.— K, 300 q 79.5 k 20.40 K, 200 q 79 k 20.20 K, 100 q 80 k 20.20 K, 200 q 79 k 20.20 K, 100 q 79 k 19.80 K, 2400 q 78 k 20.30 K, 300 q 78 k 19.90 K, 150 q 19.90 K, 100 q 78 k 19.60 K, 100 q 78.5 k 19.60 K, 1150 q 78.5 k 20.— K, 100 q 77 k 19.60, 100 q 77 k 18.80 K kev., 200 q 76.5 k 19.25 K, 100 q 76 k 19.25 K, 150 q 76 k 19.20 K felső.

Fejérmegyei: 400 q 80 k 19.60 K, 100 q 79.5 k 19.60 K, 100 q 78.5 k 19.60 K, 300 q 78.5 k 20.10 K, 850 q 76.5 k 19.50 K, 200 q 76 k 19.50 K.

Pestvidéki: 300 q 81 k 20.20 K, 150 q 81 k 19.80 K, 200 q 80 k 19.80 K, 250 q 80 k 19.80 K, 100 q 80 k 19.90 K, 100 q 80 k 19.55 K, 200 q 83 k 19.60 K, 100 q 80 k 19.20 K, 100 q 80 k 19.60 K, 200 q 79 k 19.60 K, 100 q 78.7 k 19.— K, 400 q 78 k 19.40 K, 100 q 77.5 k 19.60 K, 120 q 77 k 18.60 K kev., 200 q 76 k 19.50 K, 850 q 76.5 k 19.50 K, 100 q 76 k 18.10 K üszkös.

Bácskai: 300 q 79 k 19.60 K, 200 q 77 k 19.60 K, 800 q 76.5 k 19.20 K.

Aradi: 100 q 79 k 19.90 K 6.buza.

Káposztarepce: 100 q 24.60 K kp f par.

Rosz: 400 q 13.90 K, 400 q 13.85 K, 200 q 13.80 K, 100 q 13.70 K kp f. p.

Zab: 500 q 13.90 K kpf par uj, 800 q 15.— K kpf. p. 200 q 14.95 K, 100 q 14.85 K, 100 q 14.50 K kpf.

Tengeri: 200 q 11.30 K, 100 q 11.45 K kpf.

A készáruüzlet jegyzéke a mai tőzsdén a követ

Table with columns: Termékcsoport (Buza, Tiszavidéki, Fejérmegyei, Pestvidéki, Bácsági, Bácskai), Mennyiség (kilo, 100kg), Ár (100kg, 100kg). Includes sub-sections for Rózsa- and Zab-irrendű, and Tengeri belöldi új.

Kimutatás

A hazai nyilvános áruraktárak és szövetheti gabonáraktárak gabona és örlemény forgalmáról és készleteiről 1910. július 16-tól július 23-ig.

Large table with columns: Termék (Buza, Rózsa, Árpa, Zab, Tengeri, Liszt, Korpa), Mennyiség, Mérték. Divided into sections: I. Készlet és forgalom, II. Az 1910. július hó 23-án megállapított készletek részletezése, A) Nyilvános áruraktárak, B) Szövetheti gabonáraktárak.

A határidőpiacon kötött:

Délelőtt:

Elforduló kötések (50 kg.-kint) 1910-re: Buza októberre 9.50-9.49-9.51-9.46-9.5-9.48 Buza áprilisra 9.73-9.84-9.81-9.76-9.77.-.

Rózsa októberre 7.12-7.13-7.10-7.16-7.12-7.14, Zab októberre 7.19-7.22-7.21-7.20-7.20-7.20, Tengeri auguszt. 5.57-5.56-5.56-5.56-5.56, Uj tengeri májusra 5.67-5.68-5.64-5.68-5.65

7 óra 30 perctől kezdődő:

Table with columns: Termék (Buza októberre, Buza áprilisra, Rózsa októberre, Zab októberre, Tengeri auguszt., Tengeri májusra 1911-re, Repce augusztusra), Ár (100kg, 100kg).

Budapesti gabonaforgalom.

1910. július 26-tól 1910. július 26-ig.

Table with columns: Termék (Buza, Rózsa, Árpa, Zab, Tengeri, Liszt, Korpa), Erkezett, Elszállított méter mássa.

Értéktőzsde.

A tegnapi depresszió és az előtőzsde megnyitakor beérkezett kedvezőtlen jelentések dacára szilárd irányzattal indult az üzlet és csakhamar élénk forgalom fejlődött. A spekuláció ugyanis a nyugodt politikai viszonyokat, különösen pedig a sima parlamenti tárgyalásokat használja fel spekulációjára alapjául és nagyobb vásárlásokba bocsátkozott. Erre azután emelkedtek vezető értékeink, különösen a Magyar Hitel, a Jelzáloghitelbank és Hazi bank részvények. Közben elvégezték az ultimo prolongációkat, melyek egy keveset drágultak, nagyjában azonban nem sok nehézségbe került az ellátás. Bécsi vásárlásokra emelkedett az Osztrák Hitel és az Osztrák-Magyar Államvasuti részvény is. A helyi piacon is elég élénk volt a forgalom, a készáruüzletben tartottak voltak az árfolyamok.

A déli tőzsde ugyancsak szilárd irányzattal indult, az üzlet folyamán azonban a forgalom gyengülvén, a tendencia is lánghabb lett. Zárlat felé ismét megeléknült az üzlet és az egész vonalon emelkedő szilárd irányzat kerekedett felül, mely átment az utőtőzsdére is, hol minden szokás ellenére ma váratlanul élénk forgalom volt. Az irányzat mindvégig szilárd is maradt és az összes értékek, egyik-másik jelentékenyen is, emelkedtek és a legmagasabb árfolyamon zárultak.

Forgalomba került: Magyar bank 740-746.50 koronán, Lipótvárosi 206.50, Salgó 636-638, Beocsini 693, Ganz-gyár 3630-3635, Drasché 634-638, Schlick 498, Ujlaki 400-402, Aszfalt 205-210-212, Nasici tanningyár 622-624.50, Magyar villamosági 451, Danubius 467.50-469.50, Téglá els. 320-322, Adria 523, Atlantica 279-281 K-n.

Az előtőzsdén előfordult kötések: Osztrák hitel 667.50-668.75, Magyar hitel 846.50 848.25-848, Államvasut 736.50-738.50-738, Jelzálogbank 485-487, Városi villamosvasut 736.50, Hazai bank 314.50-315 koronán.

A déli tőzsdén előfordult kötések: Osztrák hitel 668.50-668, Magyar hitel 848-847, Államvasut 738, Leszámítóbank 567, Jelzálog 487.-, Rimamurányi 687.50, Közúti 724.50-725.50, Városi villamosvasut 376, Hazai bank 314.50-315.

Az utőtőzsdén előfordult kötések: Osztrák hitel 669, Magyar hitel 849.25, Államvasut 738, Jelzálog 487.50, Rimamurányi 686, Leszámító 567, Városi 376, Közúti 725.

Bécsi gabonátőzsde.

Bécs, július 27. (Saját tudósítónktól.) A konzum, amely az utóbbi időben fedezte legsürgősebb szükségleteit, télen s ezért a forgalom szűk keretek között mozgott, mivel pedig gabonaművekben a kínálat növekedik, az irányzat bágyadt lett. Buza 10, rózsa 5 fillérrel gyöngült, takarmányáruk el voltak hanyagolva, de ártartók.

Jegyzetett buza: tiszavidéki 11.35-11.65, uj 10.65-11, bányási 10.25-10.65, mosoni és győri 9.95-10.25, felsőmagyarországi 9.90-10.25, délivasuti 9.90-10.25, márcsfieldi 9.95-10.70.

Rózsa: felsőmagyarországi 7.55-7.80, csepeli 7.55-

7.80, pestmegyei 7.60-7.90, délivasuti 7.50-7.75, magyarországi 7.50-7.75, ausztriai 7.75-7.90. Árpa: maláta 6.40-6.65, takarmány 5.90-6.30. Magyar tengeri 6.10-6.30. Cinquantin 7.80-8.25. Magyar válogatott zab 8.15-8.50 elsőrendű 7.85-8.15, közepes 7.50-7.85.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, július 27. A lángha amerikai jelentésekkel szemben az itteni piac nagy ellenállási képességet mutatott, sőt a forgalom további folyamán helyi visszavásárlásokra általában barátságos lett az irányzat. Államvasuti és alpesi részvények jelentékenyen javultak, magyar hitelrészvény igen szilárd volt. A déli tőzsde megnyitáskor nyugodt volt a forgalom, az árfolyamok tartottak, később a hangulat határozottan barátságos lett, noha Berlinből gyengült irányzatot jelentettek, de márcsfieldől Londonból híre jött, hogy az amerikai tőzsde megszilárdult.

11 órakor: Osztrák hitel 666.50, Magyar hitel 848.50, Államvasut 737, Déli vasut 107.50, Alpesi 738.50, Magyar koronajáradék 93.70, Török sorsjegy 256.25, Osztrák földhitelintézet 1269, Alsóausztriai leszámító-társaság 745.

1 óra 30 perctől: Osztrák hitel 668, Magyar hitel 847.50, Anglo 713.50, Bankverein 545, Osztrák földhitelintézet 1278, Laenderbank 501, Union 615.75, Államvasut 738.50, Déli vasut 108, Dunagőzhajózás 1135, Alpesi 739, Prágai vasút 2774, Rimamurányi 687, Török sorsjegy 256, Orosz járadék 103.75.

Bécs, július 27. (Magyar értékek zárlata). 4 százalékos arany-járadék 112.60, Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 156.25, Magyar hitelbank részvény 847.25, Magyar leszámító és váltó részvény 66.-, Rimamurányi 686.50, Magyar czukoripar 22.40, Adria hajózási részvénytársaság 529.-, Magyar koronajáradék 91.90, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény 9.-, Magy. nyeresem.-kölcs. sorsjegy 24.25, Kassa-Oderbergi Vasutrsz. -, Magyar jelzálogbank 486.-, Magy. kereskedelmi bank -, Az irányzat szilárd.

Bécs, július 27. (Osztrák értékek zárlata). 4.2 százalékos papír-járadék 98.60, 4 százalékos osztrák arany-járadék 116.15, 1860-as sorsjegy 169.-, Osztrák hitel-sorsjegy -, Angol-osztrák bankrészvény 312.75, Bécsi Bankverein 544.75, Osztrák magyar bank 18.37, Déli vasut 107.75, Dunagőzhajózás társ. 11.85 Dohány-részv. 379.-, Cs. k. arany (vert) 113.-, Német bankv. 117.35, Osztr. Lloyd 565.-, 4.2 száz ezüst jár. 93.60 -, Osztr. koronajáradék 93.60, 1864-es sorsj. 325.-, Osztrák hitelintézeti részvény 668.75, Union-Bank 617.50, Osztrák Landerbank 501.-, Osztrák-magyar államvasut 738.-, Elbevolgyi vasut -, Alpesi részvény 741.25, 20 frankos 19.07, Londoni váltóár 240.02, Lípótközd. -, Török sorsjegy 266.25.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, július 27. (Értéktőzsde.) Az itteni piac optimisztikus irányzatát a newyorki tőzsde ellanyhulása lényegesen nem befolyásolta, mert az aczéltörzst kielégítő negyedévi kimutatásaitól kedvező hatása várnak. Ösztönző hatással voltak magánjelentések, amelyek szerint az összes amerikai részvényeseket magába foglaló törzst alakítása immár befejezett dolog, ami a kedvezőtlen amerikai vasjelentéseket is ellensúlyozta. Ennek következtében az árfolyamok kezdetben általában csak csekély csökkenéseket szenvedtek, melyek a további folyamán pótolhatók voltak, mert a piacra kerülő áruk simán vevőre találtak és majdnem befejezett liquidáció dacára tapasztalható pénzösség végül véleményvásárlásokra ösztönzött. Élénkebb üzlet fejlődött ki különösen Canada Pacific és Prinz Heinrich részvényekben, valamint a bányáértékek és villamosági értékek piacán. Osztrák értékek Bécsre szilárdak voltak, amiben magasabb londoni jegyzéseknek is részük volt. A készáruüzlet ipari értékei nyugodtak és részben gyengébbek voltak. Napi pénz 3 százalék és alább, ultimópénz 3 1/2 százalék, magánkamatláb 3 százalék.

Berlin, július 27. Zárlat. (Saját tudósítónktól) Zárlatkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjáradék -, 4 százalékos osztrák aranyjáradék -, osztrák hiteltőzsde 209.10, Déli vasut 107.-, orosz bankjegyek 216.-, 4 százalékos uj orosz kölcsön -, Disconto Commandit 18.-, Dinamittruzst 171.50, Harpeni 191.50, Unifikált török járadék 94.-, 4.2 százalékos ezüstjár. -, 4 százalékos magyar aranyjáradék 94.70, Magyar koronajáradék 92.-, Osztrák-magyar államvasut 157.50, Bécsi váltóár 850.10, Olasz járadék -, Alt. villamos-sági Edison 269.-, Gelsenkircheni 204.40, Laurakohó 174.60.

Advertisement for Igmándi keserűvíz (Igmándi bitter water) by SCHMIDTHAUER-féle. Text: 'Reggelizés előtt fél pohár SCHMIDTHAUER-féle Igmándi keserűvíz'. Includes a small illustration of a bottle.

Frankfurt, július 27. Zárlat. 4,2 száz.-os papírjárdék... 4 száz.-os osztr. ar-jár. 99,05. Magy. ar-jár. 94,60.

Hamburg, július 27. (Zárlat) 4,2 százalékos ezüst járdék 97,40, 1860. sorsjegy 178-.

London, július 27. Angol consol 81,11.

Páris, július 27. (Zárlat) 3 százalékos francia járdék 97,25. Osztr. aranyjárdék 100,40.

Üzleti tudósítások.

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesszévi állatvásár és közbiztonsági igazgatóságától.) Július 27. Előző napi eladott maradvány 818 drb.

„EGYETÉRTÉS”

politikai naplap.

Kiadóhivatal igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

VIZALLÁS.

Table with columns for location (Inn, Duna, Morva Vág, Rába, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Latorca, Laborca, Ung) and date (jul. 26. jul. 27., jul. 26. jul. 27.).

Kivonat a hivatalos lapból.

— Julius 27. —

Kinevezések. A földművelésügyi miniszter Patantyus Béla dr. ideiglenes minőségű fizetéstelen minis...

A pénzügyminiszter Skrabák Géza veszprémi díjtalan pénzügyi számgyakornokokat a tordai pénzügyigazgatóság mellé rendelt...

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Hegyesi Jolán sepsiszentgyörgyi állami tanítóképző-intézet...

Imre modori állami tanítóképző-intézet tanárt jelenlegi minőségében a sárospataki állami tanítóképző-intézet...

Pályázatok. Csongrád vármegyénel irnoki állásra augusztus hó 22-ig, a kolozsvári tudományegyetemen szolgáló állásra szeptember 15-ig...

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése:

Hazánkban tegnap a tengermelléken és az északnyugati határmegyékben előfordult csapadéktól eltekintve...

A hőmérséklet néhány fokkal emelkedett. A maximum 30 fok C volt Komáromban...

Prognózis a következő huszonegy órára:

Változékony, részben szeles idő várható, helyenként zivataros esőkkel és későbbi felmelegedéssel.

(Sürgöny-prognózis: Változékony, zivatárok, később melegebb.)

Table with columns: Állomás, Légnyomás mm. 700 +, A hőmérséklet Celsius szerinti, Szélirány és ereje, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet max. min.

Large financial table with columns: BUDAPESTI ÉRTEKTOZSDE, Mai záró árfolyam, Pénz, Ár, Záloglevelek, Elsőbbségek, Bankok, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalomok, Iparvállalatok, Kőszelvények, Pénznemek és váltók.

KÜLÖNFÉLÉK.

Vártalak...

Vártalak...
Mámort lehelő, sejtelmes éjen
Szikrázó csillag rajzott az égen,
Reszkető illat tikkadt a légben,
Epedő vágytól gyötörve égtem...
Vártalak.

Vártalak
Láztűzes ajkkal, parázsló éjjel,
Hollóhajaddal, gyémántszemmeddel.
... És jött a hajnal és jött a reggel,
Hideg-fehéren, madársereggel...
Vártalak!

Vártalak...
Nem jöttél s nem jössz, tudom, sohasem,
Nem gyul ki az éj, hiába leszem.
Általvirrasztott bus éjjeleken,
Azért csak várok én türelmesen.
Tereád várok, drága kedvesem!

Elekes Dezső.

(A toszkánai nagyhercegi ház különzei.)

Orth János holttá nyilvánítása alkalmából a világ figyelme egy pillanatra ismét a toszkánai nagyhercegi család felé fordul, amely mint a Habsburg-ház olaszországi ága 1859-ben, amikor az olasz egyesítési mozgalmak megfosztották a toszkánai tróntól, ismét visszatért Ausztriába és most már legtöbb tagja a toszkánai nagyhercegi cím helyett ismét az osztrák főhercegi címet használja. Ferdinánd toszkánai nagyherceg tehát, aki akkor még egészen fiatal volt, Florencia-ból a Salrach mellé telepedett és Salczburgban majdnem teljes ötven évig élt. Az egész városban ismerték különböző hajlamairól és bogarairól és ugyanilyenek lettek gyermekei is, akiket kegyetlen szigorral és szerzetesi jámborsággal nevelt. Ennek a nevelésnek gyümölcsei ismeretesek. Legidősebb fia, Lipót Szalvator főherceg Wölfling Lipóttá változott, legidősebb leánya, Lujza főhercegnő, előbb szász trónörökös, azután Montignoso grófnő volt, most pedig egyszerű Tosellinó, többi három fia pedig szintén csupa olyan dolgot mivel, amit nem tesz minden főherceg. Az egyik, Henrik Ferdinánd főherceg, időnkint lemondott katonai rangjáról és

mint festő élt Münchenben, József Ferdinánd és Péter Ferdinánd főhercegek pedig szenvedélyes léghajósok és ez idő szerint a legmerészebb és legkitartóbb aeronauták közé tartoznak. A ház mostani feje, József Ferdinánd, aki már teljesen letette a toszkánai nagyhercegi címet és az egyetlen osztrák főhercegi címet felvéve, ezzel ismét visszavezette a családot a Habsburg-ház kebelébe. Ferdinánd toszkánai nagyherceg két fivére közül már csak az egyik, Lajos Szalvator főherceg van életben, míg a másikat, János Szalvator, vagy mint ő akarta, Orth Jánost, most nyilvánították holtnak. Lajos Szalvatorról ritkán hall a világ. Már több, mint husz éve a Balear-szigeteken levő Palmában épült kastélyban lakik és az évek nagy részét azzal tölti, hogy jachtján, keresztül-kesul járja a Földközi-tengert. Osztrák vagy magyar földre csak nagyritkán teszi a lábát, noha az Adrián gyakran hajózik. Két-három évenként mindig megjelenik tőle egy-egy utóírás, amelyet sok kép díszít. Csupán szigeteinek a lakói érintkeznek vele, ezek tisztelik és szeretik őt. Irodalmi hajlamai is vannak és az agg főherceg festő és fotográfus is.

(Mit éreznek az aviatikusok a nagy magasságban?) A legutóbbi rheinsi repülőversenyek ideje alatt egy francia újságíró megintervjuolta Latham-ot és Morane-t, akik tudvalevőleg magassági rekordokat állítottak, hogy miécsoda érzések vesznek erőt a repülő emberen a nagy magasságokban. Morane, aki 1100 méteres magasságot ért el gépével, őszintén bevallotta az újságíró előtt, hogy a néma, időtlen magasságban rettenetes félelem fogta el. Az ür végtelensége, az egyedülvalóság, a halálos némaság így együtt valami megrendítő erővel szorítja össze a szívet. És ehhez járult még, hogy amikor a felhők közelébe ért, olyan érzése támadt, mintha valami szilárd menynyezetnek rohanna neki fejjel. Rettenetes rémület fogta el és szinte gépiesen irányította a gépet a leszállásra. Nyilegyenesen siklott a gép lefelé s csak százötven-kétszáz méternél jutott eszébe a zuhanásszerű érzéskedést csillapítani. Ugyazólván éppen a legutolsó pillanatban. A kiállott izgalom azonban rendkívül megviselték. Halothalványan, borzasztó kimerültséggel ért földet. Szinte mozdulni is alig tudott, ugy, hogy Blériotnak kellett őt a buffetiig támogatnia.

Érdekes, hogy Latham, ez a ritka vakmerő léghajós csaknem szósz szerint ugyanezt mondja. A felhők neki is rettenetes rémületet okoztak, mert úgy érezte, hogy szilárd akadálnak rohan neki. Az igazi félelem azonban őt csak magában az át-

hatatlan felhőgomolyagban érte el. Amikor egyszerre sűrű éjszaka lett körülötte és azt se tudta megállapítani, hogy száll-e vagy pedig esik a monoplánja? 1380 méter magasságban járt és a keze reszkette, görcsösen szorította a kormányt. Iszonyú pillanatok ezek és leírhatatlan boldogság az izgalom után megállani a szilárd, biztos anyaföldön.

(A világ leggazdagabb uralkodója a barotai maharadza.) Igaz, hogy csak névleg uralkodó, mert valójában angol vazallus, de ez nem von le semmit indiai fejedelmi voltából. Mint az „Eclair” írja, ez a maharadza legközelebb Angliába utazik, hogy György királynak bemutatassa hódolatát. A hírrel kapcsolatban a maharadza mérhetetlen kín-cseiről is mond el egyet-mást. Legértékesebb ékszerdarabja egy nyakék, amely 200 gyönyörű briliánsból áll; ennek értékét csak 40 millió koronára becsülik, Unikum lehet a maharadza gyémánt-szőnyege is, amely négyzetméter területű és csupa gyémánttal van teleszőve, amelyek gyönyörű mintákat alkotnak. A maharadsának azonban kívül van még egy ágyútegyje, amelynek alig lesz párja a világon. Az üteg négy ágyúból áll, amelyek közül kettő masszív aranyból, kettő pedig masszív ezüstből készült; mind a négy ágyú csőve acélbetéttel van ellátva, hogy a tüzelésnél szét ne robbanjanak.

(Ház üvegből.) Pittsburgban a jövő hónapban olyan ház építését kezdik meg, amely a műépítők állítása szerint reformálni fogja a modern ház-architektúrát. A házat ugyanis teljesen üvegből készítik. Szakemberek azt állítják, hogy az üvegház sokkal szebb, tartósabb és egészségesebb lesz, mint a kőből épített ház, ezenkívül jókárban tartása is kevesebbe kerül. Az üvegház ma már olyan fejlett, hogy az üveget minden vastagságban és színben elő tudják állítani. Az üvegháznál a szobepiktör vagy tapétázó munkája teljesen fölösleges lesz. Még a háztetőt is üvegből építik. Az üvegtető jobban véd a nyári forróság elől is. Az üvegháznak még az a nagy haszna is megvan, hogy nem tűzveszélyes és a nedvességet nem bocsátja át. A falakat természetesen vastag homályos üvegből készítik, amelyek színét azonban tetszés szerint lehet meghatározni. A műépítők máris kijelentik, hogy néhány év múlva csak üvegből fognak építeni. Rózsaszínű, kék, vörös, zöld, barnaszínű házak ékesítik majd a város utcáit. Az üvegház meghonosítását az is biztosítja, hogy sokkal olcsóbb, mint a kőház. A házépítéshez szükséges üveget ugyanis rendkívül olcsón lehet előállítani.

LIRA HERCEGNŐJE.

— Regény két kötetben. —

IRTA: W. ROBERTS.

51

Gyönyörű virágerdőtől körülvevett szökőkutak mellett vezető uton vezette a szobaleány a palotába. Harmadszor volt ilyen gazdag luxussal épített kéjlakban. S a csillogó pompa még sem vesztette el varázsát reá nézve. Most is érezte azt a hatást, melyet Billiersben és Coriolis palotájában érzett.

A szobákban és folyosókon, hol keresztülmentek, senki sem volt. A szolgáló hallgatagon lépdelt mellette, míg végül egyik ajtó feltárult előttük.

— Ez az ön szobája, kisasszonyom, — szólott, felrehuzva a selyemfüggönyt, mely eltakarta a bejáratot.

Miva bámulatában felkiáltott.

A kis nyolczszögletű szobácska égszínkék és fehér színben pompázott s egy ezüstből készült agyalka volt a csipkében uszó ágy fölött.

A szoba minden sarka virágokkal volt telve s minden virágesopert közül előtündöklött egy-egy a jászmin szineiben játszó szökőkutacska. A nyitott ablakból gyönyörű kilátás nyílt a kastély kertjére és a közeli narancserdőre.

Miva elbűvölve, csodálkozással állott a szobácskában.

— A tündérek tehát végre mégis csak gondoltak reám! — kiáltott leírhatatlan örömben.

És eközben megfedkezett arról az egyről, aki róla sohasem fedkezett meg s aki hallgatagon zárta magába minden kívánságát s minden fájdalmát.

XXI.

Amikor Tricotrin a nyolcz nap elteltével ismét felkereste a hercegi lakot, egy szolgáló fogadta s levelet nyújtott át neki.

— Legkedvesebb barátom! — olvasta Tricotrin. — Én nagyon, nagyon boldog vagyok. Sohasem mertem volna álmodni arról, hogy az élet ennyire varázsteli is lehet. Mára a hercegnő elvisz egy falkavadászatra s felszólított, hogy még három hónapig maradjak nála. Ugy gondolom, hogy ez ellen önnek sem lesz kifogása s beleegyezését fogja adni hozzá. Mivája.

„Nagyanyónak adja át üdvözetemet. A herceg nagyon jó velni szemben s gyönyörű ajándékokat adott nekem.”

Gyorsan olvasta át a cédulát, majd összegyűrte s szeruzát kért. Az összetépett leveleborítékra ráírta, hogy beleegyezését adja a kérelemhez.

— Adja ezt át a kisasszonynak — szólott a szolgáló s gyorsan távozott. Arca halálsápadt volt.

Teltek a hónapok, Tricotrin elhagyta Páris s a vihártól korbácsolt Biscaya-öbölben ütötte fel sátorfáját, de gondolatai Mivától maradtak. Nem tudott szabadulni attól a féltékeny gondtól, mely állandóan arra emlékeztette, hogy a gyermek idegenek kezében van. Azután meg reménykedett is, hogy majd megújja Miva a fényt és pompát, mely egy-magában nem ad a léleknek elég táplálékot s talán ismét visszakivánczik hozzá. Közben eljött a harmadik hónap utolsó napja is. Ismét felkereste a Lira-kastély hársfáktól szegélyezett utait. Azóta minden nagyon megváltozott. A nyár színpompáját a tél fehéren esillogó, rideg hava változta fel. Vajjon elég volt-e az a hideg ahhoz — gondolta magában. — hogy megölje egy leányszív melegét, úgy, mint a természet színpompáját?

Viharos, hideg nap volt. A kertet mindenki elhagyta, de a palota magas, széles ab-

lakai ki voltak világítva. Az ablakok előtt egy terrasz omlott végig, melyről be lehetett látni a szobákba.

A kandalló vörös fényében, melyet a falon levő tükrök ézerszerűen vertek vissza, megpillantotta Tricotrin Mivát a kandalló előtt állva. Szíve erősen dobogott s lelkét remény és felelem töltötte el.

Miva a kandalló előtt állt, megvilágítva a lángtól. Fejét magasan tartotta s kezében egy arannyal diszitett játékot forgatott ide-oda. Áltözéke elragadó volt; aranyos cipőcskéiben, kontyba font hajával, melyet egy arany nyilacska tartott össze, nem a gyermek benyomását keltette, hanem a kifejlett asszonyét. Minden mozdulatán meglátszott az a hatás, melyet az előkelőség és gazdagság gyakoroltak reá.

— Minek is lépjen be? — Ez a kérdés volt leolvasható Tricotrin arcáról.

Szíve már lecsendesült, reményei megdermedtek, amint a leányt megpillantotta. A bänkódásnak még csak árnyékát sem fedezhette fel ezen a pompától körülvevett gyermekben.

Még egy hosszú pillantást vetve reá, megfordult s lassan eltávozott. Két óra múlva ismét visszatért s a herceggel akart beszélni. Szó nélkül Lira hercege elé bocsátották.

— Adott szavamat megtartottam, felség — kezdte Tricotrin, mielőtt még a herceg szóhoz juthatott volna. — Tartsa meg most ön is a sajátját. Látni akarom Mivát; később pedig helyzetéről óhajtának hallani egyet-mást. Még nem mondtam le egy jogomról, melyet a leánynyal szemben magának fentartottam.

A herceg szótlánul nézett rá. Tricotrin arca sápadt volt, melle zihált s arcáról megmérhetetlen fájdalom tükröződött vissza.

— Azonnal ide küldöm Mivát — szólott a herceg röviden s elhagyta a termet.

(Folyt. k3v.)

SZINHÁZAK.

Csütörtök, 1910. július 21-én.

Fővárosi Városligeti Színház

Kornai Berta és Ferenecz Károly felléptével.

A postásfiú és a huga.

Enekes bohózat 4 felvonásban. Írta: Buchbinder. Magyarokította: Faragó Jenő és Sziklai K. Zenéjét összeállította: Orbán Árpád.

Személyek:

- Felhő Muki
- Klári a huga
- Dr. Csipkés
- Bárá Szalánczy
- Pityke
- Igazgató
- Almai Ilka
- Berényi
- Ferenecz Kornai
- Thury
- Szalay
- Keller
- Bihari B.
- Sándor Stefi
- Miske

Kezdeté 1/2 8 órakor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZINHÁZ.

(BUDAI SZINKÓR)

Bohémélet.

(Jelenetek Henry Murger. »La Vie de Bohème«-jéből.) Dalművészy képm. Zenéjét szerzesztta: Puccini Giacomo. Szövegét írták: Giacosa és Illica, fordította: Radó Antal.

Személyek:

- Mimi
- Musette
- Rodolphe
- Schaunard
- Marcell
- Colline
- Benoit
- Maleczky F.
- K. Póthi F.
- Bejcz
- Rálint
- Szánthó
- Matray
- Csolinakosy

Kezdeté 1/2 8 órakor.

CIRKUSZ BEKETOV

Városliget. Telefon 107-46.

Ma csütörtökön 1910. július 28-án délután 4 órakor külön gyermek matiné. Gyermek és felnőttek egyenlő fél helyarat ízetnek. Este 7/8 órakor Nagy Előadás. Mindkét előadásban, délután és este, még csak egynehány napig Prince Charles Jaak Bartzeni idomított oroszánjaival és a nagy júliusi műsor.

JARDIN DE PARIS

VII., Erzsébet királyné-ut I.

Telefon 167-25. Kezdeté 9 órakor.

A Jardin de Paris igazgatósága ez uton is tudatja a t. közönséggel, hogy a kabaré-előadások úgy mint eddig, elsőrendű magyar és külföldi művészi erők közreműködésével folynak.

Fellépnek többek között:

- Lucy König
- Richard Godai
- Németh Juliska
- Sajó Géza
- Jules Boesnach
- 12 órakor
- Tabarin Bal
- Mabille-ban

La Hiawatha boszorkánytáncz és még 25 brillians attrakció.

Szenzációs ujdonság!

Stubnyai Fenyő Sósorszesz!

Nem szabad egy házból sem hiányoznia. — Hűlésből eredő összes bántalmaknál, ugymint: reuma, csusz, köszvény, fogfájás, fejfájás stb. kitűnő hatású. Hatás és jószágban fölülmulja az összes eddigi sósorszesz-készítményeket. — Kerje mindenütt a Stubnyai Fenyő Sósorszeszt. — Hat üveg rendelésnél portómentes szétküldés a készítőtől.

DETRICH ENDRE gyógyszerész, Stubnyafüred. Kis üveg ára 40 fillér, nagy üveg 1 korona.

Országos papiros-, papir-, konfekció-, író-, tanszer- és iskolaszerek kiállítás.

Modern Irodaberendezések. — Reklám. Nyitva a városligeti iparcarnokban szeptember 15-ig reggel 9-től este 7-ig. Belépődíj 60 fill., vásár- és ünnepnap 40 fillér.

Szőnyeg ujdonság!

5 frt 80 kr.

Kétoldalas nyírott Jacquard-szőnyeg 300/200 cm. nagyságban elpusztíthatatlan minőségben 5 frt 80 kr. árban kapható.

Szőnyeg-udvar

Budapest, Király-utca 32. (az udvarban.)

Alapítótól 1895.

Figyelmeztetés!

A Schicht szarvasszappant valódi csakis a Schicht névvel és a „szarvas-véd-jeggyel!

Hubert Tezső

HUBERT J.E. cs. kir. udv. szállító POZSONY

EDISON MOZGÓFÉNYKÉP VÁLLALAT R. T.

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCZA 21.

Telefon 64-20.

Minden villanyvilágításra berendezett lakásban és helyiségben tartható

Telefon 64-20.

Házi mozgófénykép előadás

Egy előadás díja K 50 A legkedveltebb otthoni szórakozás :: Megrendelhető telefon utján is

Heti műsor:

1910. július hó		Fővárosi Városligeti Színház	Fővárosi Nyári Színház
29	Péntek	Szerelmesasszonyok	Az indiai nábob
30	Szombat	A pesti zsidó	A drótosfő
31	Vasárnap	A postásfiú és huga	
		A postásfiú és huga	

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA
Budapest, IV., Párisi-u. 5.
(Főpostával szemben.)

Tokaji Bortermelők Társasága r.-t.

TOKAJ.

Telefonszám: Tokaj 5;

Telefonszám: Tokaj 5.

A legmegbízhatóbb beszerzési forrás a feleséges

tokaji számorodni és aszu-boroknak.

Próbarendelésre alkalmas csoportok:

1 posta kosár: 1 palack 0.7 lit. 1904. évi kiváló 1901. évi zamatos számorodni bor; 1 palack 0.7 lit. 1904. évi 2 putonos aszu; 1 palack 0.5 lit. 1901. évi 4 putonos aszu K 12.70

Ládában:
20 palack 0.7 literes 1904. évi tokaji számorodni bor K 36.30
12 palack 0.5 literes 1904. évi tokaji 2 putonos aszu bor K 40.25
20 palack és pedig: 10 palack 0.7 lit. 1904. évi számorodni bor és 10 palack 0.5 lit. 1904. évi 2 putonos aszu bor K 52.25

Horogban:
60 liter 1909. évi tokaji aszalt bor 59.40 kor.
60 " 1907. " " pecsenye bor 72.60 kor.
60 " 1904. " " számorodni bor 39.10 kor.
60 " 1901. " " számorodni bor 139.90 kor.
A csomagolásért, hordóért és ládaért semmit sem számítunk fel. A megrendelő vasúti állomásáig bérmentve küldünk minden rendelést. Részletes árjegyzékkel szívesen szolgálunk.

Viszonteladók kedvezményben részesülnek.

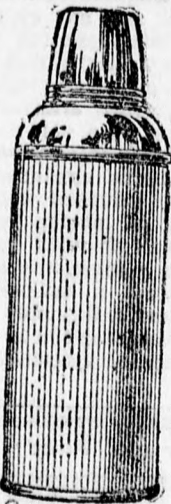
Irodákban! Üzletekben! Hivatásokban!

ma már mindenütt szembe tűnik az

ISOLA

mivel a beleöntött hidegvíz, limonádé ásványvíz, kávé stb. stb. 3-4 napig is jég hideg marad. — Azt pedig mindenki tudja, hogy meleg, fűléd helyiségben mit ér egy pohárka üdítő.

1/2 literes palackok 7 K-tól.

Kapható a legtöbb helyeken.

Főelárusítók

PLÖKL és HAAS
sportháza

13. Andrassy-ut 13.

Vidéken elsőrangú cégeknel.

FIGYELMEZTETÉS.
Amely darabon nem ez a szó van bele domborítva "Isola" ezt utasítsuk vissza és határozottan "Isola" kívánjunk

Kárpitos nyergesek részére mindennemű kellek képes nagy árjegyzéket kívántra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részv. társ. Nagymező-utca E. 46.

Szabók részére mindennemű zsinór, gomb és szabó-kellék képes nagy árjegyzéket kívántra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részv. társ. Nagymező-utca 46.

Tifusz és kolera

olyan betegségek, melyeknek tovaterjedése első sorban a tisztaság és nagymérvű fertőtlenítés által akadályozható meg. Különösen a betegek és egészségesek **ürülékének** fertőtlenítése fontos járványos időkben és e célra valamint a naponta többszörös kézmosásra legalkalmasabb a tudományosan kipróbált és elismert

LYSOFORM

fertőtlenítő szer, mely erős hatásánál fogva 2-3% oldatban néhány perc alatt megöli a káros baktériumokat. A lysoform ne hiányozzék egy házban sem. Eredeti 250 grammos üveg (mely hosszú időre elégséges) **1 kor. 60 fillér** árban kapható minden gyógyszerárban és drogeriában, használati utasítással együtt. **Egészség és fertőtlenítés** című igen aktuális könyvünket ingyen és bérmentve küldjük bárkinek felszólításra.

Dr. KELETI és MURÁNYI
vegyészeti gyára UJPEST.

készpénzért, vagy részletfizetésre legelőszöbben

Butor EHRENTREU és FUCHS
testvéreknél
Budapest, VI., Teréz-körút 8.
Képes árjegyzék ingyen. Telefon 88-59.

TITKOS BETEGSÉGEK.

Sajnos, — de való igaz, hogy a mai korban fel-tűnően sok az olyan ember, akinek vére és testnedvei meg vannak fertőzve és aki fiatalkori könnyelműség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét tönkretette. Ezen szörnyű állapotot csak úgy lehet gyökeresen segíteni, ha az illetők olyan lelkiismeretes specialista orvoshoz fordulnak, aki jó tanácsokat tud adni a nemü öltre vonatkozólag és az esetleg már meglevő bajokon is tud segíteni, akkor majd meg-szünik a titkos betegségek létezése is.

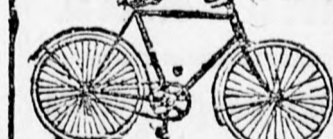
Ilyen magaslatos hivatású dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista országos hírv. intézete (Budapest, VII., Rákóczi-ut 10.), ahol a legnagyobb titoktartás mellett, a mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül alaposan és gyorsan kigyógyítják már sok év óta még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujaféreg se-beket, hulygásokat, ideg- és hátgerincbajokat, az önfertőzés és szifilis utóbajait, magömlést, elgyengült férferőt (impotentiát), kezdődő elmezavart, aranyerőt, sörveket, vérbajokat, bőrbetegségeket és a női nemi szervek minden betegségét. Nők részére külön váróte-rem és külön kijárat van. Ha valaki bármilyen oknál fogva személyesen nem jöhetne el, akkor szívesen adnak leveleire kimerítő titoktartó választ (a levélbe csak válaszlevegőt kell mellékelni). A gyógykezelés befe-jezése után a leveleket elégetik, vagy kívánatra min-denki visszakapja azokat. Az intézet a szükséges speciális gyógyszerekről is gondoskodik. Rendelés na-ponta d. e. 10-12-ig d. u. 3-5 óráig, (vasárnap déli 12-ig.)
Cím: dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista,
Budapest, VII., Rákóczi-ut 10.

Sürgöny Bécsből!

A mi „Caesar” zsebelli gyújtó-szer-számunk bevezetése alkalmából elhatároztuk, hogy minden más reklám mellőzésével 15,000 darabot ezen páratlan gyújtókész-letből forgalomba hozunk s azok a követ-kező leszállított áron kaphatók: 1 drb 2 kor. helyett csak 2 kor., 3 drb 4.50 kor., 6 drb 8 kor., 12 drb 14 kor. után-vétel. Ezen reklámkéslet elfogyásával az árak ismét a névértékre emelkednek. „Caesar” a világ legjobb zsebelli gyújtó-készlete. Egy nyomásra azonnal fény és tűz támad. Soha oserben nem hagy! Nem villamos telep. Kicserel-hető tüske s ezért évekig oltart.
Cím: Oest-Ung. Union Unternch-mung für pat. Erfindungen
Wien, V. Wiedener Hauptstrasse 104.

Helical Premier és The Champion

A kerékpárvilágot már 35 év óta uraló eredeti angol kerékpárokat dupla harang-csapágyval és szabadon-futóval, 3 és 5 évi jótállással, minden árfelemelés nélkül szigorúan az eredeti gyári áron napi 12 és 16 koro-nás részletre adjuk és **kerékpár-alkatrészeket** az egész világon létező összes kerékpárhoz, külső és belső gumikat, csengőket, lámpákat, pedálokat, láncokat, konu-szokat és csészéket óriási forgalmunk következtében melyen leszállított **nagybani eredeti gyári árban szállítunk** vidékre is barchova.
LÁNG JAKAB és FIA
kerékpár és alkatrész nagykereskedők
Budapest, VIII., József-körút 41. szám.
Fióküzletek: Baross-tér 4., és Budán II., Margit-tér 6. szám.
Diszkrétjegyünk 1000 képpel kerékpár és alkatrészeiről ingyen és bérmentve.

Hirdetések felvételnek e lap kiadóhivatalában.

FOGAK s koronától szájpádás nélkül, gyökérel-távolítás fölölleges, aranykoronák és tar-tós fogtömések, foghuzások orvostelenítés-sel. — Vidékiek 12 óra alatt kielégített-nek. Régi hasznavehetetlen fog-sort hasznavehetővé alakítok. " " "
Dr. Hegedüs Jakab fogorvos.
Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 44.
Rendelés egész nap. Részletfizetésre is. 10 évi jótállás és fájdalommentes kezelés, tartós fogtömések 8 korona.

SZÜLŐK!
LEÁNYGYERMEKÜK
KESERVE-
sen panaszkodnak, hogy a kézimunkatanárnő által előírt himzések beszerzése
GONDOT OKOZ.
Forduljanak teljes bizalommal hozzánk és meg-elégedésükre előre is biztosítjuk,
HUNGARIA kézimunka-ipar
VADAS és WILLHEIM
VII., Akácza-utca 59. sz.
Király-utca mellett. Telefon 102-46.
Női kézimunka-gyárának kicsinybeni eladása, ere-deti gyári áron. — Kézimunka-szövetek és fona-lak gyári raktára. — Előnyomda és rajzműterem. — Legnagyobb szakmabeli üzlet. — Képviselet a bel- és külföld nagyobb városában. — Intezetek és ipariskolák szállítója.

Most jelent meg!
JOGI PÁRBESZÉDEK
AZ OBSTRUKCIÓRÓL
IRTA: SCHWARZ GUSZTÁV DR
EGYETEMI NY. RENDES TANÁR.

„Meg van-e engedve az obstrukció és ha nincs, mi az elnyomására való törvényes eljárás.”
Ezt az égetően fon-tos kérdést világítja meg tökéletes tu-: dással a szerző : jelen munkájában.
Kapható minden könyvkereskedésben.

A FÜZET
: ÁRA :
1
KORONA

Párizsi világkiállítás „Grand Prix” 1900.
KWIZDA-féle RESTITUTIONSFLUID
mosóvíz lovak számára.
Egy üveg ára K. 2.50.
Az udvari istállóban, továbbá a nagyobb katonai és polgári istállóban több mint 40 év óta használatban, nagyobb strapák előtt és után való erősítésre és erő-gyűjtésre, az inak merevségénél stb. képesíti a lovat a legnagyobb munkabírásra trainingban.
A Kwizda-féle Restitutionsfluid csak akkor valódi, ha a fenti védjeggyel van ellátva. — Védjegy, címke és göngyö-les törvényesen védve.
Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12. szám és VI., Andrassy-ut 28. szám.

MAGYARON ELŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ORÁZLETE.
Alapítva 1847
Brauswetter Janos
Szegeden
szab. chronometer és másféle, művalóság s remontoir: igazgatónál stb. stb.
ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE
Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

Biztos siker! NŐK FIGYELMEBE! Biztos siker! **Artalmatlan!** Artalmatlan!
 Antiszeptikus és higiénikus „Juno-óvszer” megakadályozza a bűz gyermekáldást. Számos orvos által ajánlva. Használati utasítás mellékelve. **Ára 3 korona.** Postai megrendelések titoktartás mellett csak az utasítások. Kapható az egyedüli készítőnél, **BRAUN ERNŐ** „Szent Háromság” gyógyszerüzében **Temesvár, Józsefváros 7.**

Füredi és uti olvasmányok.
 Magyar Könyvtár. Szerk. RADÓ ANTAL.

- Külföldi elbeszélések.**
- Amerikai elbeszélések. (Bret Harte, Mark Twain, Stockton.) Ford. Szappanos A. (247. sz.) 30 f.
  - Borkotey: A kis márkán. Regény. (229. sz.) 30 f.
  - Bourget Paul: Három elbeszélés. (33. sz.) 30 f.
  - Buñuel E. A.: Az erkölcstelen. Elbeszélés. (48. sz.) 30 f.
  - Olasz elbeszélők tára. (Capuana, Castellano, (99. sz.) 30 f.
  - Collins Wilkie: Paraj az erdőben. (403. sz.) 30 f.
  - A jóslat. Ford. Mikos Lajos. (403. sz.) 30 f.
  - Conan Doyle: Doktor Holmes kalandjai. (Detektív történetek.) (189., 222., 273., 320., 417., 437., 510. és 523. sz.) Egy-egy füzet 30 f.
  - Az Agra kínese. Ford. Mikos Lajos. (378—379. sz.) 60 f.
  - Coppée: Henriette. Ford. Botlikáné Tölgyessy M. (82. sz.) 30 f.
  - Adós, fizess! Regény. Fordította Tóth Béla. (124. sz.) 30 f.
  - Csehov: Falusi asszonyok és egyéb elbeszélések. (60. sz.) 30 f.
  - Daudot Alphonz: Az utolsó lozseke és egyéb történetek. (A Contes de Luini-56.) Fordította Marquis Géza. (433. sz.) 30 f.
  - De Amicis Edmondo: A bor és egyéb apróságok. (7. sz.) 30 f.
  - Douglas Herold: Taba és Tubán. Ford. Aug. Benedek M. (537. sz.) 30 f.
  - Dosztojevszkij: A játékos naplója. Regény. (169—170. sz.) 60 f.
  - Farina Salvatore: Erősebb a szerelemnél. Regény. (119. sz.) 30 f.
  - Flaubert Gustave: Heroldus. Ford. Gábor Andor. (539. sz.) 30 f.
  - Egy jó lélek. Fordította Gábor Andor. (518. sz.) 30 f.
  - France Anatole: Régi dolgok. (140. sz.) 30 f.
  - Gallia. Elbeszélés. Fordította Gábor Andor. (421. sz.) 30 f.
  - A kymál énekes. Fordította Vitray I. (330. sz.) 30 f.
  - Craignebulle. — Putois. Fordította Gábor Andor. (399. sz.) 30 f.
  - Elbeszélések. Fordította Molnár Ferencz. (513. sz.) 30 f.
  - Gorkij Maxim: Csudra Makar és egyéb elbeszélések. Fordította Ambrozius D. (252. sz.) 30 f.
  - Malva. Fordította Vartan. (269. sz.) 30 f.
  - Huszonhat és egy. Fordította Isák Mária. (293. sz.) 30 f.
  - A lévedés. — A kő és a fű. — Dal a sólyomról. (354. sz.) 30 f.
  - Habberton John: Helen faeszkét. (362—363. sz.) 60 f.
  - Kipling Rudyard: Indiái történetek. I. és II. sorozat. Ford. Mikos Lajos és Marquis G. (68. és 164. sz.) Egy-egy füzet 30 f.
  - A Dzsungel könyve. 2 füzetben. Illusztrálva. Ford. Mikos Lajos. (149., 191. és 251. sz.) Egy-egy füzet 30 f.
  - Ujabb Dzsungel-történetek. Fordította Bákesi Gyula. (341. sz.) 30 f.
  - Lagerlöf Selma: Egy udvarház története. Svéd elbeszélés. (434—435. sz.) 60 f.
  - Legendák. Fordította Pogány Kázmér. (377. sz.) 30 f.
  - Lavedaa Henri: A fiatalok. Párbeszédés rajzok. Fordította Benedek M. (573. sz.) 30 f.
  - Loti Pierre: Tűz és kék. Fordította Marquis G. (223. sz.) 30 f.
  - Maupassant: Apró elbeszélések. Fordította Tóth B. (2. sz.) 30 f.
  - Gyöngy kassza. Fordította Ambrus Zoltán. (405. sz.) 30 f.
  - Az ékszer. Fordította Tóth B. (437. sz.) 30 f.
  - Walter Scuiraffs kalandjai. Ford. Zoltán V. (570. sz.) 30 f.
  - Multatli: Szájsza és egyéb történetek. (213. sz.) 30 f.
  - Olasz elbeszélők tára: I—II. sorozat. (Farina, Verga, Serao, De Amicis.) Fordította Radó Antal és Tóth Béla. (13. és 99. sz.) Egy-egy füzet 30 f.
  - Patapenko: Egy vén diák elbeszéléseiből. Oroszból fordította Ambrozius D. (187. sz.) 30 f.
  - Serao Matild: Leányok. Elbeszélések. (82. sz.) 30 f.
  - Wells: Világok harca. (Mars-lakók a földön.) Fordította Mikos L. (93—94. sz.) 60 f.
  - Az időgép. Regény. Fordította Mikos Lajos. (157. sz.) 30 f.
  - Dr. Mareau szigete. Regény. Ford. Mikos L. (207—208. sz.) 60 f.
  - Kőszta lelke. — Két csodálatos történet. Ford. Farkas Klára. (363. sz.) 30 f.
  - Yke: Ujjászületés. Amerikai regény. Ford. Sz. E. (62. sz.) 30 f.
  - Zangwill: Egy matrac-sír. Ford. Gábor A. (348. sz.) 30 f.

Minden füzet külön is kapható a kiadónál:
LAMPÉL R. Könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai)
 rész. -társ. Budapest, VI., Andrassy-ut 21.
 és minden könyvkereskedésben és vasúti állomáson.

Telkek a Hűvösvölgyben

vizgazdag területen. közutak a telepen, villamos végállomás köz-
 zelében előnyös fizetési feltételek mellett, olcsó áron
 kaphatók. Felvilágosítás nyerhető a Balázs-féle vendéglőben,
 a villamos végállomásnál. — Azonkívül telkek kaphatók 1 kor-
 nától feljebb. — Éljenkint a Szilágyi telepen 5 éves lefizetésre.
 Vonatközelkedés közvágóhídról. Felvilágosítás nyerhető a Szilágyi
 teli vendéglőnél. — Bővebb felvilágosítással a Budapest III-ik
 kerületi takarékpénztár Lajos-u. 183. szolgálat.

Heveny vagy idült bujakór - bántalmak

u/y görvéllykór, borbajok, rheuma, (Izzag, fekélyek stb) s
 a romlott vértől származó egyéb bajoknál, mint mirigyda-
 nat, rheumatizmus, a szá, gége gyengedése, daga-
 asok, onostosis, tehetetlenség és mindenféle szerzett vagy
 örökös bujakór bántalmak esetében, a legmerőzöttebb s
 minden gyógykezeléssel daczó betegségből biztos és győ-
 kezes gyógyulást nyújtanak.

Dr. Oliver vértisztító piskótái

melyek a francia kormány és a párisi orvosi akadémia
 által engedélyezve és a párisi kórházakban egyedül
 vannak engedélyezve.
 Igen kellemes gyógyszer, melyet 60 év óta a legkiválóbb orv-
 sok használnak, mint egyetlen és legjobb vértisztító szert és
 már számos kintutetésben részesült.
 Ára egy kis doboznak 25 darab tartalommal 5.50 kor., egy
 nagy doboznak 52 darab tartalommal 11 — kor. Minta és pro-
 spektus rendelkezőre áll.
 Raktár: Török József gyógyszerész Budapest, Király-
 utoza 12. és Andrassy-ut 22. szám.

KERTÉSZ PÁL

Divatnagyrúház. Divatnagyrúház.
 Budapest, VII. ker., Rákóczi-ut 40 szám.

A FÜRDŐ-IDÉNYRE

nagy választékban, olcsó, szabott árak mellett kaphatók: Fűrdő-
 ruhák, fűrdő-köpenyek, fűrdő-sapkák, fűrdőkalkapok,
 fűrdő-czipők és fűrdő-lepedők. Női és férfi fűrdő-
 ruhák minden kivételben és fazonban már 7.— K-
 fűrdő-köpenyek től feljebb. Gyermek részére minden nagy-
 ság raktáron. Női fűrdő-ruhák minden nagyságban, voiből és
 lüsterből, dísz s fazonban 4.50 K-tól feljebb. Gyermek részére
 minden nagyságban 3 K-tól feljebb. Bő tartalma 1000 ábrás ár-
 jegyzék ingyen és bérmentve. Női fűrdő-köpeny szép kivi-
 tel 7 — K. FéRH uszó-dress minden nagyságban 1.60 K-ál.

Korszakalkotó találmány!!

Sérvben

szenvedők különös
 figyelmet felhivom
 es. és kir, szab. pneu-
 matikus pelottával el-
 látott sérvkötőimre.
 Ezek az egyedüli köte-
 lékek, melyek teljesen
 fájdalom nélkül visel-
 hetők, mert a pneu-
 matikus pelotta a leg-
 erősebb rugó nyomását
 is érzéktelenné tes 1 és
 a legrögibb és a leg-
 nagyobb sérvet is fáj-
 dalmatlanul és teljes biztonsággal visszatartja.
 Ezernyi elismerőlevél a legelőkelőbb orvosoktól és
 tanároktól. Képes árjegyzéklet ingy. és bér. küld:
KELETI J. os. és kir, szab.
 sérvkötők gyára
 Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17.
 Alapítva 1878. Telefon 13—76

Ne csüggedjen,

INGYEN KÖNYV
 bármily betegnek és gyöngének érzi is magát, mert megvan inná a módja annak, hogy bajától szabaduljon. Olvassa a Modern Villamos Gyógyászati szülő szép és érdekes könyvet és meg fog róla győződni, hogy a villamos gyógyászati gyakran mehozza az óhajtott segítséget, ahol fűrdők, masszázások, orvosszerek hatástalanok bizonyultak. Általános és nemidegyengeség, reumatikus bántalmak, almat lasság, buskormorság, neuralgiák, emésztési zavarok, mindenféle gyöngeségi állapotok, vérszegénység és a legkülönbözőbb női bajok ellen a villamos gyógyászati fényesen bevált.
 Kérje ezt a könyvet és mi szívesen elküldjük Önnek **ingylen és bérmentve** minden kötelezettség nélkül
ELEKTRO-VITALIZER orvosi rendelő-intézet
 Budapest, Semmelweis-utoza 4., félem. 1/A.
 Rendelőórák: hétköznapokon 10—1-ig és 3—6-ig, vasár- és ünnepnapokon 11—1-ig.

Szelvény egy ingyen könyvre.

910. VII/24.

ELEKTRO-VITALIZER orvosi rendelő-intézet
 Budapest, IV., Semmelweis-utca 4., félem. 1/A.
 Kérem részemre díjtalanul, portómentesen és zárt borítékban elküldeni a „Modern Villamos Gyógyászati” szülő művet.

Név: _____
 Cím: _____
Nők részére külön női könyv.

UJ IDŐK

Az összes fűrdők és nyaralóhelyek olvasótermében, szalonjában megtalálni **Herczeg Ferencz** hetilapját az **Uj Idők**-et. A nyári szezonban is bő gazdag, előkelő tartalommal keresi felállandó közönségét, a magyar uri társadalmat. A szerkesztő Herczeg Ferencz mellett a magyar írók színe-java ír ide regényt, novellát, cikket, verset, tanulmányokat. Az **Uj Idők** előfizetési ára negyedévenként 4 korona. Az új negyed július 1-én kezdődik. Kiadóhivatal **Budapest, VI., Andrassy-ut 10.**

VÉTKEZIK

önmaga ellen minden nemű betegségben vagy nemű gyöngeségben szenvedő, ha nem olvassa el **Dr. GARAI** hírneves szakorvos **Hasznos tanácsadó** minden férfi és női nemű betegségben
 ezimű számos ábrával ellátott könyvet, mely az összes férfi és női nemű betegségek leírását, okait és gyógyítását tárgyalja népszerű előadásban. A könyv **Ára 3 korona**, mely összeg 10 díleres levelelvélgyekben is beküldhető. Zárt borítékban bérmentve küldi a szerző:

Dr. GARAI,
 Budapest, Andrassy-ut 24.
 Rendel. házszervi, bőr és nemű betegségeknek délelőt 10-től délután 4-ig és este 7—8-ig.

FÜVŐESZKÖZÖK
 EZÜSTBŐL és ALPACCA EZÜSTBŐL,
 DISZTÁRGYAK. ALKALMI AJÁNDÉKOK
 A LEGELŐNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN EKSTERTÉLEPÉN
 BUDAPEST, VII. Erzsébet-körut 29.sz.

VIDEMI MEGERENDELESEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK.
 ÁRJEYZÉK 2000°RAJZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

E hirdetés rovatban minden sző egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden sző egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények,
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6—C.

Benes Károlyné
VI. kerület, Terezy-körút 26. szám alatt levő elsőrangú angol és francia női divattermével kapcsolatos szabászati- és varrodatanintézetében a beiratások a XII-ik tanfolyamra megkezdődtek és naponta d. e. 10—12-ig, d. u. 2—6-ig eszközölhetők.

Átlós-ut 6/a
és Tölgyfa-utca 8. számú házakban november 1-ére modern berendezésű 2—4 szobás lakások, műhelyre alkalmas pincék és üzlethelyiségek olcsón kiadó! Házipítő és Telepítő Bank Részvénytársaság, Budapest, VIII., József-körút 26. I. em. 9. 29195

Temetkezési
vállalkozók, intézetek, egyetek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatályár Részv. társ. Nagymező-ut. E. 46.

Almának
mázsáját 16 koronától 32 kor-ig, körtének 24—36. Szilvának 14—20, zöldringlónak 16—20, paradicsomnak 20—30. Fejeskaposztának százát 16—24, savanyított ugorának 1.10—1.60, zöldpaprikának 1.10—2.60 koronáért szállítja előleggel Gyümölcskivitel Csongrádról.

Ananász
kajszinbaraczkot, ősziduranczal baraczkot különleges romek válogatott példányokat postakosárként 4.50 koronáért, szegfűkörtét, almát, szilvát 2.80, zöld ringlót 2.20, tejes kukoricát, paradicsomot, kaposztát, tölthető paprikát, vajbabet savanyított ugorát 1.80 koronáért szállítja Gyümölcskivitel Csongrádról.

Szép családház,
félpenyáron lakható, közel a villamoshoz, Budapest legszébb részén, eladó. A ház áll: 2 nagy 4 szobás lakásból és 1 egyszobás lakásból, mellékhelyiségekkel. Teleknagyság 437 négyszögöl. Megtudható: I., Mártírhegy-ut 39.

Kézimunka
hímzésekhez, butorhoz, függönyökhöz, lakásberendezéshez, zsinórok, rojtok, bojtok, képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi: Budapesti Paszománygyár, Nagymező-ut. 46. szám.

A gyakorló
gyorsírók Társasága gyorsírási (Gabelsberger-Markovits rendszerű) és gépirást magyart és német tanfolyamaira, különféle rendszerű, látható írású írógépekre, bojtarkozhatni naponként. Beiratási díj nincs. Tandíj igen mérsékelt. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba segítjük. Telefon 18—09. GLOGOWSKY és TÁRSA, Andrássy-ut 12. és Révay-utca 6. szám. 28644

Kedvező fürdőterep
vonatkozási levelére kész vagyok ezen ügyben tárgyalni. 5947

Sas szálloda
Budapest, IV., Sarkantyus-utca 12. Szobák mindenkor jutányosan kaphatók. 29226

Kiadó
1, 2, 3 szobás modern lakások és pinczehelyiségek november 1-ére I. kerület Logody-utca 102. Gyönyörű kilátással a Vörmezőre és a budai hegyekre. Közvetlen az alagút mellett. Ertekezni lehet helyszínén a pallárnál, vagy telefonon 129—83. 29227

Gödöllőn
Üreghegy alján egy kis ház jó kuttal, elsőrendű szőlő és gyümölcsösökkel, 1100 négyszögölös, villamos mentén fekvő telek, mely augusztus havában már a forgalomnak átlesz adva, minden elfogadható áron eladó. Bővebbet Nagymező-utca 21 házmeztérnél.

Asztalosok
új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a „Kegeyet” szerkesztősége Budapest, Nagymező-utca E. 46.

A gyermekáldást
2 vagy 3 számra meghatározni, nagyon okos dolog és sok pénzmegtakarítással jár. Az erre vonatkozó pontos utasítást, a melyért sok ezer hálaírat beérkezett, titoktartással küldi 90 fillér magyar levélbéllyeg ellenében Frau A. Kaupa, Berlin S. W. 247, Lindenstrasse 51. 28694

Parlamenti
gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyarnémet levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiái tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovics Iván 1863-ban. Biztos állás közvetítés. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépcégektől s más hirdetésünktől utazó újabb tanfolyamoktól független. — Telefon 64—68. Beiratások egész napon át.

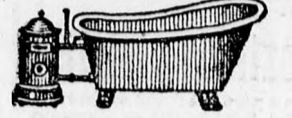
Parlamenti
gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyarnémet levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiái tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovics Iván 1863-ban. Biztos állás közvetítés. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépcégektől s más hirdetésünktől utazó újabb tanfolyamoktól független. — Telefon 64—68. Beiratások egész napon át.

Zálogcédukat
veszek. Elzálogosított brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. 756

SCHILLER IZIDOR
ékszerkereskedő
Budapest,
Sip-utca 6. szám. 28644

30 koronaert
készenlének saját műhelyemben mérték után remek szabásban, finom kivitelben divatos férfifűtők vagy felöltők finom szöveteiből, László Sándor férfinabomester Budapest, Erzsébet-körút 1. sz. I. em. Védőre postálominták bérmentve, helyben szabásomat kívánatra házhoz küldöm. 28592

Saját gyártmányú fűthető fürdőkádak
körmelegítő kályhakkal

hullám-ülő-fotel és gyermek-kádak, valamint az e szakmába vagy higiénikus cikkek, jég-szekrények, szőlő és modern kivitelben, nagy választékban jutányos áron.

WOLLNER M. H.
Bpest, V., Arany János-utca 22a. (Bálvány-u. sarok) Telefon 36-63. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ajtók, Ablakok,
vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123.
Telefon: 62—80.
Alapított 1886-ban.

Zálogcédukat
veszek. Elzálogosított brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.
Singer Jakob
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. sz.
Izabella-utca sarkán.
27553

BUTOR

30% megtakarítás!
Régi Butorszalon

Budapest, Ferenciek-tere 3. telemelet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek, mahagóni és palisander butorok, ural szobák, angol bórarnitúrák és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szőnyegek, csillárak. — Telefon 82—13. 28589

+ Soványság +

Az egyedüli eredménytől kísért háziszar a dr. William Hartley tanár amerikai erőtáp-pora. Soványak tartás, szép testidomokat nyernek. — Hölgyek remek keblét. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodást érhetnek el. Vészhelyeség, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbetegségeknél nélkülözhetetlen tápszer. Kintünetve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Balázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11, II/I. Telefon 156—80.

Továbbított ember vagyok

és így bátran állíthatom, hogy nemcsak reklám **Szt. László Intézet** (Budapest, 27. Veres Pálné-utca 16.) ingyen gramofon rendszerre. A cég tizezreket áldoz évenként reklámra és így óriási anyagi áldozatok árán akar magának egy állandó lemezszerelő közönséget toborozni. Tehát nem humbug, mert hiszen a gép arat lemeztanrendelésekkel behozta. Kerjen bővebb felvilágosítást.

Koporsó asztalosok
részére mindennemű koporsók díszítéssel, összes temetkezési cikkek képes árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Ravatályár Részvénytárs, Nagymező-utca E. 46. sz.

Kis műkedvelők részére

most jelent meg a Franklin-Társulat kiadásában:

Gyermek-Színház.

Nyolcz eredeti színmű leányok és fiúk számára.

Iris Rudnyánszky Gyula.

Ára kötvé 1 K 80 ft.

Tartalom: A tavasz tündére. — A karácsonyfa. — Álom az erdőben. — A hazug. — A fehér ruha. — A varázsgyűrű. — Egyszerű. — A kályha titka.

Kapható: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Piai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrássy-ut 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

„Hungária” beszélő-gépek

kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány, részletfizetésre is olcsón kaphatók,

Deményi és Társa

Budapest, VI., Király-u. 76.
Kérjen árjegyzéket

BUTOR
készpénzért vagy részletre minden kamat nélkül legolcsóbban. — Óriási választék poltturos butorokban
Nagy Imréné
Budapest, VI. Váci-körút 9. feljárt Szerecsen-utca 1. Kis képes modern, teljesen új album ingyen. Nagy album 60 fillér.

Hurutos
bántalmak hatásos és kellemes gyógyszere a Réthy-féle czukorka, melyet pemetefülből készít Réthy Béla gyógyszerész Békéscsabán. Gyógyszertárban kapható.

Szőlő
szép érett 4.50 K. Czukordinnye turkesztán, görögdinnye postakosárként 2.50 K., alma, szegfűkörte, szilva 2.80 K., zöldringlő 2.50 kor., zöldkukorica, tölthető paprika, paradicsom 2.50 K, ugorka postakosárként 1.80, száza 1.20, fejeskaposzta 16.28, vajbabet, fejeskaposzta 1.80. Spelinger Csongrád.

Tisztviselői kölcsönt
közintézményeknek és katonatiszteknek előjegyzéssel és előjegyzés nélkül. Jelzalogkölcsönt 60 evre. Váltakölcsönt kereskedők, iparosok és magántisztviselőknek gyorsan és előnyösen folyósítat.
Rigócz és Hartmann bank-iroda, Bóza-utca 29. sz. Telefon 94—66. 29100

Meghülésből
származó hurutos bajoknál használjon Réthy-féle czukorkát. Ara gyógyszerárakban 60 fillér.

Technikum
Mittweida.
Igazgató: A. Holzt, tanár. Magasabb technikai tanintézet elektro- és gépészmérnökök, technikusok és művezetők képzésére. Gazdagon felszerelt elektro-techn. és gépipítő laboratóriumok. Gyári tanuló műhelyek. 3610 hallgató a 36. iskolai évben. Program stb. díjtalanul a titkárság által.

„Hungária” beszélő-gépek

kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány, részletfizetésre is olcsón kaphatók,

Deményi és Társa

Budapest, VI., Király-u. 76.
Kérjen árjegyzéket

BUTOR
készpénzért vagy részletre minden kamat nélkül legolcsóbban. — Óriási választék poltturos butorokban
Nagy Imréné
Budapest, VI. Váci-körút 9. feljárt Szerecsen-utca 1. Kis képes modern, teljesen új album ingyen. Nagy album 60 fillér.

Légszusz és villamos csillárok

legelőnyösebben szereshetőek **Kulcsár Sándor** bronzár- és csillárgyárban, Budapest, VI. ker., Desseswly-utca 9—11.

Zálogcédukat,
Brilliansokat, gyöngyöket, ékszereket, aranyat, ezüstöt és fégyékeket veszek. Áll-Wien porcellán, régi bronz, osztonfárgyakat, szobrokat és olajfestményeket veszek Kertész ékszerész és realszekerkeskedő Király-u. 85. — Telefon 95—46. — Meghívásra jövök.

Világhírű
kecskeméti fajgyümölcs kivétel 5 kilós postakosárral utánvétel, szép nagy-szemű spanyolmeggy csomagolni vagy befőzéshez I-rendű 4 kor., II-rendű 3-50, III-rendű 3 koronáért szállítja Molnár Gyula termelő Kecske-met X. 139. szám. 5998

Jakab Ödön könyvei.

Költői művei:
Nyár. Költemények. Diszkótésben 4.—
Hangok az ifjúságból. Költemények. Diszkótésben 5.60
Szilágyi és Hajmási. Költői beszély 4 énekben. Neogrady Antal művészi rajzaival. Diszkótésben 3.60
Argirus. Tündérmese 4 énekben. Nyolcz fénynyomatu képpel és számos szövegképpel. Diszkótésben 10.—
Fásztortűzek. Versgyűjtemény. Pompás diszkótésben 4.—
Róza. Költemények. Neogrady Antal képeivel. Disz. börtésben 6.—

Próza munkái:
Éret. 14 elbeszélés egy kötetben 2.—
4 két imposztor. Elbeszélés gyermekeknek. Neogrady Antal rajzaival. Szines diszkótésben 4.—
Falu. Elbeszélések Kinnach László rajzaival. Szines diszkótésben 5.60
Komédiák. Elbeszélések gyűjteménye. Tull Ödön művészi rajzaival. Pompás diszkótésben 5.60
Pihenő. Elbeszélések. Neogrady Antal rajzaival. Szines diszkótésben 5.60
4 jövedelmek. Dráma 3 felvonásban. Kötvé 2.—

Megrendelhetők:
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Piai) r.-t.-nál, Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Automatikus tömegfogó,
patkányok részére 4 K. egereknél 2 K. 40 fill. egy éjjel 40 egert fog felgyűjtés nélkül, időjárás nem befolyásolja, magától működik „Eclipse” sváb fogók ezer és ezer sváb és ruszli fogható egy éjjel dráma 2 K. 40 fill. Mindenhol a legjobb eredmény. Széthúzás utánvétel mellett. **J. SCHÜLLER,** Wien, III. E. Krieglberggasse 6. Számos elismerő- és köszönő-levél.

WALDI FRANCZIA
GUMMI ÉS HALHOLYAGOK
tűcsa 1.75 / 2. / 3. / 10 Kr. / 3 db. legfinomabb minőségű
STERYL
törvényesen leigényelt GUMMI-KÜLÖNLEGESÉG csak ezáltal kapható
NEUMAYER LIPOT
BUDAPEST, VI. VÁCI-KÖRÚT 3. SZ. AUFENFENHÁZ.